

**Cofinanțat de
Uniunea Europeană**

**Regiō
Sud-Est**

**Servicii privind Evaluarea intermediară timpurie a
Programului Regional Sud-Est 2021-2027**

**Autoritatea Contractantă:
Agenția pentru Dezvoltare Regională a Regiunii de Dezvoltare
Sud-Est**

**Raport de evaluare
Sinteză**

civitta

Acest raport a fost elaborat în baza unei evaluări independente efectuate de asocieria formată Civitta Strategy & Consulting SA (lider), LIDEEA Development Actions SRL. Opiniile exprimate în raport sunt cele ale echipei de evaluare și nu reprezintă neapărat punctul de vedere al Agenției pentru Dezvoltare Regională a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est.

Autorii raportului de evaluare:

Liliana Lucaciu	Coordonator de proiect
Eugen Perianu	Expert Cheie 1, Prioritatea 1: O regiune competitivă, prin inovare, digitalizare și întreprinderi dinamice
Monica Roman	Expert Cheie 2, Prioritatea 2: O regiune cu localități prietenoase cu mediul și mai rezilientă la riscuri
Alexandra Sălcudean	Expert Cheie 3, Prioritatea 3: O regiune cu emisii de carbon reduse
Corina Roșu	Expert Cheie 4, Prioritatea 4: O regiune accesibilă
Andreea Savin	Expert cheie 5, Prioritatea 5: O regiune educată
Diana Manoleli	Expert cheie 6, Prioritatea 6: O regiune atractivă
Adina Dragoman	Expert cheie 7, Prioritatea 7: Asistență Tehnică
Alina David	Director proiect
Alți experți non-cheie	Irina Stăvilă, Ana Miruna Toma, Roberta Vancea, Laura Voinea, Aurel Rizescu, Elena Bacale

Fișa documentului

Versiunea inițială	12.03.2025
Versiune finală	24.03.2025

CUPRINS

LISTA ABREVIERILOR	5
PREAMBUL	6
DATE SINTETICE ALE CONTRACTULUI DE SERVICII ȘI ALE RAPORTULUI DE EVALUARE	7
SUMAR EXECUTIV	7
1.INTRODUCERE	12
1.1. Obiectivul Evaluării	12
1.2. Întrebările de evaluare.....	13
1.3. Structura Raportului de evaluare.....	13
2. ABORDAREA METODOLOGICĂ	14
2.1. Analiza literaturii de specialitate	14
2.1.1. Evaluările mid-term în context național și internațional	14
2.1.2. Scopul evaluărilor mid-term pentru perioada 2021-2027	14
2.2. Metodologia de evaluare.....	16
2.2.1. Aplicarea metodelor și instrumentelor de evaluare.....	16
2.2.2. Probleme întâmpinate și limitări în aplicarea metodologiei de evaluare, robustețea concluziilor	17
3. ANALIZA INTERVENȚIILOR EVALUATE	17
3.1. Contextul programului.....	17
3.2. Modificări ale programului.....	18
3.3. Logica intervenției PRSE.....	21
3.4. Analiza portofoliului de proiecte finanțate în cadrul PRSE	29
4. ANALIZELE ȘI CONSTATĂRILE CORESPUNZĂTOARE FIECĂREI ÎNTREBĂRI DE EVALUARE	32
4.1. Relevanță și coerență	32
4.2. Eficiență și eficacitate.....	47
4.3. Mecanisme de implementare	51
5. CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI	57
5.1. Concluzii.....	57
5.2. Recomandări.....	60
6. ANEXE	62
6.1. Anexa I. Analiza socio-economică la nivelul regiunii Sud-Est	62
6.1.1. Dinamica populației.....	62
6.1.2. Evoluții economice intra-regionale	62
6.1.3. Regiunea Sud Est rămâne atractivă prin Turism.....	63
6.1.4. Educație și sănătate.....	64
6.1.5. Mobilitate urbană.....	66
6.1.6. Rol esențial al Transportului și Infrastructurii în dezvoltare	67
6.1.7. Atractivitate prin localități prietenoase cu mediul	67
6.1.8. Analiza regiunii corespunzătoare ITI	68
6.2. Anexa II. Analiza contribuției PRSE la RȘT	81
6.3. Anexa III. Analiza contribuției PRSE la PNIESC	85
6.4. Anexa IV. Contribuția PRSE la PEDS	88

LISTA TABELELOR

Tabel 1-Instrumente de evaluare	16
Tabel 2. Metodologia de evaluare	16
Tabel 3-Acțiuni și Alocări Financiare pentru Îmbunătățirea Capacității Administrative	36
Tabel 4-Contribuția PRSE la RȘT.....	81
Tabel 5-Recomandări specifice de țară 2019-2023.....	85
Tabel 6-OS și intervenții care contribuie direct la politici și măsuri de eficiență energetică ale PNIESC.....	85
Tabel 7-OS și intervenții care contribuie indirect la obiective de mediu ale PNIESC.....	87

Tabel 8-Obiective de mediu ale PNIESC la care PRSE contribuie prin măsuri orizontale	87
Tabel 9- Identificarea contribuției intervențiilor PRSE la pilonii PEDS.....	88
LISTA FIGURILOR	
Figură 1- PRSE 2021-2027 cronologie.....	18
Figură 2-Alocare financiară (FEDR) pe priorități PRSE 2021-2027	19
Figură 3-Alocare financiară ITI DD (FEDR) pe priorități PRSE 2021-2027.....	19
Figură 4-Distribuția finanțării alocate în cadrul ITI DD (mil. EUR, FEDR)	20
Figură 5-Harta părților interesate	21
Figură 6-Logica intervenției Prioritatea 1	23
Figură 7-Logica intervenției Prioritatea 2	24
Figură 8-Logica Intervenției Prioritatea 3	25
Figură 9-Logica Intervenției Prioritatea 4	26
Figură 10-Logica intervenției Prioritatea 5	27
Figură 11-Logica Intervenției Prioritatea 6	28
Figură 12-Număr apeluri lansate.....	29
Figură 13-Număr proiecte contractate la 31.12.2024	30
Figură 14-Gradul de contractare și execuție la 31.12.2024	31
Figură 15-Număr proiecte contractate la 31.12.2024	31
Figură 16-Ponderele contractelor (număr și volum finanțare în ITI din total contracte)	32
Figură 17-Contribuția directă OS ale PRSE la politicile și măsurile de mediu ale PNIESC	40
Figură 18-P&M la care contribuie PRSE și volumul	41
Figură 19-Contribuția obiectivelor specifice la obiectivele PNIESC, volumul finanțării (milioane EUR)	41
Figură 20-Contribuția PRSE la atingerea țintelor PEDS	44

Lista abrevierilor

Acronim	Denumire
AC	Autoritate Contractantă
ADI ITI DD	Asociația pentru Dezvoltare Intercomunitară ITI Delta Dunării
ADR SE	Agencia pentru Dezvoltare Regională a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est
AM	Autoritate de Management
DNSH	Do Not Significant Harm
CCE	Comitet de Coordonare a Evaluării
CdS	Caiet de Sarcini
CE	Comisia Europeană
CM	Comitet de Monitorizare
FEDR	Fondul European de Dezvoltare Regională
FSE +	Fondul Social European Plus
ITI DD	Investiții Teritoriale Integrate Delta Dunării
MIPE	Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene
PEDS	Pilonului European al Drepturilor Sociale
PNIESC	Planului Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice
PNRR	Planul Național de Redresare și Reziliență
PRSE	Programul Regional Sud-Est 2021-2027
RDC	Regulamentul dispozițiilor comune 1060/ 2021
RST	Recomandările specifice de țară
UE	Uniunea Europeană

Preambul

Acest raport prezintă rezultatele evaluării intermediare timpurii a Programului Regional Sud-Est 2021-2027. Raportul de evaluare este o sinteză a celor șapte studii realizate în cadrul contractului de servicii nr. 5157/ADRSE/06.12.2024, pe următoarele priorități:

Prioritate	
PRIORITATEA 1 O REGIUNE COMPETITIVĂ PRIN INOVARE, DIGITALIZARE ȘI INTREPRINDERI DINAMICE	
PRIORITATEA 2 O REGIUNE CU LOCALITĂȚI PRIETENOASE CU MEDIUL ȘI MAI REZILIENTĂ LA RISCURI	
PRIORITATEA 3 O REGIUNE CU EMISII DE CARBON REDUSE	
PRIORITATEA 4 O REGIUNE ACCESIBILĂ	
PRIORITATEA 5 O REGIUNE EDUCATĂ	
PRIORITATEA 6 O REGIUNE ATRACTIVĂ	
PRIORITATEA 7 ASISTENȚĂ TEHNICĂ	

Date sintetice ale contractului de servicii și ale raportului de evaluare

Titlul contractului de servicii	„Servicii privind Evaluarea intermediară timpurie a Programului Regional Sud-Est 2021-2027”
Contract de prestări servicii	5157/ADRSE/06.12.2024
Beneficiar	Agencia pentru Dezvoltare Regională a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est (ADR SE)
Autoritate Contractantă	Agencia pentru Dezvoltare Regională a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est (ADR-SE)
Contractor	Asocierea formată din Civitta Strategy & Consulting SA (lider) și Lideea Development Actions SRL (partener)
Obiectiv general	Obiectivul general al evaluării este de a analiza procesul de implementare a Programul Regional Sud-Est 2021-2027 (PRSE 2021-2027), prin prisma cerințelor prevăzute de art.18 din Regulamentul EU 1060/ 2021, dar și din punctul de vedere al optimizării implementării Programului.
Livrabile	<ul style="list-style-type: none"> • 7 rapoarte de evaluare (câte unul pentru fiecare prioritate de investiție PRSE):<ul style="list-style-type: none"> - Prioritatea 1: O regiune competitivă, prin inovare, digitalizare, întreprinderi dinamice - Prioritatea 2: O regiune cu localități prietenoase cu mediul și mai rezilientă la riscuri - Prioritatea 3: O regiune cu emisii de carbon reduce - Prioritatea 4: O regiune accesibilă - Prioritatea 5: O regiune educată - Prioritatea 6: O regiune atractivă - Prioritatea 7: Asistență Tehnică • 2 rapoarte sintetice ale rezultatelor rapoartelor de evaluare:<ul style="list-style-type: none"> - o sinteză a celor 7 studii de evaluare realizate în cadrul contractului, prezentând concluziile, recomandările și lecțiile învățate care reies din studii. - o sinteză aplicabilă pentru ITI Delta Dunării, pornind de la informațiile obținute pe parcursul analizei realizate pentru cele 7 priorități ale PRSE 2021-2027.
Data de începere	11.12.2024 (conform ordinului de începere emis de ADR SE)
Data de încheiere	24.03.2025

SUMAR EXECUTIV

Evaluarea intermediară timpurie a Programului Regional Sud-Est 2021–2027 (PRSE) a fost realizată în conformitate cu **cerințele prevăzute în Planul de Evaluare** aprobat de Comitetul de Monitorizare al programului și în baza articolului 40 din Regulamentul (UE) 1060/2021. Această evaluare are un rol esențial în susținerea unui management eficient și în creșterea performanței programului, contribuind la îmbunătățirea procesului de implementare și la maximizarea impactului intervențiilor sprijinite.

Obiectivul general al evaluării este de a oferi **sprijin practic Autorității de Management și altor actori implicați** în implementarea PRSE, prin identificarea timpurie a problemelor întâmpinate și formularea de recomandări concrete. Evaluarea acoperă cele cinci criterii-cheie de evaluare: relevanță, eficacitate, eficiență, coerență și

valoare adăugată europeană, reflectând nevoia unei înțelegeri detaliate atât a procesului general de implementare, cât și a specificităților fiecărei priorități sau instrumente, precum Investițiile Teritoriale Integrate (ITI) Delta Dunării.

Obiectivele specifice ale evaluării includ furnizarea de informații relevante pentru exercițiul de monitorizare și revizuire intermediară, analiza eficacității mecanismelor de implementare și identificarea punctelor tari și a vulnerabilităților procesului, în scopul creșterii gradului de absorbție și al îndeplinirii țintelor asumate.

Evaluarea are ca grupuri țintă personalul Autorității de Management și al structurilor implicate, membrii Comitetului de Monitorizare, beneficiarii eligibili, partenerii relevanți, ministerele de linie, precum și cetățenii vizati de intervenții și Comisia Europeană (CE).

Acoperind perioada între 21 octombrie 2022, data aprobării PRSE și 31 decembrie 2024 data de referință a datelor acestei evaluări, evaluarea se concentrează pe teritoriul Regiunii de Dezvoltare Sud-Est (Brăila, Buzău, Constanța, Galați, Tulcea și Vrancea), incluzând zona Deltei Dunării, și reflectă intervențiile finanțate în cadrul celor șapte priorități ale programului.

Metodologia de evaluare, precum și structura raportului, sunt aliniate cu cerințele din caietul de sarcini și întrebările de evaluare formulate pentru fiecare prioritate. Acestea vizează relevanța și coerența intervențiilor în raport cu nevoile regiunii și politicile europene, contribuția programului la obiectivele climatice și energetice din Planului Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice (PNIESC) precum și integrarea Pilonului European al Drepturilor Sociale (PEDS) în proiectele aflate în implementare. Evaluarea vizează și eficiența și eficacitatea programului și anume progresul în implementare și nivelul de performanță, mecanismele de implementare, alocarea adecvată a resurselor factorii care influențează pozitiv sau negativ implementarea, eficiența măsurilor de simplificare și impactul lor asupra poverii administrative.

Evaluarea include câte un raport de evaluare pentru fiecare dintre cele șapte priorități, un raport de sinteză și unul dedicat instrumentului Investiții Teritoriale Integrate (ITI) Delta Dunării.

Evaluarea intermediară timpurie a PRSE 2021–2027 a utilizat o **metodologie mixtă**, care combină metode cantitative și calitative, adaptate specificului intervențiilor analizate. Diversitatea instrumentelor utilizate a permis **triangularea surselor și metodelor**, contribuind la formularea unor concluzii credibile și relevante.

Instrumentele aplicate includ: cercetare documentară, interviuri cu actori cheie, focus grupuri, ateliere de lucru, panel de experți, sondaj de opinie în rândul beneficiarilor, analize statistice și studii de caz. Toate prioritățile programului (P1–P7) au fost acoperite în mod sistematic prin aceste metode. Pe lângă colectarea de date primare, evaluarea a inclus analiza documentelor programatice (PRSE, ghiduri, rapoarte anterioare), a datelor administrative (ex. MySMIS, Autoritatea de management PRSE) și a surselor statistice oficiale (INS, Eurostat). Analizele statistice au vizat progresul fizic și financiar, nivelul de contractare și implementare, gradul de realizare al indicatorilor de rezultat și realizare.

Limitările metodologiei țin în principal de: **intervalul de timp restrâns** (aproximativ trei luni) alocat întregului proces de evaluare, ceea ce a impus organizarea în paralel a activităților de colectare și analiză; **momentul de referință al datelor**, respectiv 31 decembrie 2024, care a necesitat reluarea analizelor preliminare cu date complete abia disponibile la finalul lunii ianuarie 2025; **stadiul implementării** fără proiecte finalizate la momentul evaluării. Astfel, analiza s-a putut concentra doar asupra realizărilor asumate prin contracte, fără a evalua realizările efective sau rezultate generate.

Cu toate aceste constrângeri, **robustețea concluziilor a fost susținută de varietatea și complementaritatea metodelor utilizate**, printr-o abordare de triangulare care asigură acuratețea și echilibrul între perspectivele diferiților actori implicați.

Programul Regional Sud-Est 2021–2027 reprezintă o **inovație instituțională majoră** în cadrul Politicii de Coeziune din România, fiind pentru prima dată gestionat direct la nivel regional. În acest sens, PRSE – alături de celelalte șapte programe regionale – marchează trecerea de la o abordare centralizată, utilizată în perioadele anterioare, la un **cadru descentralizat** de programare și implementare. Această schimbare a generat oportunități semnificative de adaptare a intervențiilor la nevoile regionale, dar și provocări administrative și operaționale specifice procesului de construire a unei Autorități de Management funcționale la nivelul Agenției pentru Dezvoltare Regională Sud-Est.

Programul a fost aprobat în octombrie 2022, în cadrul obiectivului „Investiții pentru ocuparea forței de muncă și creștere economică”, cu un buget total de 1,47 miliarde EUR (1,24 mld EUR FEDR + 0,25 mld EUR contribuție națională). Structurat în jurul a **5 obiective de politică, 6 priorități de investiții, 13 obiective specifice și 22 de acțiuni**, PRSE este un program complex, cu o alocare financiară strategică ce reflectă prioritățile Uniunii Europene (UE), dar totuși cu un grad ridicat de fragmentare.

ITI Delta Dunării beneficiază de finanțare semnificativă pentru intervenții dedicate biodiversității, mobilității urbane, accesibilității și eficienței energetice, susținând implementarea Strategiei Integrate de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării.

Complexitatea PRSE evidențiază interconexiunile dintre priorități și acțiuni, reflectând atât adaptarea programului la specificul regional, cât și alinierea sa la cerințele Uniunii Europene. Această structură impune Autorității de Management un sistem de coordonare și implementare solid, capabil să susțină o intervenție coerentă și eficientă. Totodată, începutul perioadei de implementare a fost marcat de provocarea gestionării unui număr considerabil de proiecte etapizate din perioada 2014–2020, care au necesitat continuare din PRSE 2021–2027. Această situație a redus spațiul disponibil pentru proiecte noi și a generat o presiune administrativă semnificativă, afectând lansarea timpurie a apelurilor dedicate noii perioade de programare.

Regiunea Sud-Est se confruntă cu provocări socio-economice persistente, precum declinul demografic, inegalități teritoriale accentuate, o piață a muncii fragilă și un nivel redus de urbanizare. În ciuda unor semnale pozitive de creștere economică, disparitățile între județe se mențin, iar accesul la educație, sănătate și servicii publice este neuniform. Aceste realități justifică necesitatea unor intervenții integrate și adaptate specificului local.

Programul răspunde acestor provocări printr-o abordare complexă și adaptată teritoriului, structurată pe cinci obiective de politică și șapte priorități. Programul finanțează intervenții care vizează competitivitatea economică, infrastructura durabilă, dezvoltarea urbană și incluziunea socială, contribuind la creșterea coeziunii teritoriale. Flexibilitatea programului îi permite să răspundă și unor nevoi emergente, precum adaptarea la dezastre naturale sau valorificarea oportunităților tehnologice strategice. Deși **analiza socio-economică nu indică necesitatea unor modificări fundamentale ale strategiei PRSE**, efectele războiului din Ucraina subliniază importanța menținerii investițiilor în transport și conectivitate

Programul regional Sud-Est a integrat încă din etapa de programare **recomandările specifice de țară (RST)** relevante emise de CE în cadrul Semestrului European, contribuind la punerea în aplicare a 12 dintre acestea. În 2024, România a primit o recomandare direct legată de politica de coeziune: accelerarea implementării programelor, consolidarea capacității administrative, sprijinirea orașelor mici și valorificarea oportunităților oferite de Platforma „Tehnologii strategice pentru Europa” (STEP).

Programul include intervenții pentru dezvoltarea urbană echilibrată și măsuri de consolidare administrativă, însă implementarea acestora este încă limitată, iar contribuția concretă poate fi optimizată. Este necesară accelerarea lansării apelurilor, sprijin suplimentar pentru proiectele din orașele mici și crearea unei integrări în program a unui obiectiv dedicat STEP, care să susțină inovarea și creșterea competitivității regionale. În plus, înființarea unui birou de inovare în cadrul ADR Sud-Est ar putea sprijini activ integrarea acestor priorități europene, construind pe relațiile deja stabilite de autoritatea de management cu actorii regionali

PRSE 2021–2027 este aliniat strategic cu obiectivele PNIEESC, susținând tranziția verde prin finanțarea unor proiecte ce vizează eficiența energetică, reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și mobilitatea urbană durabilă. Alocările pentru aceste intervenții – peste **330 milioane EUR** – vizează în special renovarea clădirilor, modernizarea transportului public și dezvoltarea infrastructurii pentru combustibili alternativi.

Deși implementarea este încă în fază incipientă, proiectele de mediu sunt printre cele mai avansate din program. În plus, programul contribuie indirect la obiectivele de mediu prin susținerea producției ecologice în întreprinderilor mici și mijlocii și digitalizarea serviciilor alte măsuri ce vizează principiile dezvoltării durabile ce pot fi aplicate tuturor proiectelor în funcție de alegerile beneficiarilor. Pentru maximizarea contribuției, sunt necesare măsuri suplimentare de accelerare a implementării, instruirea beneficiarilor și integrarea transversală a dimensiunii de mediu în toate tipurile de intervenții.

Programul contribuie semnificativ la implementarea **PEDS, în special în două domenii esențiale: egalitatea de șanse și accesul pe piața muncii, respectiv protecția și incluziunea socială**. Prin investiții în infrastructura

educațională și socială, programul sprijină modernizarea unităților de învățământ și dezvoltarea centrelor sociale multifuncționale, adresând direct nevoile grupurilor vulnerabile. Prin Obiectivul Specific 4.2, programul finanțează modernizarea infrastructurii educaționale, cu o alocare de 45,8 milioane EUR, din care până la sfârșitul anului 2024 au fost contractate proiecte în valoare de 16 milioane EUR, vizând peste 7.000 de beneficiari. De asemenea, prin OS 4.6 este prevăzută lansarea unui apel în 2025 pentru modernizarea taberelor școlare și a centrelor de agrement pentru copii și tineri. În domeniul incluziunii sociale, Obiectivul Specific 5.1 susține dezvoltarea urbană integrată cu o alocare de 2 milioane EUR pentru protecție socială, locuințe sociale și acces la servicii esențiale, inclusiv prin proiecte ce prevăd realizarea de centre multifuncționale și regenerarea zonelor marginalizate.

Pe lângă aceste contribuții directe, **programul integrează principiile PEDS** ca cerințe transversale în procesul de selecție și implementare a proiectelor, inclusiv criteriile de accesibilitate, egalitate de șanse și condiții de muncă echitabile. Pentru a consolida impactul social, sunt necesare măsuri suplimentare precum prioritizarea finanțărilor pentru grupurile vulnerabile, promovarea finanțării încrucișate și diseminarea bunelor practici privind incluziunea socială și principiile PEDS în rândul beneficiarilor.

Progresul în implementarea PRSE până la 31 decembrie 2024 reflectă un nivel **semnificativ de contractare** (41% din alocare), în special datorită proiectelor etapizate (79% din total), însă ritmul general de implementare este lent, fără proiecte finalizate și cu cheltuieli declarate sub 5% din sumele contractate. Obiectivele de etapă sunt îndeplinite neuniform între priorități și obiective specifice, iar în multe cazuri validarea acestora este prematură.

Progresul în îndeplinirea obiectivelor de etapă al Programului Regional Sud-Est este **redus și inegal între obiectivele specifice**. În absența proiectelor finalizate, analiza se bazează exclusiv pe operațiunile contractate, în special cele **etapizate din perioada POR 2014–2020**, care au determinat depășirea substanțială a țintelor de etapă în cazul mai multor priorități.

Prioritatea 1 a înregistrat progrese minime, cu doar trei contracte semnate, singurul progres notabil este pe OS1.3, unde gradul de asumare față de obiectivul de etapă este de 196%, dar doar 32% față de ținta finală.

Pentru Prioritatea 2 au fost înregistrate rezultate bune privind eficiența energetică (Obiectiv specific 2.1), cu 53 de proiecte contractate. Proiectele contractate ar putea acoperi aproximativ 74% din țintele finale stabilite pentru îmbunătățirea performanței energetice a clădirilor publice și 15% pentru îmbunătățirea performanței energetice a locuințelor. Pentru Obiectivul specific 2.4 progresele sunt modeste existând un singur proiect contractat, acesta având potențialul de a contribui la atingerea țintei finale a indicatorului în proporție de 29%. La nivelul acestui obiectiv specific se remarcă un interes scăzut din partea beneficiarilor pentru acțiunile de creare a perdelelor forestiere. Nu există progres pentru Obiectivul specific 2.7-perdele forestiere dar există un proiect complex în pregătire în ceea ce privește investițiile în siturile Natura 2000.

Prioritatea 3 a înregistrat depășiri importante ale obiectivelor de etapă datorită proiectelor etapizate, cu depășiri de 233% pentru sisteme de transport digitalizate. Însă, progresul față de țintele finale este inegal (între 5% și 241%).

Prioritatea 4 a înregistrat o depășire substanțială pentru Obiectiv specific 3.1 (990% față de obiectivul de etapă), dar nu există progres pentru infrastructurile pentru combustibili alternativi și nici pentru infrastructura de acostare în arealul ITI Delta Dunării.

Prioritatea 5 nu a avut obiective de etapă stabilite, dar a înregistrat progrese bune la Obiectivul specific 4.2 (74% și 83% față de țintele finale pentru săli de clasă). Nu s-au înregistrat progrese pentru Obiectivul specific 4.6 având în vedere că apelurile pentru acest obiectiv urmează să fie lansate.

Prioritatea 6 a înregistrat progrese semnificative în ceea ce privește gradul de asumare față de obiectivele de etapă, urmărind trendul general, valoarea contribuției la țintele obiectivelor de etapă variind, în cazul Obiectivului specific 5.1 între 848% aferent spațiilor deschise create sau reabilite în zonele urbane și 0% pentru infrastructuri verzi care beneficiază de sprijin pentru alte scopuri decât adaptarea la schimbările climatice. În ceea ce privește obiectivul specific 5.2 progresul în atingerea obiectivului de etapă pentru numărul de situri culturale și turistice care beneficiază de sprijin a fost atins în proporție de 100%, valorile asumate contribuind la atingerea țintelor finale în proporție de 13%.

Implementarea Programului în actualul exercițiu de programare a pus accent pe simplificarea procedurilor administrative și digitalizare, cu obiectivul de a reduce sarcina birocratică și de a eficientiza gestionarea

proiectelor. Au fost introduse instrumente precum îmbunătățirea **platformei MySMIS**, **mecanismul de prefinanțare** și **Help-desk-ul**, dar în continuare există și dificultăți legate probleme tehnice, interpretări diferite ale cerințelor și complexitatea proceselor.

La nivelul **Priorităților 1–6**, au fost evidențiate bariere administrative, financiare și operaționale, inclusiv **capacitate administrativă scăzută a UAT-urilor**, **probleme în obținerea avizelor necesare**, **provocări juridice în ceea ce privește procedurile de expropriere**, **număr mare de proiecte mature**, dar **resurse financiare insuficiente** pentru a le susține pe toate.

Concluzii

Evaluarea evidențiază un decalaj persistent între ritmul de contractare, care a înregistrat o creștere semnificativă, și execuția efectivă a proiectelor, care rămâne lentă. Această situație este influențată de întâzieri în procesul de evaluare și selecție, de complexitatea procedurilor administrative și de lipsa evaluatorilor specializați în regiune. În paralel, proiectele etapizate ocupă o pondere majoră din buget, ceea ce limitează accesul la finanțare pentru inițiative noi și reduce capacitatea programului de a răspunde prompt la nevoi emergente. Se conturează astfel o nevoie de susținere operațională suplimentară pentru accelerarea procesului de implementare.

Se observă o evoluție lentă în pregătirea și avansarea unor proiecte strategice cu impact regional, cum ar fi Centrul Regional de Date, intervențiile în situri Natura 2000 sau proiectele integrate din arealul ITI Delta Dunării. Acestea implică o documentație complexă, aranjamente instituționale elaborate și coordonare între multiple niveluri administrative.

Apariția unor priorități europene noi, cum sunt cele reflectate în regulamentele STEP și RESTORE, corelate cu nevoi regionale sau oportunități la nivel național și european deschide oportunități care necesită o abordare mai flexibilă și o adaptare rapidă a programului la noile direcții strategice. Aceasta presupune o adaptare rapidă a finanțării dinspre acțiunile cu o cerere mai scăzută față de cea inițial formulată la demararea programului spre aceste noi oportunități.

Cu toate că domeniul CDI a reprezentat o provocare dacă unui interes scăzut al IMMurilor față de inovare și constrângeri de natură economică, oportunitățile de finanțare a sectorului au potențialul unui puternic impuls pentru activitatea de CDI în regiune. Direcția de planificare a autorității de management a făcut pași importanți pentru crearea unui mediu favorabil inclusiv pentru actorii regionali cheie, însă acțiunile concertate ale unui centru regional de inovare sunt esențiale pentru a construi pe această bază formată.

Contextul dinamic al implementării, inclusiv creșterea costurilor investițiilor, întârzierea lansării apelurilor în anumite domenii și contractarea predominantă a proiectelor etapizate, influențează relevanța actuală a unor ținte și indicatori. În plus, diferențele semnificative de progres între obiectivele specifice sugerează că unele ținte pot deveni nerealiste sau necorelate cu capacitatea reală de execuție. Acest context generează nevoia unei revizuirii fundamentate a cadrului de performanță, bazată pe date actualizate privind costurile, gradul de contractare și maturitatea proiectelor.

Beneficiarii, în special UAT-urile mici și mediul privat, se confruntă cu dificultăți în pregătirea proiectelor, obținerea avizelor, înțelegerea cerințelor administrative și lansarea procedurilor de achiziție. Aceste provocări limitează accesul echitabil la finanțare și pot afecta calitatea și impactul investițiilor. De asemenea, oportunitățile de sprijin pentru dezvoltarea competențelor și utilizarea finanțării încrucișate (FSE) nu sunt pe deplin valorificate, ceea ce reduce potențialul de operare eficientă a infrastructurilor și de livrare a serviciilor publice de calitate.

Deși PRSE a urmărit simplificarea procedurilor, dificultățile tehnice în utilizarea platformei MySMIS, redundanțele documentare și interpretările diferite între evaluatori și beneficiari afectează eficiența administrativă. Măsurile de simplificare promovate la nivel european și național nu au fost valorificate pe deplin, în special în ceea ce privește opțiunile de costuri simplificate. De asemenea, o parte din sarcina administrativă s-a transferat din etapa de verificare în etapa de contractare, fără a fi efectiv redusă. Aceste aspecte semnalează o nevoie continuă de optimizare și recalibrare a procedurilor, în sensul reducerii poverii administrative și creșterii responsabilității orientate către rezultate.

Evaluarea formulează șase recomandări principale pentru accelerarea și optimizarea implementării PRSE 2021–2027. În primul rând, se recomandă accelerația contractării și execuției proiectelor, prin mobilizarea resurselor AM, formarea evaluatorilor interni și stimularea respectării termenelor de către beneficiari. În al doilea rând,

este necesară monitorizarea sistematică a proiectelor majore, cu impact regional și complexitate ridicată, printr-un proces transparent și etapizat.

Se propune, de asemenea, integrarea noilor intervenții prevăzute de regulamentele RESTORE și STEP, prin realocări de fonduri și operaționalizarea rapidă a Biroului Regional de Inovare, ca instrument de sprijin pentru activitățile de Cercetare Dezvoltare Inovarea. A patra recomandare vizează revizuirea cadrului de performanță, în concordanță cu valorile actualizate ale indicatorilor și costurile reale ale proiectelor.

În sprijinul beneficiarilor, evaluarea subliniază nevoia de dezvoltare a capacității administrative locale, mai ales în orașele mici și mediul rural, prin sprijin în integrarea componentelor de formare și utilizarea finanțării încrucișate. În final, se recomandă continuarea procesului de simplificare, prin îmbunătățirea utilizării MySMIS, aplicarea costurilor simplificate prevăzute de regulament și reducerea cerințelor redundante din cererile de finanțare și raportări, în paralel cu o responsabilizare crescută a beneficiarilor față de rezultate.

1. INTRODUCERE

1.1. Obiectivul evaluării

1. Cerința caietului de sarcini este de a realiza o evaluare intermediară timpurie a intervențiilor PRSE 2021-2027, cu accent pe managementul și implementarea acestora. Această evaluare este prevăzută în Planul de Evaluare (PE) al PRSE 2021-2027, document aprobat de Comitetul de Monitorizare al PRSE (CM PRSE) la data de 29.12.2023, în conformitate cu prevederile articolului 40 din Regulamentul (UE) nr. 1060/2021.
2. Obiectivul general al acestei evaluări este de a contribui la îmbunătățirea procesului de implementare și a performanței PRSE, sprijinind managementul programului cu identificarea problemelor apărute în implementare și propunerea de soluții practice pentru rezolvarea lor și îmbunătățirea calității și impactului programului ca intervenție publică. Îmbunătățirile acoperă atât cerințele prevăzute de articolul 18 din Regulamentul EU 1060/2021, cât și criteriile de evaluare UE, transpuse în articolul 44 a regulamentului menționat (Relevanță, Eficacitate, Eficiență, Coerență, Valoarea adăugată Europeană). Obiectivul general subliniază necesitatea unei evaluări extinse și detaliate a procesului de implementare a PRSE 2021-2027, incluzând atât aspectele generale ale programului, comune diversității de intervenții, cât și particularitățile specifice, cum ar fi particularitățile intervențiilor pe fiecare prioritate sau particularitățile instrumentului Investiții Teritoriale Integrate, ITI Delta Dunării.
3. Obiectivele specifice ale evaluării intermediare timpurii au fost definite prin Caietul de Sarcini (CdS) astfel:
  - **Furnizarea de informații relevante conform Regulamentului EU 1060/2021** potrivit cerințelor articolului 18 din regulament privind evaluarea intermediară.
  - **Analiza eficacității mecanismelor de implementare.**
  - **Formularea de recomandări pentru creșterea gradului de absorbție și îndeplinirea țintelor indicatorilor. Identificarea punctelor tari și vulnerabilităților procesului de implementare**
4. Grupurile țintă ale evaluării definite prin CdS sunt următoarele:
  - Personalul de execuție și decizie din cadrul AM PRSE și a altor direcții care gestionează sau sprijină implementarea PRSE;
  - Membrii CM, Comitet de Coordonare a Evaluării (CCE) PRSE;
  - Categoriile de beneficiari eligibili din cadrul priorităților PRSE;
  - Parteneri relevanți implicați implicați în pregătirea și implementarea programului;
  - Ministererele de linie care elaborează politica principală în domeniile de interes (MIPE, ACP, etc);
  - Categoriile sociale vizate de efectele intervențiilor;
  - CE.
5. Rezultatele evaluării sunt formulate ca răspunsuri la întrebările de evaluare ale fiecărei priorități ale PRSE 2021-2027 și sunt prezentate în cele șapte rapoarte de evaluare, livrabile ale contractului alături de acestea și cele două rapoarte de sinteză la nivel de regiune și ITI Delta Dunării. Metodologia de evaluare și structura raportului sunt coerente cu întrebările de evaluare formulate în caietul de sarcini pentru cele șapte priorități ale programului.

6. Având în vedere că această evaluare este o evaluare intermediară timpurie, recomandările vizează îmbunătățirea procesului de implementare și a performanței PRSE 2021-2027 și se vor adresa structurilor cu responsabilități în implementarea PRSE 2021-2027. Totodată, evaluarea intermediară timpurie va sprijini AM în completarea evaluării intermediare (Mid Term Review) prevăzută la art. 18 din Regulamentul (UE) 1060/2021.

Aria de acoperire a evaluării

Prezentul studiu de evaluare cuprinde proiectele finanțate prin **cele șapte priorități ale PRSE 2021-2027**.

7. Evaluarea a acoperit perioada de implementare a programului, începând cu data aprobării acestuia, 21 octombrie 2022 până la data de 31 decembrie 2024. Aria teritorială de acoperire, respectiv zona geografică acoperită, este reprezentată de întregul teritoriu al Regiunii de Dezvoltare Sud-Est, cu județele componente, respectiv Brăila, Buzău, Constanța, Galați, Tulcea și Vrancea, inclusiv zona Deltei Dunării. Referitor la dimensiunea teritorială a analizelor, acestea se vor derula pe toate nivelurile la care se pot colecta date relevante privind efectele ce pot fi atribuite intervenției, fiind avut în vedere nivelul local și regional (în funcție de disponibilitatea datelor administrative și statistice).

1.2. Întrebările de evaluare

Conform CdS, pentru **cele șapte priorități au fost prevăzute întrebări de evaluare similare cu variații așa cum se sintetizează în cele urmează:**

Relevanță și coerență

- În ce măsură intervențiile planificate răspund nevoilor grupurilor țintă și provocărilor socio-economice din regiune, aferente fiecărui obiectiv specific, din cadrul Priorităților?
- În ce măsură obiectivele, acțiunile și intervențiile implementate continuă să răspundă la recomandările relevante din cadrul Semestrului European?
- Cum contribuie PRSE la implementarea PNIESC privind energia și clima prin proiecte în implementare și contractate / estimate)?
- Cum contribuie intervențiile la implementarea PEDS prin proiectele în implementare și contractate/estimate)?

Eficiență și eficacitate

- Care este progresul actual în implementarea Priorităților în raport cu indicatorii relevanți de realizare și rezultat?
- Care este nivelul de performanță al priorității, prin raportare la obiectivele de etapă identificate în Cadrul de Performanță?
- În ce măsură țintele stabilite la nivel de program sunt realiste?

Mecanisme în implementare

- Au fost alocate suficiente resurse (financiare, materiale, umane – management, administrativ și tehnic) pentru a asigura implementarea cu succes a Priorităților?
- Care sunt factorii cheie care pot influența succesul intervențiilor contractate/planificate? Dar cei care pot afecta în mod negativ eficacitatea acestora?
- În ce proporție măsurile de simplificare propuse și implementate reduc povara administrativă pentru beneficiari? Există efecte secundare neprevizionate ale procesului de simplificare? Cum ar putea fi îmbunătățit acest proces de simplificare (dacă este cazul)?

1.3. Structura Raportului de evaluare

8. Structura raportului de evaluare a fost concepută pentru a furniza utilizatorilor evaluării în primul rând informații despre obiectivele evaluării. Capitolele următoare prezintă metodologia de evaluare asigurând utilizatorii că rezultatele sunt de încredere și totodată indicând limitările metodologice, și anume ce nu poate să informeze evaluarea. Raportul de evaluare prezintă aspecte legate de intervenția evaluată, atât din perspectiva apelurilor de proiecte cât și din perspectiva proiectelor implementate, urmând apoi pentru cele patru întrebări de evaluare formularea răspunsurilor prin prezentarea evidențelor colectate prin diferite metode și sintetizarea concluziilor.

9. Ultimul capitol al raportului este dedicat recomandărilor coerente cu concluziile și evidențele prezentate pentru fiecare întrebare de evaluare.

2. ABORDAREA METODOLOGICĂ

2.1. Analiza literaturii de specialitate

10. Evaluările mid-term (evaluările de la mijlocul perioadei de programare) sunt instrumente esențiale în managementul programelor și al politicilor publice. Acestea joacă un rol esențial în analiza progresului realizat până la un anumit punct al perioadei de implementare. Ele oferă informații critice care permit ajustarea intervențiilor, îmbunătățirea performanței și atingerea obiectivelor strategice. Literatura de specialitate subliniază că evaluările mid-term sunt indispensabile pentru asigurarea eficienței și eficacității programelor, în contextul obiectivelor Uniunii Europene pentru perioada de programare 2021-2027.

2.1.1. Evaluările mid-term în context național și internațional

Context național

11. În România, evaluările mid-term au fost implementate în mod regulat pentru a monitoriza și ajusta programele operaționale finanțate prin Fondurile Europene Structurale și de Investiții (FESI). Aceste evaluări sunt esențiale pentru identificarea problemelor și a oportunităților încă din fazele incipiente ale implementării programelor. Ele permit ajustări timpurii, contribuind la îmbunătățirea proceselor și la maximizarea impactului programelor înainte de finalizarea perioadei de programare.
12. Un raport realizat de Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene (MIPE) evidențiază faptul că evaluările mid-term sprijină îmbunătățirea managementului programelor prin furnizarea de date empirice esențiale pentru luarea deciziilor informate. Acestea ajută, de asemenea, la optimizarea utilizării resurselor și la adaptarea strategiilor pentru a răspunde mai bine nevoilor beneficiarilor și priorităților regionale.

Context internațional

13. La nivel internațional, evaluările mid-term sunt recunoscute ca bune practici în gestionarea programelor finanțate din fonduri publice și internaționale. Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OECD) încurajează utilizarea acestor evaluări pentru a verifica dacă programele sunt pe drumul cel bun și pentru a permite ajustări bazate pe dovezi. Ele joacă un rol esențial în răspunsul la schimbările contextului socio-economic și în menținerea relevanței și eficienței intervențiilor.
14. CE susține utilizarea evaluărilor mid-term ca parte integrantă a ciclului de programare și monitorizare a fondurilor europene. Pentru perioada de programare 2021-2027, aceste evaluări sunt esențiale pentru monitorizarea progresului în cadrul obiectivelor Politicii de Coeziune, incluzând tranziția către o economie verde și digitală, creșterea rezilienței economice și întărirea coeziunii sociale.

2.1.2. Scopul evaluărilor mid-term pentru perioada 2021-2027

15. Pentru perioada de programare 2021-2027, scopul principal al evaluărilor mid-term este de a asigura alinierea intervențiilor cu obiectivele strategice ale Uniunii Europene și cu nevoile regionale specifice. Evaluările urmăresc să identifice:
  - Progrese și rezultate: Analizarea gradului de atingere a obiectivelor stabilite și evaluarea impactului asupra beneficiarilor, pentru a determina rezultatele tangibile și măsurabile.
  - Eficiență și eficacitate: Evaluarea utilizării resurselor și identificarea gradului de adecvare a metodelor de implementare față de obiectivele propuse.
  - Relevanță: Verificarea faptului că intervențiile rămân relevante în contextul schimbărilor economice, sociale și politice.
  - Sustenabilitate: Analizarea durabilității rezultatelor pe termen lung, precum și identificarea riscurilor și oportunităților pentru viitor.
16. Literatura de specialitate subliniază importanța evaluărilor mid-term, atât la nivel național, cât și internațional, în gestionarea eficientă a programelor finanțate din fonduri publice și europene. Acestea oferă o bază solidă pentru ajustarea intervențiilor și pentru luarea deciziilor informate, contribuind la asigurarea relevanței,

eficienței și eficacității programelor, în vederea atingerii obiectivelor strategice ale Uniunii Europene pentru perioada 2021-2027.

17. În acest context, rezultatele evaluărilor intermediare joacă un rol esențial nu doar pentru optimizarea implementării actualului cadru financiar multianual, ci și pentru conturarea direcțiilor strategice ale politicii de coeziune post-2027. Pe măsură ce Uniunea Europeană își redefinește prioritățile pentru viitor, lecțiile desprinse din aceste evaluări vor influența modul în care sunt structurate viitoarele intervenții, mecanisme de finanțare și abordări teritoriale.
18. Politica de coeziune a Uniunii Europene (UE) post-2027 se conturează în jurul unor direcții esențiale menite să consolideze coeziunea economică, socială și teritorială în toate regiunile europene. Principalele perspective includ:
  - Menținerea eligibilității universale: Toate regiunile europene vor continua să fie eligibile pentru finanțare, asigurându-se că nicio zonă nu este lăsată în urmă în procesul de dezvoltare.
  - Consolidarea principiilor de guvernare: Se va pune un accent deosebit pe modelul de gestionare partajată, guvernarea pe mai multe niveluri și principiul parteneriatului, recunoscând rolul esențial al autorităților locale și regionale în implementarea eficientă a politicilor.
  - Aplicarea principiului "nu dăuna coeziunii": Toate politicile UE vor fi evaluate prin prisma impactului lor asupra coeziunii, asigurându-se că nicio inițiativă nu contravine obiectivului de reducere a disparităților regionale.
  - Stabilitatea și predictibilitatea reglementărilor: Pentru a facilita o implementare rapidă și eficientă, se va urmări menținerea unui cadru legislativ stabil și previzibil, reducând complexitatea birocratică.
  - Buget adecvat pentru coeziune: Se propune ca bugetul alocat politicii de coeziune post-2027 să fie cel puțin echivalent, în termeni reali, cu cel din perioada 2021-2027, incluzând suplimentările precum REACT-EU, pentru a răspunde eficient provocărilor actuale și viitoare.
  - Adoptarea unui cadru strategic unic: Implementarea unui "pact european de parteneriat" va defini obiectivele și direcțiile principale ale politicii de coeziune, garantând coerența și implicarea activă a autorităților locale și regionale în toate etapele procesului.
19. Perspectivele politicii de coeziune post-2027 reflectă un proces complex de negociere și adaptare la noile priorități și provocări ale Uniunii Europene. Dezbaterile privind viitorul acestei politici este deja în desfășurare și va căpăta amploare, oferind oportunități pentru părțile interesate locale și regionale de a influența pozițiile instituțiilor europene înainte de începerea procesului legislativ, estimat pentru prima jumătate a anului 2025.
20. Rezultatele evaluării intermediare a programelor din perioada 2021-2027, așteptate până în 2025, vor influența direct reformele post-2027, iar toate reglementările aferente trebuie stabilite până în vara anului 2027 pentru a permite statelor membre să-și finalizeze pregătirile și programarea. Bugetul alocat politicii de coeziune post-2027 va fi decisiv pentru numărul și amploarea priorităților abordate, însă cadrul financiar multianual și alocările aferente rămân incertitudini majore.
21. Simplificarea regulilor de implementare este un subiect central, având în vedere că eforturile anterioare nu au produs rezultatele așteptate. Relația dintre politica de coeziune și Mecanismul de Redresare și Reziliență (RRF) va trebui clarificată, mai ales dacă RRF va continua post-2027, deoarece acesta este perceput de actorii locali ca prea centralizat și uneori contradictoriu cu valorile politicii de coeziune. Lecțiile privind simplificarea din RRF ar putea fi integrate în noul cadru de coeziune.
22. O altă dezbateră esențială este legătura politicii de coeziune cu Semestrul European, precum și abordarea problemelor legate de statul de drept, ratele de eroare, guvernarea regională și locală. Totodată, se observă o tendință de adoptare a unor politici „place-based”, orientate către regiunile rurale, de frontieră, insulare sau montane, deși rămâne incert cum vor fi implementate și dacă vor exista fonduri dedicate pentru aceste regiuni.
23. Posibile scenarii de recentralizare a politicii de coeziune ar putea contraveni nevoilor specifice ale regiunilor. Vor fi analizate și măsuri pentru regiunile prinse în capcana dezvoltării, alături de viitorul agendei urbane a UE și posibila integrare a noilor domenii, cum ar fi problema locuirii. În plus, politica de coeziune va trebui să răspundă provocărilor legate de imigrație, extindere, securitate și apărare, existând riscul ca fondurile acestea să fie redirecționate frecvent, afectându-i obiectivul principal.

24. Demografia, cu accent pe „dreptul/libertatea de a rămâne”, va influența discuțiile viitoare, deși nu este clar dacă vor fi introduși noi indicatori sau mecanisme de stimulare financiară pentru regiunile afectate de declin demografic. În același timp, tranziția verde și digitală, schimbările climatice și necesitatea unui răspuns rapid la dezastre naturale vor juca un rol semnificativ, mai ales în contextul unui cadru bugetar restrictiv. Aceste provocări vor intensifica discuțiile privind alocările bugetare între diferitele regiuni și priorități, posibil deschizând tensiuni între statele contribuatoare nete și cele beneficiare nete, precum și între actorii politici interesați de menținerea finanțării pentru propriile domenii de intervenție.

2.2. Metodologia de evaluare

2.2.1. Aplicarea metodelor și instrumentelor de evaluare

25. Pentru a răspunde întrebărilor de evaluare (ÎE) s-a elaborat o metodologie bazată pe o combinație de metode și instrumente adaptate specificului intervenției evaluate. Conform Raportului Inițial (RI), instrumentele de evaluare au fost proiectate astfel încât să sprijine formularea răspunsurilor la întrebări de evaluare. Contribuția metodelor și instrumentelor de evaluare la formularea răspunsurilor este vizualizată în tabelul de mai jos.

Tabel 1-Instrumente de evaluare

Metode de colectare cantitativă și calitativă a datelor	P1	P2	P3	P4	P5	P6	P7
Cercetare de birou	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Colectare de date statistice și administrative	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Interviu	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Focus grup	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Atelier de lucru	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
Panel de experți	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Sondaj de opinie	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

Tabel 2. Metodologia de evaluare

Metoda de evaluare	Detalii privind modul de aplicare
Cercetare documentară	Cercetarea documentară a fost folosită pentru toate întrebările de evaluare și a presupus analiza documentelor privind cadrul strategic, legislativ și instituțional, la nivel european și național, privind mobilitatea urbană din România. Analiza documentelor de programare (PRSE 2021-2027), Rapoartele trimestriale (SFC), Rapoartele de Evaluare anterioare, Ghiduri generale și specifice, etc.
Interviuri	Interviurile au fost realizate cu beneficiarii programului dar și autoritățile implicate în procesul de implementare (structurile ADR SE, Asociația pentru Dezvoltare Intercomunitară ITI Delta Dunării (ADI ITI DD)). Au fost desfășurate un număr total de 29 de interviuri.
Colectare de date statistice și administrative, inclusiv date de monitorizare a programului	Principalele date colectate: - Date administrative privind proiectele finanțate (extragere din MySMIS, date AMPRSE); - Date privind contextul intervențiilor, preluate din baze de date statistice privind localitățile în care se realizează investițiile în infrastructura regională, extragere din baze de date și surse de date statistice relevante (Eurostat, INS)
Atelier de lucru	Atelierul de lucru a avut scopul de a sprijini procesul de colectare de informații și analiză cu privire la efecte, gradul de implementare a proiectelor și impact, eficiența sub aspectul mecanismelor de implementare, dar și soluții economice, contribuție la obiectivele de mediu și la incluziunea socială, principiul orizontale. Au fost organizate două ateliere de lucru. În cadrul acestora au participat în total 12 persoane, respectiv 5 beneficiari și 3 firme de consultanță. Dezbaterile s-au desfășurat online.
Focus Grup	Focus-grupul a avut ca scop completarea, clarificarea și validarea informațiilor colectate prin cercetarea documentară și alte instrumente de evaluare. Focus grupul a fost organizat cu reprezentanți ai Autorității de Management în format online,

	participând în total 13 persoane.
Sondaj în rândul beneficiarilor de finanțare	<p>Sondajul a avut ca scop colectarea de date pe bază de chestionar în rândul beneficiarilor de finanțare. Chestionarul a conținut un mixt de întrebări deschise, cu sau fără opțiuni de răspuns predefinite și întrebări închise.</p> <p>Tipul sondajului: chestionar online prin intermediul platformei Survey Monkey</p> <p>Perioada derulării sondajului: sondajul a fost derulat în luna ianuarie 2025;</p> <p>S-a optat pentru un sondaj exhaustiv pentru a include întreaga populație vizată, beneficiari de finanțare și anume 48 entități (6 UAT-uri la nivel județean, 9 UAT-uri la nivel de municipiu, 13 UAT la nivel de orașe, 12 UAT-urile la nivel comuna, 3 instituții de cult, 2 IMM-uri, 1 instituție în subordinea consiliului local, 1 instituție în subordinea/coordonarea Guvernului, 1 instituție de învățământ).</p> <p>Rata de răspuns a fost de 38%, respectiv 41 de răspunsuri din care 26% au fost furnizate de către UAT-uri la nivel județean, 31% UAT la nivel de municipiu, 24% UAT-uri la nivel de oraș, 14% UAT-uri la nivel de comună și 2% alt tip de beneficiar.</p> <p>Metode de asigurare a calității: retransmiterea invitației periodic prin e-mail, contactare telefonică.</p>
Panel de experți	<p>Panelul de experți a avut ca scop colectarea de informații cu privire la relevanța intervențiilor și contextul de implementare; identificarea efectelor pozitive și negative pe care intervențiile le generează la nivel regional și local, aspecte cheie ce trebuie îmbunătățite procesul de implementare.</p> <p>În panel au fost implicați 4 experți cu experiență în dezvoltare regională și mobilitate urbană, aceștia acoperind toate axele prioritare ce fac obiectul evaluării.</p> <p>Panelul de experți a fost realizat în două etape. În prima etapa a fost transmis spre analiză un document sumativ al principalelor concluzii. În etapa a doua a fost realizată o dezbatere online, concluziile dezbaterii fiind transpuse în analizele evaluării.</p>
Studii de caz	În total au fost realizate 26 studii de caz (SdC) acestea fiind selectate după o serie de criterii ce au vizat tipologia de proiecte, acoperirea regională, apelurile de proiecte tipurile de beneficiari, valoarea și complexitatea investiției, disponibilitatea beneficiarilor de a răspunde demersurilor echipei de evaluare. Cele 26 SdC au acoperit intervenții la nivelul tuturor priorităților.
Procesarea și analiza statistică a datelor	<p>Procesarea și analiza statistică a datelor a vizat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - progresul fizic și financiar; - numărul de proiecte aprobate/ contractate/ finalizate, rezultatele financiare înregistrate; - gradul de atingere a indicatorilor; - gradul de realizare a indicatorilor la nivel de proiect/pe tipuri de intervenții. - gradul de realizare al indicatorilor de rezultat/realizare și a indicatorilor suplimentari și raportul față de indicatorii de realizare.

2.2.2. Probleme întâmpinate și limitări în aplicarea metodologiei de evaluare, robustețea concluziilor

26. Una dintre principalele provocări ale procesului de evaluare a fost intervalul de timp restrâns, de aproximativ trei luni, alocat desfășurării acesteia, ceea ce a îngreunat considerabil procesul de colectare a datelor. Organizarea proceselor de colectare în paralel, cu implicarea unor resurse umane suplimentare, a permis datelor necesare analizelor, asigurând condițiile unei triangulări optime.
27. Termenul de referință al evaluării, 31 decembrie 2024, a fost aproape la mijlocul perioadei de desfășurare a acesteia. Astfel, după realizarea analizelor preliminare pe baza datelor disponibile până în noiembrie 2024, a fost necesară reluarea acestora utilizând datele de la 31 decembrie 2024, a căror extragere completă a fost posibilă abia la sfârșitul lunii ianuarie, generând o presiune suplimentară asupra procesului de evaluare.
28. Majoritatea proiectelor contractate sunt proiecte etapizate, respectiv proiecte finanțate inițial prin POR 2014-2020, nefinalizate, a căror continuare este asigurată prin PRSE 2021-2027, precum și proiecte noi aflate în stadii incipiente de implementare. La 31.12.2024 nu au fost înregistrate proiecte finalizate astfel analiza realizărilor s-a bazat exclusiv pe țintele asumate prin proiectele contractate, fără posibilitatea de a evalua rezultatele efective.

3. ANALIZA INTERVENȚIILOR EVALUATE

3.1. Contextul programului

29. PRSE 2021-2027, alături de celelalte șapte programe regionale, reprezintă o premieră în cadrul Acordului de Parteneriat al României cu Uniunea Europeană, fiind pentru prima dată gestionate la nivel regional în cadrul

Politicii de Coeziune. În perioadele de programare anterioare intervențiile de dezvoltare regională au fost implementate prin programe concepute la nivel național pentru toate regiunile de dezvoltare.

30. PRSE a demarat cu importante provocări legate de crearea unui sistem instituțional eficient la nivel regional pentru gestionarea programului. Autoritatea de Management, înființată pentru prima dată în cadrul Agenției pentru Dezvoltare Regională Sud-Est, își asumă un rol nou, sprijinindu-se pe experiența acumulată ca Organism Intermediar în perioadele anterioare de programare. Abordarea descentralizată aduce nu doar așteptări ridicate, ci și o responsabilitate suplimentară de a demonstra beneficiile acestei structuri inovatoare. Gestionarea eficientă a acestor provocări este esențială pentru a confirma potențialul descentralizării în implementarea Politicii de Coeziune.
31. PRSE a fost aprobat prin Decizia nr. C(2022)7639/21.10.2022 pentru sprijin din partea FEDR în cadrul obiectivului „Investiții pentru ocuparea forței de muncă și creștere economică” pentru regiunea Sud-Est.
32. Practic aprobarea și demararea implementării vin la mai mult de un an de la intrarea în vigoare a Regulamentului privind dispozițiile comune (RDC) pentru Politica de Coeziune 2021-2027 care a fost aprobat la 24 iunie 2021 și publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene la 30 iunie 2021. Regulamentul este cunoscut oficial ca Regulamentul (UE) 2021/1060 al Parlamentului European și al Consiliului, stabilind cadrul general pentru fondurile europene structurale și de investiții, inclusiv Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR), Fondul Social European Plus (FSE+), Fondul de Coeziune și altele.

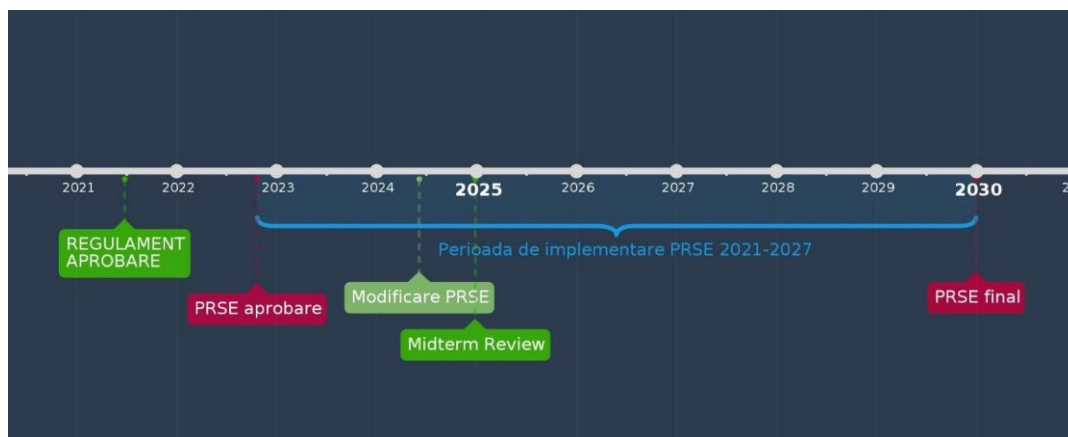
3.2. Modificări ale programului

33. Programul a fost modificat o singură dată, noua versiune fiind aprobată prin Decizia nr. C(2024)3872/05.06.2024. Modificările au vizat:

- preluarea proiectelor finanțate din POR 2014-2020 pe baza listei de proiecte aprobate ;
- modificări ale acțiunilor și alocărilor aferente pentru arealul ITI Delta Dunării;
- modificarea descrierilor activităților/indicatorilor/alocărilor pe coduri de intervenție pentru Obiectivele specifice ale PRSE;
- clarificarea aspectelor legate de mecanismul de guvernanță al dezvoltării urbane integrate;
- actualizarea îndeplinirii stadiului condițiilor favorizante.

Calendarul programului poate fi urmărit în figura de mai jos.

Figură 1- PRSE 2021-2027 cronologie

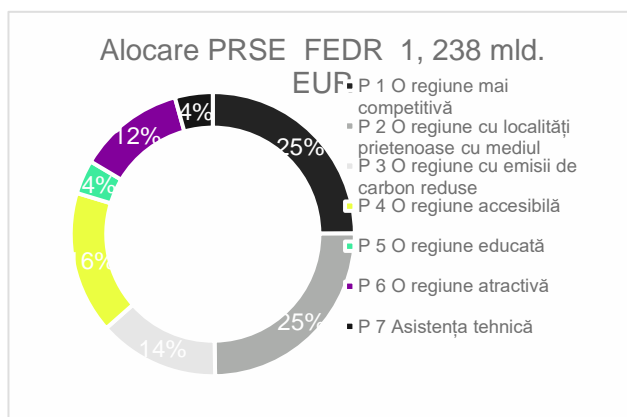
34. Autoritatea de Management analizează posibilitatea utilizării resurselor PRSE pentru atenuarea efectelor inundațiilor din septembrie 2024. PRSE2021-2027, prin mecanismele sale de finanțare flexibilă prevăzute în contextul modificărilor aduse de Regulamentul (UE) 2024/3236 (RESTORE), poate juca un rol esențial în atenuarea efectelor devastatoare ale inundațiilor din județul Galați din anul 2024. Prin includerea unei noi acțiuni în cadrul obiectivului de politică 2 (O Europă mai verde și mai rezilientă), PRSE permite utilizarea Fondului European de Dezvoltare Regională (FEDR) pentru reconstrucție durabilă și rezilientă. Aceste resurse pot fi direcționate către refacerea infrastructurii publice și a zonelor naturale afectate, precum și către măsuri de prevenire a unor dezastre similare în viitor. În județul Galați, aceste fonduri pot fi utilizate pentru reabilitarea și

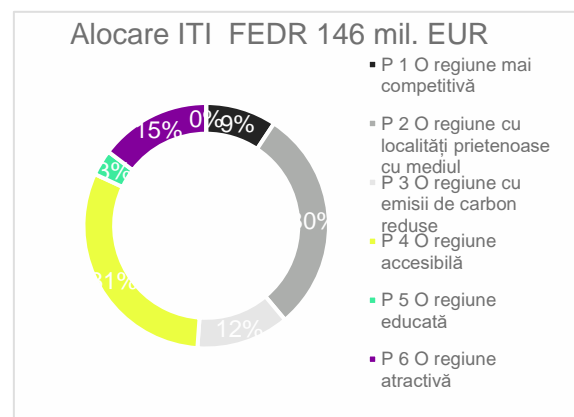
adaptarea la schimbările climatice a infrastructurii hidrotehnice afectate de inundații, contribuind astfel la creșterea rezilienței comunităților locale. Adoptarea principiului „a reconstrui mai bine” asigură integrarea măsurilor de reducere a riscurilor și a schimbărilor climatice în procesul de redresare, garantând sustenabilitatea pe termen lung a investițiilor realizate.¹

35. Obiectivul general al PRSE 2021-2027 constă în creșterea competitivității economice regionale și îmbunătățirea condițiilor de viață în comunitățile locale prin sprijinirea dezvoltării mediului de afaceri, a infrastructurii și serviciilor, în scopul reducerii disparităților intraregionale și dezvoltării sustenabile, prin gestionarea eficientă a resurselor, valorificarea potențialului demografic și de inovare, precum și prin asimilarea progresului tehnologic.
36. PRSE2021-2027 urmărește ca Regiunea de dezvoltare Sud-Est să devină una dintre cele mai dinamice regiuni europene în ceea ce privește creșterea inteligentă și sustenabilă a economiei, valorificând diversitatea locală și stimulând inovarea în vederea diminuării disparităților și creșterii standardului de viață. ADR Sud-Est, în calitate de Autoritate de Management (AM) a conceput PRSE, adaptat la nevoile și specificul regional.
37. Bugetul total al programului este 1,47 mld Euro, din care 1,24 mld EUR FEDR și 0,25 mld EUR contribuție de la bugetul de stat (BS) asigură resursele financiare pentru intervențiile încadrate în șapte priorități așa cum se vizualizează în Figura 1.

Figură 2-Alocare financiară (FEDR) pe priorități PRSE 2021-2027

Figură 3-Alocare financiară ITI DD (FEDR) pe priorități PRSE 2021-2027

38. Programul are o distribuție a alocării pe obiective specifice neuniformă pe cele 7 priorități dintre care 6 sunt priorități de investiții, respectând concentrările tematice impuse prin RDC 1060/2021 după cum urmează:
- Alocarea Obiectiv de politică 1: 26% (min 25% cerință RDC)
  - Alocarea Obiectiv de politică 2: 33% (min 30% cerință RDC)
  - Coeficient alocare schimbări climatice : 31% (min 30%, cerință RDC)
  - Alocarea Dezvoltare Urbană: 20% (min 8% cerință RDC)

Alocarea financiară pentru ITI Delta Dunării.

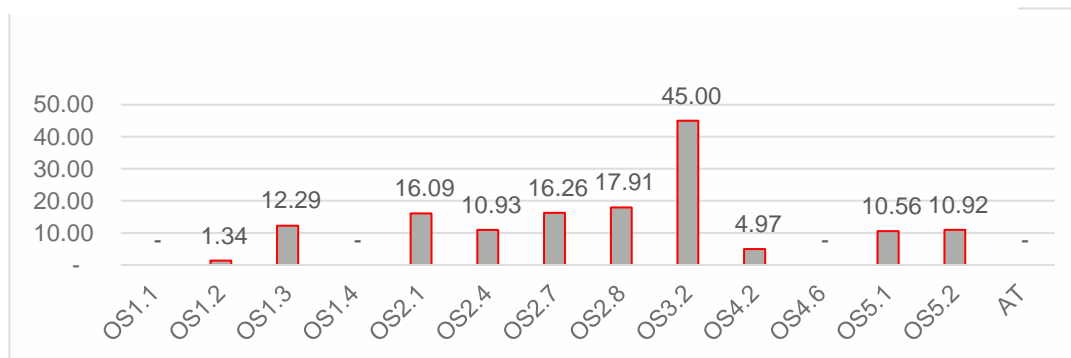
39. ITI Delta Dunării beneficiază de o alocare dedicată de 146 mil EUR FEDR (171 mil EUR alocarea FEDR+BS), reprezentând 11,8% din totalul alocării PRSE. Toate prioritățile au alocări pentru ITI Delta Dunării și cea mai mare parte a OS 2.7, așa cum poate fi urmărit în Figurile de mai jos.

¹ Inundațiile devastatoare din județul Galați au avut loc în perioada 13-14 septembrie 2024. Acestea au afectat aproximativ 7.000 de gospodării din 28 de localități, printre care Pechea, Slobozia Conachi, Cuza Vodă și Costache Negri. Ploile torențiale au dus la decesul a șase persoane și au lăsat peste 20.000 de localnici în dificultate. Pagubele materiale au inclus distrugerea a 5.400 de case și avarierea infrastructurii rutiere, precum DN25 și DN26, care au fost complet întrerupte. De asemenea, linia ferată Galați-Bârlad a fost grav afectată, cu cel puțin șapte kilometri de terasament distruși de ape. Autoritățile au intervenit pentru evacuarea a peste 270 de persoane și au solicitat fonduri pentru refacerea infrastructurii afectate. (sursa: articole din presa regionala)

40. OS 2.7 apare cu cea mai mare alocare pentru ITI din totalul alocării din PRSE, 60% explicabil prin natura obiectivului specific și anume "Intensificarea acțiunilor de protecție și conservare a naturii, a biodiversității și a infrastructurii verzi, inclusiv în zonele urbane, precum și reducerea tuturor formelor de poluare".
41. Cele 171 mil EUR disponibile pentru ITI Delta Dunării sunt oferite prioritar pentru OS 3.2 accesibilitate, urmată de mobilitate urbană, OS 2.8, biodiversitate OS2.7 și eficiență energetică OS 2.1. PRSE contribuie cu mai mult de jumătate din contribuția totală a fondurilor Europene ale Politicii de Coeziune la finanțarea Strategiei Integrate de Dezvoltare Durabilă Delta Dunării.

Figură 4-Distribuția finanțării alocate în cadrul ITI DD (mil. EUR, FEDR)

Complexitatea PRSE 2021-2027

42. PRSE se distinge prin complexitatea sa, fiind conceput pentru a răspunde diverselor Obiective de Politică (OP) ale Uniunii Europene.

5 Obiective de politică, 6 priorități de investiții, 13 obiective specifice și 22 acțiuni.

43. PRSE înglobează cinci obiective de politică, fiecare dintre ele fiind tradus într-o serie de priorități regionale și acțiuni specifice, care acoperă domenii de maxim interes precum digitalizarea, inovația, mobilitatea, educația, protecția mediului și dezvoltarea durabilă. Această legătură directă cu prioritățile europene subliniază integrarea sa în viziunea strategică a Uniunii Europene.
44. Fiecare prioritate din cadrul PRSE este susținută de un set de acțiuni concrete, care detaliază modul practic de implementare. Spre exemplu, prioritățile dedicate digitalizării și sprijinului acordat IMM-urilor cuprind măsuri ce vizează infrastructura digitală regională, transferul tehnologic, dezvoltarea competențelor digitale și accesul la finanțare.
45. În același timp, programul promovează o abordare integrată, îmbinând dimensiuni sociale, economice, culturale și ecologice. De exemplu, acțiunile de regenerare urbană și dezvoltarea infrastructurii educaționale includ obiective precum promovarea incluziunii sociale și sustenabilitatea pe termen lung.
46. Un alt aspect distinctiv al PRSE este atenția acordată specificului regional. Programul recunoaște diversitatea teritorială, disparitățile și răspunde acestora prin măsuri adaptate unor zone cu caracteristici unice, precum ITI Delta Dunării. Măsurile dedicate protecției patrimoniului și dezvoltării locale integrate reflectă o adaptare precisă la nevoile și potențialul regiunilor.
47. Programul sprijină, de asemenea, cele două mari tranziții strategice ale Uniunii Europene: tranziția verde și tranziția digitală. Acestea sunt promovate prin acțiuni dedicate eficienței energetice, infrastructurii verzi, reducerii emisiilor de carbon, digitalizării IMM-urilor și modernizării serviciilor publice. În plus, utilizarea unor instrumente financiare diverse, permite integrarea investițiilor directe, finanțării încrucișate și susținerii proiectelor inovatoare.
48. PRSE este conectat la politica și procesele de dezvoltare a Regiunii Sud-Est, pe mai multe niveluri, de la politici strategice europene relevante, la priorități regionale și politici și acțiuni locale. Această abordare multi-nivel asigură flexibilitatea necesară pentru a răspunde eficient nevoilor fiecărui nivel de intervenție. În același timp, fiecare obiectiv politic are asociat un set clar de rezultate și indicatori, ceea ce subliniază importanța unui sistem de monitorizare și evaluare bine definit pentru a măsura eficiența implementării.

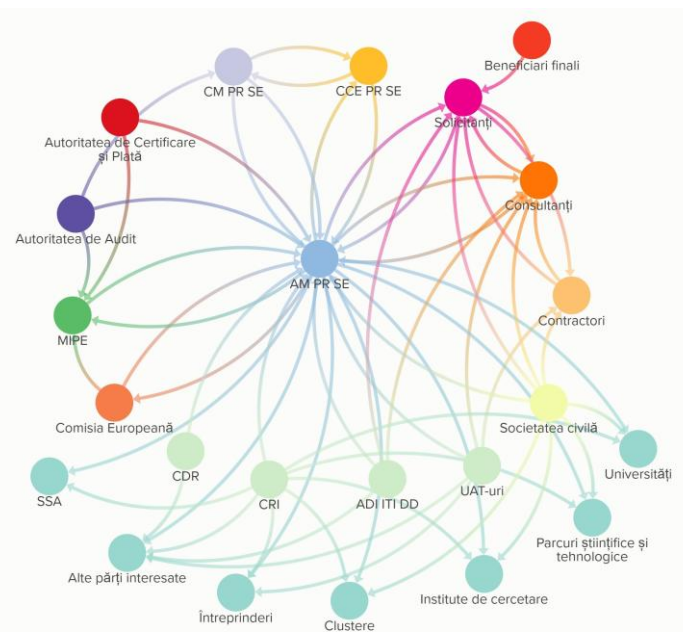
49. Complexitatea PRSE reflectă interconexiunile dintre priorități coborând în logica intervenției până la legăturile directe și indirecte dintre acțiuni și reflectă adaptarea sa la specificul regional și cerințele Uniunii Europene. Aceste elemente impun Autorității de Management asigurarea unui sistem de implementare bazat pe o coordonare robustă și mecanisme eficiente de implementare și evaluare, fiind un exemplu elocvent al modului în care politica de coeziune poate fi personalizată la nivel regional pentru a genera un impact semnificativ.
50. Implementarea PRSE a demarat cu o provocare importantă generată de numărul mare de proiecte finanțate prin POR 2014-2020 și propuse spre etapizare și continuarea finanțării din PRSE 2021-2027. Această situație pe de o parte limitează accesul la finanțare pentru proiecte noi și a generat o încărcare administrativă semnificativă la nivelul AM pentru contractarea finalizării acestor proiecte, în detrimentul lansării timpurii al apelurilor pentru noile proiecte ale perioadei 2021-2027.

51. Figura alăturată ilustrează complexitatea relațiilor părților interesate ale programului, evidențiind cele mai importante interacțiuni, pentru fiecare categorie. Se remarcă "grupul organismelor de coordonare și management" AMPRSE, MIPE, CE, Autoritatea de Certificare și Plată (Ministerul Finanțelor) și Autoritatea de Audit, și grupul factorilor de decizie incluzând Comitetul de Monitorizare, Consiliul de Dezvoltare Regională, Consorțiul Regional de Inovare și cu o arie mai restrânsă Comitetul de Coordonare al Evaluării Programului. Evidențiem grupul beneficiarilor incluzând solicitanții și beneficiarii de finanțare, beneficiarii finali care se bucură de efectele proiectelor implementate. Harta arată și o rețea complexă de părți interesate, cu roluri în dezvoltarea regională în general sau în implementarea instrumentului ITI. O arie a hărții se focalizează pe intervențiile privind CDI și competitivitatea, relevând aspectele cheie ale relațiilor multiple și complexe.

3.3. Logica intervenției PRSE

52. Logica intervenției PRSE 2021-2027 este construită pe un cadru causal și secvențial, pornind de la identificarea nevoilor și provocărilor regionale și continuând cu planificarea activităților specifice pentru a le aborda, generarea de realizări imediate și obținerea de rezultate sustenabile pe termen mediu și lung. Programul este conceput pentru a răspunde unor deficiențe structurale și economice ale regiunii, vizând domenii esențiale pentru dezvoltare: competitivitatea IMM-urilor și digitalizarea, eficiența energetică și tranziția verde, mobilitatea și infrastructura de transport, educația și incluziunea socială, protecția mediului și dezvoltarea urbană sustenabilă, precum și valorificarea patrimoniului cultural și turistic.
53. Fiecare intervenție este fundamentată pe analiza nevoilor specifice ale regiunii, având ca obiectiv reducerea decalajelor economice și sociale, creșterea capacității de inovare și adaptare la schimbările climatice, precum și dezvoltarea unei infrastructuri moderne și eficiente. Astfel, intervențiile din cadrul programului sunt structurate astfel încât să asigure o implementare coerentă și integrată, pornind de la problemele identificate și ajungând la impactul dorit.
54. Pe termen scurt și mediu, programul urmărește obținerea unor realizări tangibile, precum:
- Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii pentru sprijinirea IMM-urilor, creșterea digitalizării și capacității de inovare pentru a spori competitivitatea economică.
  - Reabilitarea termică a clădirilor publice și rezidențiale, dezvoltarea infrastructurii verzi și consolidarea clădirilor vulnerabile la riscuri naturale, pentru a îmbunătăți eficiența energetică și a reduce emisiile de gaze cu efect de seră.

Figură 5-Harta părților interesate

- Extinderea și modernizarea rețelelor de transport public și a infrastructurii rutiere, inclusiv dezvoltarea infrastructurii pentru combustibili alternativi și mobilitate verde, pentru a crește conectivitatea și a reduce poluarea generată de traficul auto individual.
  - Investiții în infrastructura educațională, prin modernizarea și extinderea unităților de învățământ, dezvoltarea spațiilor pentru educație timpurie, învățământ profesional și superior, pentru a crește accesul și calitatea educației.
  - Regenerarea urbană, dezvoltarea infrastructurii turistice și protejarea patrimoniului cultural, pentru a spori atractivitatea regiunii și a contribui la diversificarea economiei locale.
55. Pe termen lung, programul este conceput pentru a avea un impact sistemic asupra dezvoltării regiunii, contribuind la:
- Transformarea economică și creșterea competitivității, printr-un sector privat și public mai digitalizat și inovator.
  - Reducerea vulnerabilității la schimbările climatice și promovarea unei economii cu emisii scăzute de carbon, prin măsuri integrate de eficiență energetică, mobilitate durabilă și protecție a biodiversității.
  - Îmbunătățirea calității vieții prin dezvoltarea serviciilor publice, infrastructurii educaționale și accesibilității urbane, reducând disparitățile dintre mediul urban și rural.
  - Dezvoltarea unei rețele de transport eficiente și ecologice, care să asigure conectivitate regională și internațională.
  - Creșterea atractivității regiunii pentru locuire, investiții și turism, valorificând patrimoniul cultural și resursele naturale într-un mod sustenabil.
4. Astfel, intervențiile programului sunt aliniate cu strategiile europene și naționale, contribuind la o dezvoltare sustenabilă, inteligentă și incluzivă a Regiunii Sud-Est, consolidând rolul acesteia ca un pol economic competitiv și rezilient în fața provocărilor viitoare. În figurile de mai jos este reprezentată logica intervenției aferentă fiecărei priorități ale PRSE

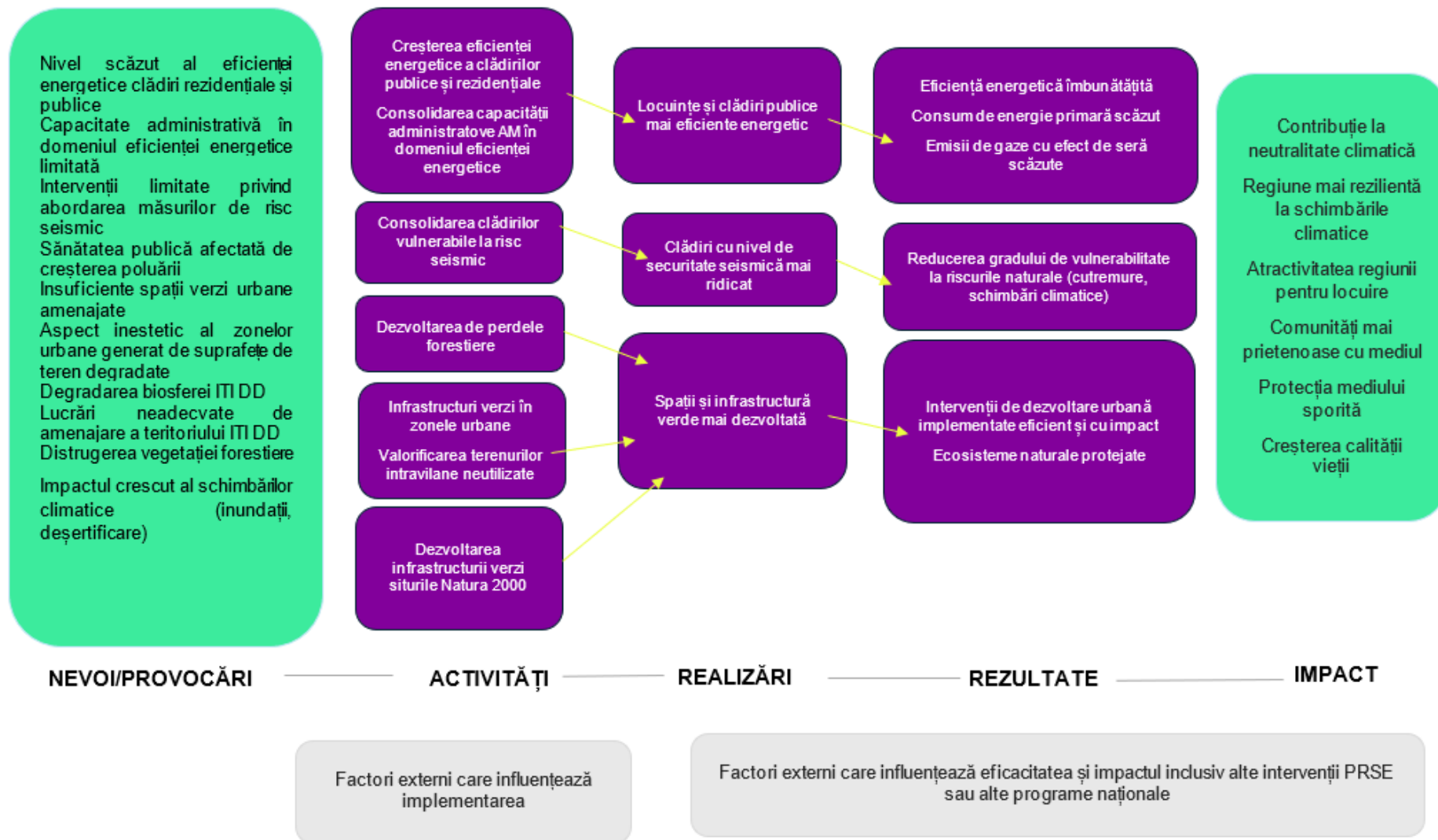

Figură 6-Logica intervenției Prioritatea 1

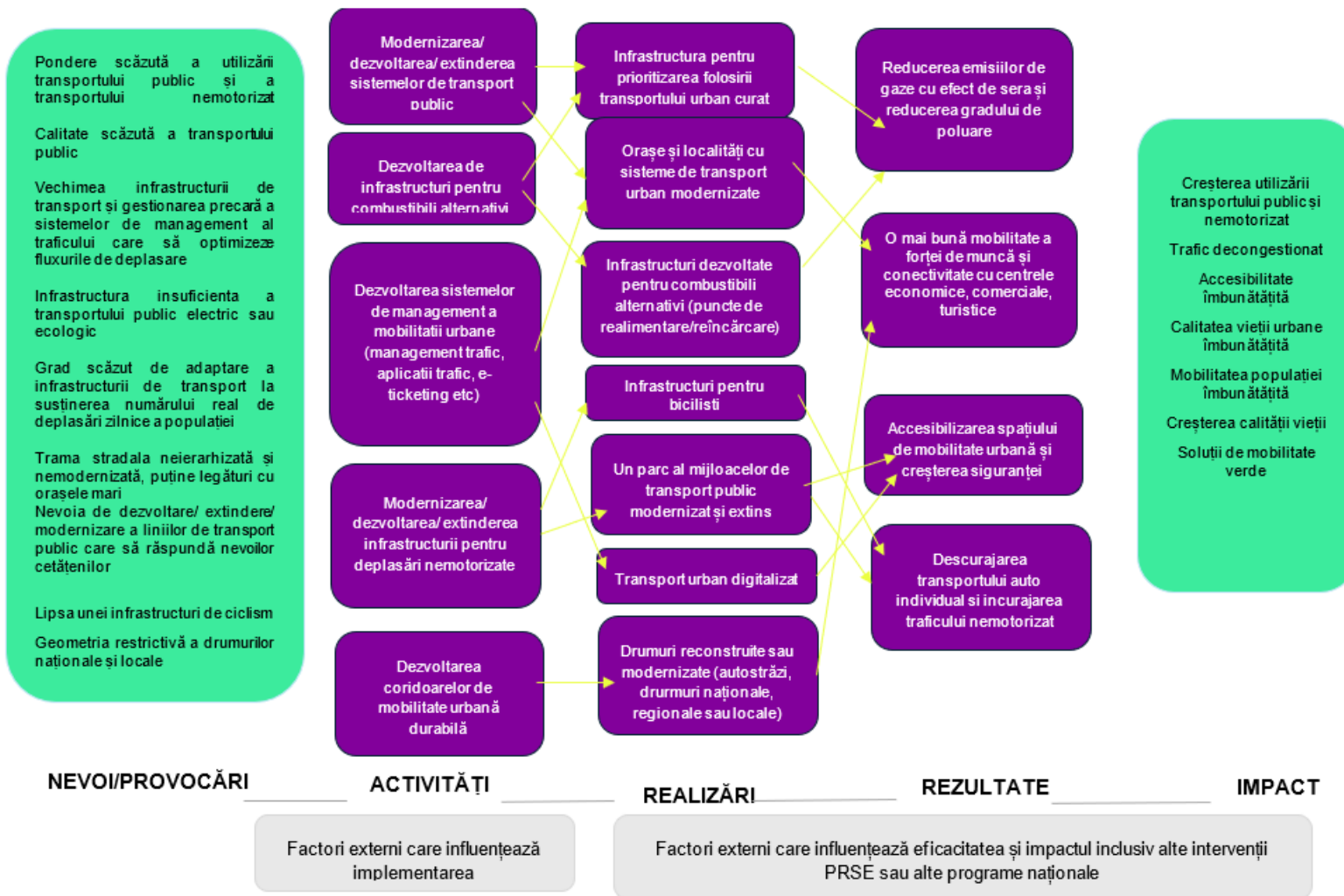
Figură 7-Logica intervenției Prioritatea 2

Figură 8-Logica Intervenției Prioritatea 3

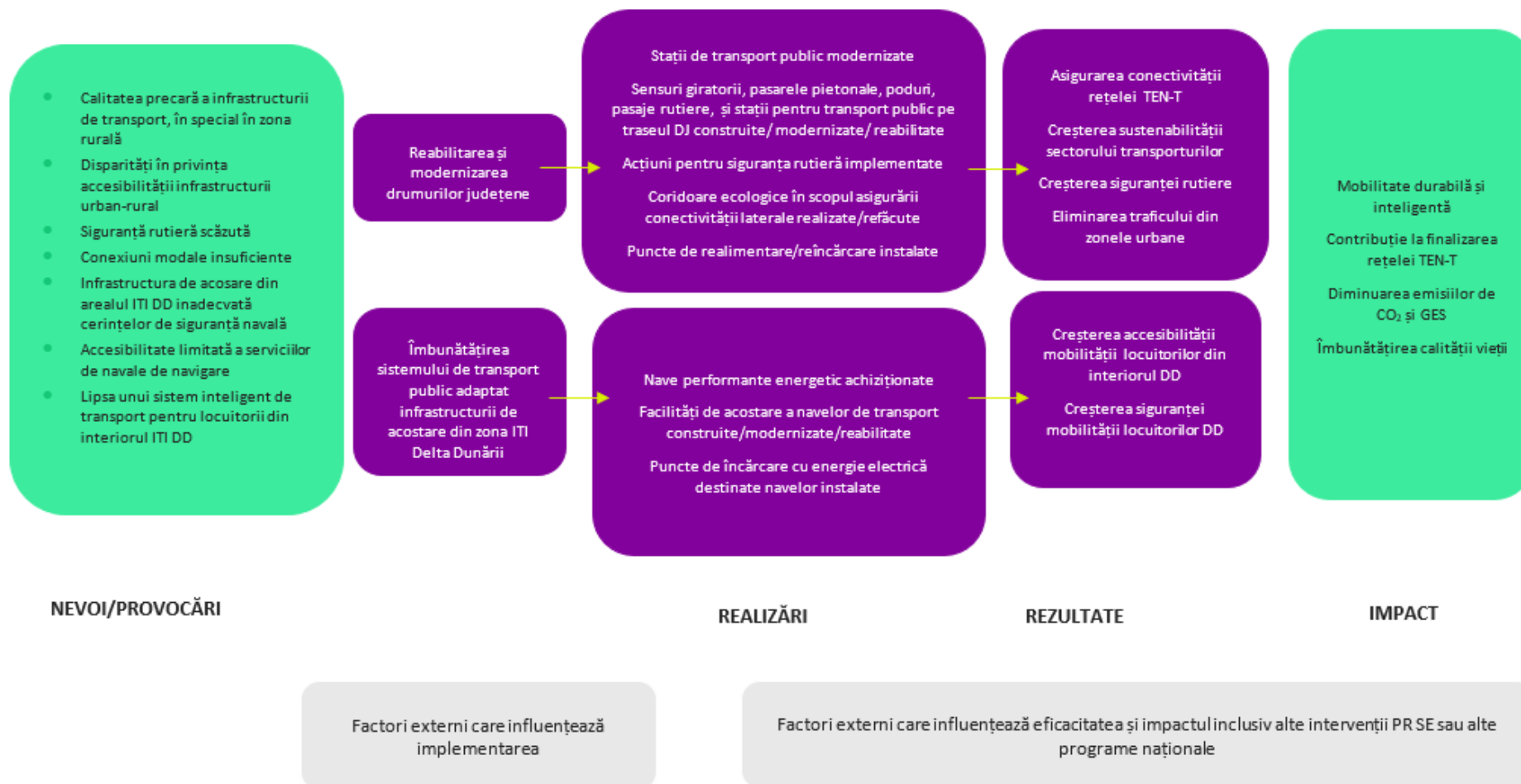

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

Regio
Sud-Est

Figură 9-Logica Intervenției Prioritatea 4

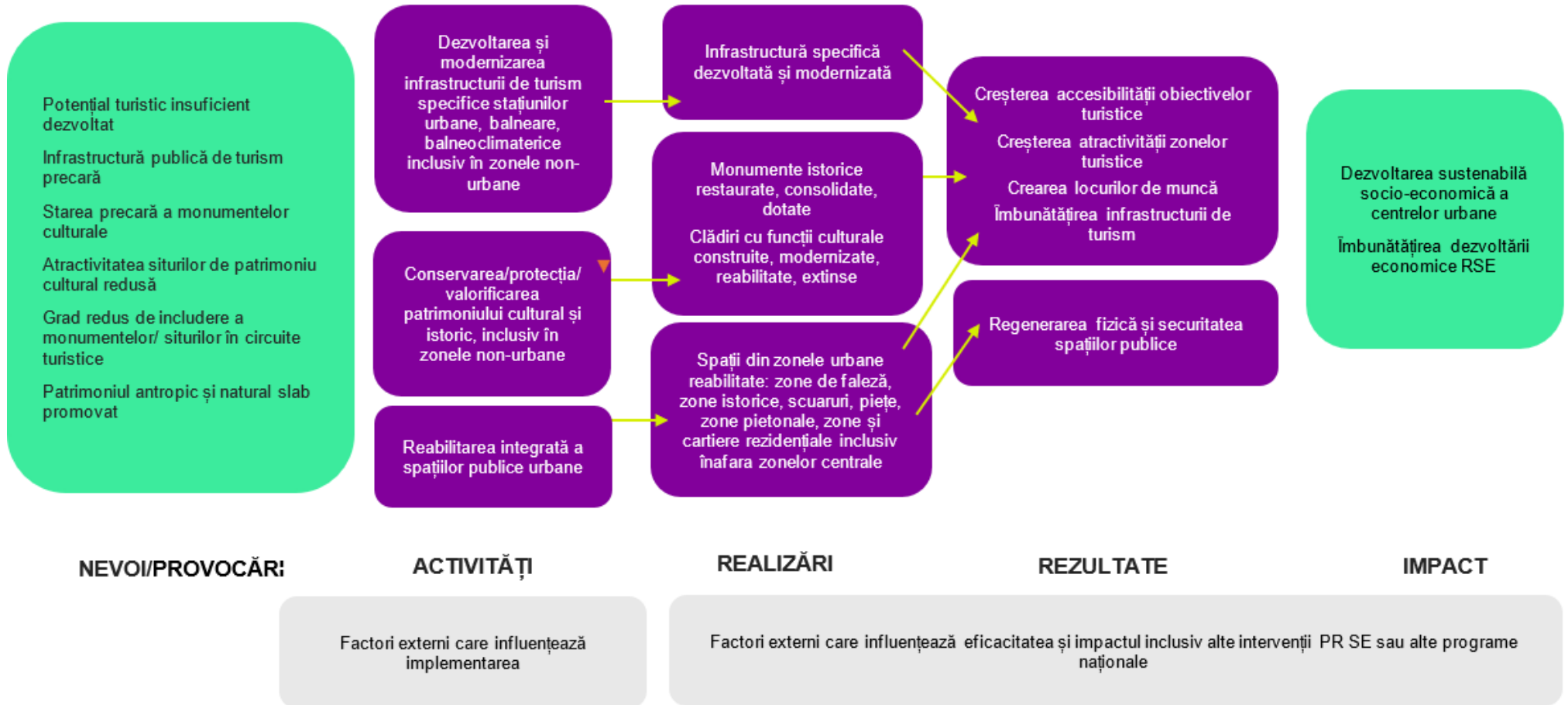

Figură 10-Logica intervenției Prioritatea 5

Figură 11-Logica Intervenției Prioritatea 6

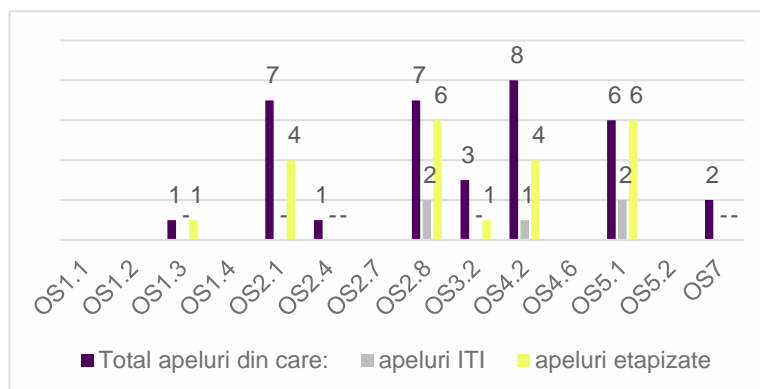

3.4. Analiza portofoliului de proiecte finanțate în cadrul PRSE

ALOCARE FINANCIARĂ ȘI GRAD DE ABSORBȚIE (PERSPECTIVE)

56. Până la data de 31.12.2024 au fost lansate 41 de apeluri dintre care două pentru AT, bugetul acestor apeluri fiind de aprox 630 milioane EUR, reprezentând 55% din alocarea FEDR a PRSE (fără valoarea supracontractării apelurilor dedicate proiectelor etapizate).
57. Distribuția numărului de apeluri arată o corelare relativă cu dimensiunea alocărilor pe obiective specifice și predominanța apelurilor pentru proiecte etapizate (69% mai exact 22 de apeluri). 186 proiecte se află în diverse faze de ale procesului de evaluare, selecție și contractare, dintre care 112 în precontractare, cu o valoare a finanțării nerambursabile (UE+BS) 143 milioane EUR, respectiv 118 milioane EUR.
58. Pentru anul 2025, 41 de apeluri în valoare de aprox 595 milioane EUR FEDR, sunt planificate cu termene de depunere a proiectelor până la finalul anului 2026. Aceasta presupune o accelerare a evaluării și contractării, pentru recuperarea decalajelor și evitarea întârzierilor semnalate în prezent.

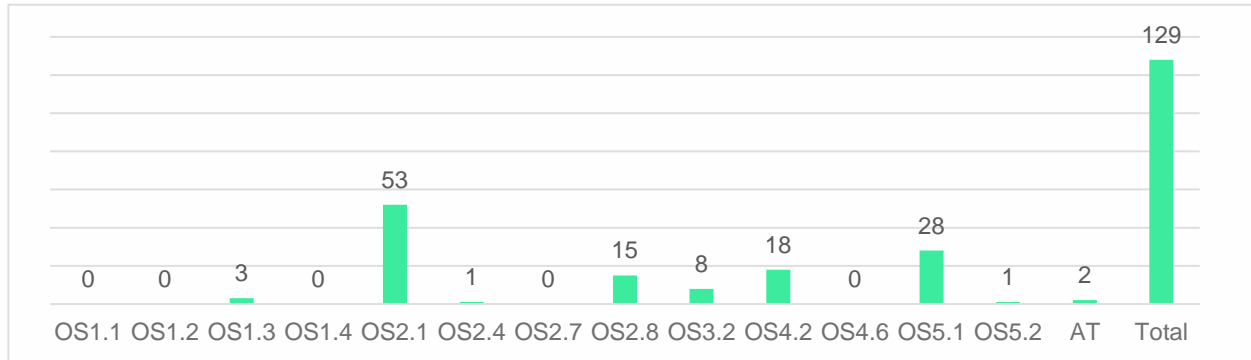
Figură 12-Număr apeluri lansate

59. Procesul de evaluare și selecție a întâmpinat dificultăți dintre care (i) disfuncționalități în utilizarea platformei MySMIS, în curs de actualizare. (ii) disponibilitatea scăzută a evaluatorilor îndeosebi pe anumite specializări cum ar fi eficiență energetică, mobilitate urbană. Conform datelor calitative, beneficiarii consideră că este necesară simplificarea ghidurilor, a procedurilor și a platformei MySMIS (iii) atât pentru AM cât și pentru beneficiari noi reglementări apărute, inclusiv aplicarea principiului Do Not Significant Harm (DNSH), necunoscut până acum, au creat dificultăți și întârzieri în proces. (iv) Faza de contractare a preluat din sarcinile evaluării administrative și de eligibilitate din perioada anterioară, astfel încât verificarea eligibilității a fost transferată într-o fază ulterioară evaluării tehnice și financiare, fără o creștere a eficienței întregului proces.

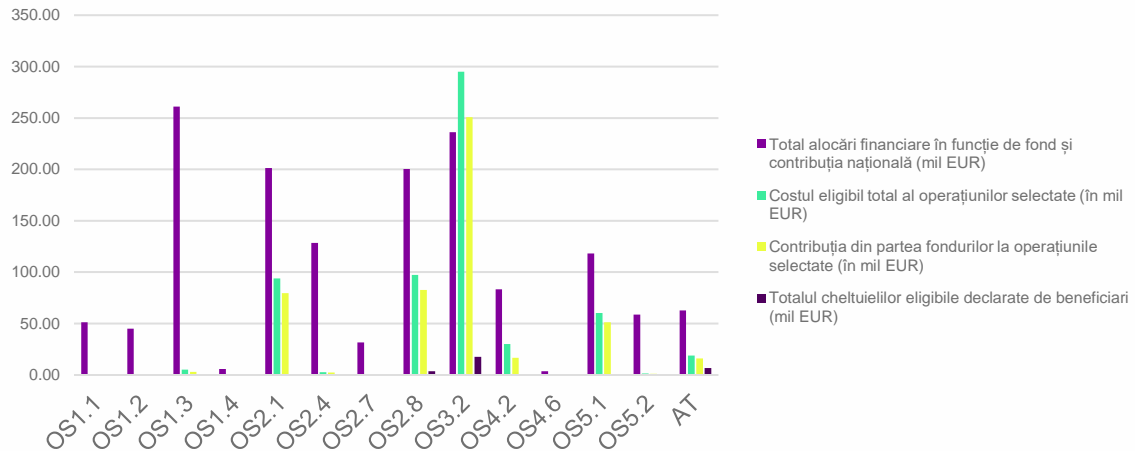
Figură 13-Număr proiecte contractate la 31.12.2024

60. La 31.12.2024 129 de proiecte erau în implementare, distribuția lor evidențiază Prioritățile 2 (OS2.1) și 5 (OS5.1) unde se remarcă o pondere importantă a proiectelor etapizate, coerentă cu tipologia apelurilor de proiecte.
61. Cele 129 de proiecte contractate asigură un grad de contractare de 41 % din alocarea programului (respectiv 36% din alocarea programului inclusiv supracontractarea utilizată până la finalul anului 2024 totalizând 1,67 mld EUR).
62. Dacă stadiul contractării este sub nivelul planificat, dar tinde spre 50% la jumătatea implementării programului, implementarea proiectelor selectate este redusă, cheltuielile declarate reprezentând în jur de aproape 5% din valorile contractate.
63. O cauză a decalajului substanțial între contractare și plăți constă în întârzieri care afectează implementarea proiectelor. S-au înregistrat numeroase solicitări ale beneficiarilor de modificare a planului de monitorizare a proiectelor și de amânare a graficelor cererilor de rambursare/plata ceea ce arată o capacitate administrativă și financiară redusă a acestora, înregistrându-se: întârzieri în lansarea procedurilor de achiziție lucrări/achiziție principală; nerespectarea calendarului de activități, utilizarea cu precădere a instrumentului cererilor de prefinanțare.
64. Situația pe priorități și obiective specifice vizualizată în Figura 5 relevă două obiective specifice cu supracontractare:
- Obiectivul specific 2.1, Prioritatea 2 O regiune cu localități prietenoase cu mediul – proiecte care vizează eficiența energetică clădiri publice și clădiri rezidențiale;
  - Obiectivul specific 3.2, Prioritatea 4 O regiune accesibilă – proiecte care vizează modernizarea drumurilor județene.
65. La polul opus avem șase obiective specifice fără proiecte contractate, fie nefiind lansate apeluri, fie procesul de evaluare fiind în desfășurare, mai exact OS1.1, 1.2 și 1.4 aferente Priorității 1 O regiune mai competitivă, OS 2.7 aferent Priorității 2 O regiune mai prietenoasă cu mediul, OS 4.6 aferent Priorității 4 O regiune mai educată și OS 5.1 și 5.2 aferente Priorității 6 O regiune atractivă.

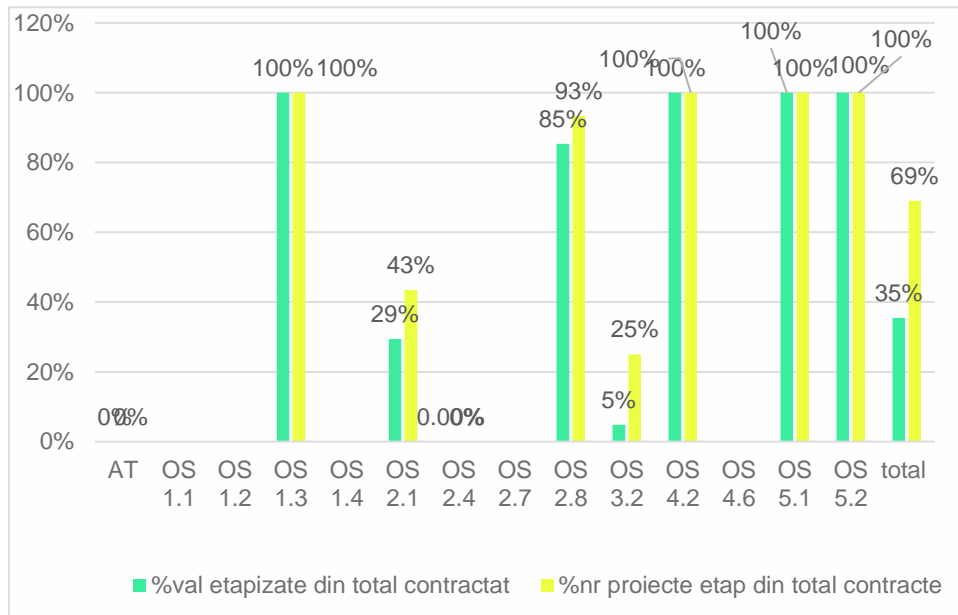

Figură 14-Gradul de contractare și execuție la 31.12.2024

66. Proiectele etapizate domină portofoliul de proiecte contractate, OS 1.3, 4.2, 5.1, 5.2 neavând proiecte noi contractate, spre deosebire de OS 2.1, 2.8 și 3.2 pentru care au fost lansate apeluri atât pentru proiectele etapizate, cât și pentru proiectele noi. Proiectele etapizate au o valoare medie mai mică (9.98 milioane lei) la jumătate față de proiectele noi (19,55 milioane lei), indicând un efort administrativ mai mare și eficiență mai scăzută de gestionare a acestora și resurse.

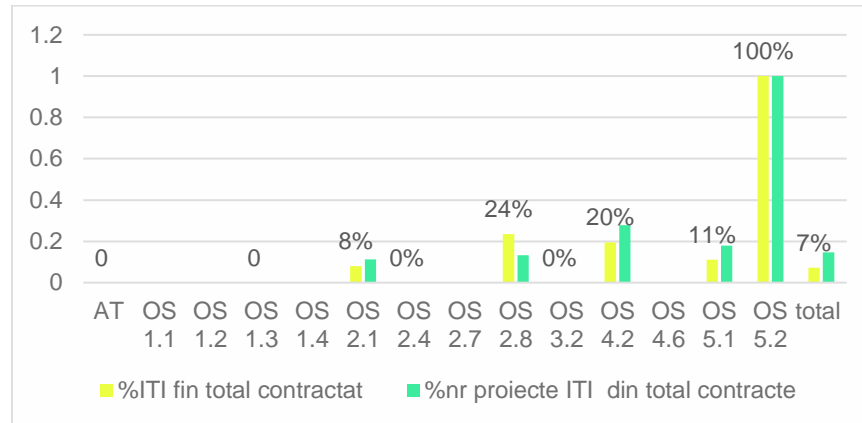
Figură 15-Număr proiecte contractate la 31.12.2024

67. Finanțarea pentru Investiții Teritoriale Integrate Delta Dunării (ITI DD), așa cum se poate observa în figura de mai jos, a urmat tendința programului fiind lansate 13 apeluri dedicate alături de cele adresate întregii regiuni. Analiza datelor calitativă relevă nevoia de finanțare, dar și capacitatea limitată îndeosebi a UAT-urilor mici din mediul rural.

Figură 16-Ponderea contractelor (număr și volum finanțare în ITI din total contracte)

4. ANALIZELE ȘI CONSTATĂRILE CORESPUNZĂTOARE FIECĂREI ÎNTREBĂRI DE EVALUARE

4.1. Relevanță și coerență

- În ce măsură intervențiile planificate răspund nevoilor grupurilor țintă și provocărilor socio-economice din regiune, aferente fiecărui obiectiv specific, din cadrul Priorităților?
- În ce măsură obiectivele, acțiunile și intervențiile implementate continuă să răspundă la recomandările relevante din cadrul Semestrului European?
- Cum contribuie PRSE la implementarea PNIESC privind energia și clima prin proiecte în implementare și contractate / estimate)?
- Cum contribuie intervențiile la implementarea PEDS prin proiectele în implementare și contractate/estimate)?

Relevanța PRSE față de provocările socio-economice din regiune și nevoile grupurilor țintă

68. Regiunea Sud-Est are o populație totală de 2.345.172 de locuitori (2024)², cu o densitate de 66 locuitori/km², reprezentând 12,32% din populația totală a țării și fiind a patra regiune ca mărime. Între 2012 și 2021, populația regiunii a scăzut constant, cu o diminuare mai pronunțată în mediul urban decât în mediul rural.
69. Regiunea Sud-Est continuă să înregistreze o scădere a populației, cu un spor natural negativ (-5,6 persoane/1000 locuitori în 2024). Spre deosebire de perioada până în anul 2021, sporul migratoriu are o tendință nouă după anul 2022, când se transformă din emigrație în imigrație netă. Pe regiune a avut loc o creștere cu 11961 persoane, cea mai mare fiind în jud Constanța, 4338 persoane. Pe fondul războiului din Ucraina, un număr semnificativ de refugiați își stabilesc reședința în județe de graniță precum Constanța sau Tulcea, dar și în alte județe, iar astfel declinul demografic este atenuat.
70. Durata medie de viață, indicator al nivelului de trai al regiunii are o medie (74,85 ani) comparabilă cu nivelul național, aceasta însă variază semnificativ între județe.
71. Nivelul PIB-ului regiunii Sud-Est rămâne sub media națională, cu disparități semnificative intra-regionale. Produsul intern brut (PIB) al regiunii a înregistrat creșteri, dar într-un ritm mai lent decât media națională, în contextul

² INS, TEMPO, 2024

menținerii unor disparități economice semnificative între județe. Constanța continuă să domine contribuțiile la PIB-ul regional, consolidându-și rolul de motor economic al zonei. Nivelurile salariale au crescut constant, salariul mediu brut atingând 5.922 RON în 2024, dar rămânând sub media națională de 7.042 RON. Cele mai ridicate salarii s-au înregistrat în județele Constanța și Galați, în timp ce Vrancea a raportat cele mai mici valori.

72. Regiunea Sud-Est a României are un nivel de urbanizare relativ scăzut comparativ cu alte regiuni ale țării, fiind caracterizată de un contrast semnificativ între centrele urbane mai dezvoltate, precum Constanța, Galați și Brăila, și zonele rurale extinse, unde predomină activitățile agricole.
73. Regiunea Sud-Est are o situație nefavorabilă pe piață muncii în perioada 2021-2024, reflectată de rate ridicate ale șomajului și câștiguri salariale sub media națională. Salariul mediu brut în regiune (5.922 RON) este sub media națională (7.042 RON). Cele mai mari salarii sunt în Constanța, iar cele mai mici în Vrancea. Rata șomajului în regiune (peste 9% în 2023) este cea mai ridicată din România. Județele Galați și Buzău au cele mai mari rate ale șomajului, iar Constanța, un județ dinamic, centru universitar și economic, cea mai redusă.
74. Indicatorii educaționali au evidențiat provocări semnificative. Ratele abandonului școlar au continuat să scadă până în 2021, dar au crescut din nou în 2023, în special în județele Tulcea, Vrancea și Brăila. Deși rata de participare la învățământul terțiar în rândul persoanelor cu vârsta între 25-34 de ani a crescut, aceasta rămâne una dintre cele mai scăzute la nivel național, situându-se la doar 22,5% în 2023.
75. În sectorul sănătății, regiunea a pierdut un spital, numărul acestora scăzând de la 56 în 2021 la 55 în 2023, majoritatea unităților private fiind localizate în zone urbane. Numărul medicilor a crescut cu 411 în aceeași perioadă, deși disparitățile între județe continuă, Constanța și Galați concentrând majoritatea personalului medical.
76. Regiunea Sud-Est a înregistrat o dinamică moderată a mediului de afaceri în perioada 2018-2023, însă rămâne sub nivelul altor regiuni din România. Numărul unităților locale active din regiune a crescut constant, atingând 109.013 în 2023, dar această valoare este semnificativ mai mică în comparație cu regiunile București-Ilfov sau Centru, care beneficiază de un mediu economic mai dinamic. În plus, inițiativa antreprenorială reflectată prin numărul persoanelor fizice autorizate (PFA) a cunoscut o evoluție pozitivă, cu o creștere de la 22.245 în 2021 la 23.461 în 2023, însă ritmul rămâne mai lent decât în regiunile dezvoltate economic. Deși regiunea Sud-Est prezintă un potențial important, dinamica mai modestă a mediului de afaceri sugerează necesitatea unor măsuri suplimentare de sprijinire a întreprinderilor și de atragere a investițiilor pentru a reduce decalajele față de regiunile mai prospere. Productivitatea muncii în regiune este semnificativ mai redusă decât în București-Ilfov și alte regiuni mai dezvoltate.
77. Sectorul turistic al regiunii a demonstrat o creștere, susținută de un număr mai mare de vizitatori în muzee și alte obiective turistice, datorită investițiilor prin programele operaționale, care au modernizat facilitățile și au îmbunătățit experiențele vizitatorilor. Capacitatea de cazare turistică a crescut cu 13%, cu excepția județului Vrancea, unde s-a înregistrat o scădere de 25%.
78. Sectorul CDI în regiunea Sud-Est se confruntă cu mai multe bariere semnificative. Finanțarea limitată este un obstacol major, cheltuielile pentru CDI rămânând sub 0,5% din PIB, cu contribuții nesemnificative din partea întreprinderilor, în timp ce măsurile fiscale pentru stimulare sunt insuficient utilizate. Colaborarea deficitară între sectorul academic și cel privat limitează transferul de cunoștințe și tehnologii, din cauza lipsei infrastructurii instituționale, cum ar fi centrele de transfer tehnologic, și a deconectării cercetării de nevoile companiilor. Deficitul de resurse umane agravează situația, cu doar 0,44% din populația activă implicată în CDI (față de media UE de 1,55%). Migrația specialiștilor spre alte regiuni sau țări și competențele reduse ale antreprenorilor în utilizarea rezultatelor CDI limitează cererea de servicii de cercetare. Capacitatea redusă de inovare a IMM-urilor, care domină economia regională, reflectă resurse financiare limitate și lipsa unei culturi organizaționale favorabile inovării. În plus, infrastructura CDI insuficient dezvoltată, concentrată în orașe precum Constanța și Galați, și lipsa echipamentelor moderne descurajează colaborarea între mediul academic și companii, accentuând decalajele existente. Regiunea Sud-Est prezintă un potențial limitat în domeniul cercetării, dezvoltării și inovării (CDI), însă oportunități de creștere există, mai ales în centrele universitare din Constanța și Galați.

79. Digitalizarea a înregistrat progrese, cu 94,6% dintre gospodării având acces la internet în 2024, însă regiunea continuă să fie slab poziționată în integrarea tehnologiilor digitale în întreprinderi și servicii publice, afectând competitivitatea generală.
80. Dezvoltarea infrastructurii a înregistrat rezultate mixte în această perioadă. Infrastructura rutieră a beneficiat de investiții, lungimea drumurilor modernizate crescând cu 411 kilometri între 2021 și 2023, în principal datorită fondurilor Europene. Județul Vrancea a raportat cele mai semnificative îmbunătățiri, cu 134 kilometri de drumuri modernizate. În schimb, infrastructura feroviară a fost afectată negativ, lungimea totală a căilor ferate scăzând de la 1.744 kilometri în 2021 la 1.272 kilometri în 2023, deși rețeaua de căi ferate electrificate s-a extins modest (+22 kilometri). Transportul pe apă, deși beneficiază de cea mai mare rețea de transport navigabil din țară, a înregistrat fluctuații de activitate, influențate în mare parte de impactul războiului din Ucraina.
81. Regiunea Delta Dunării³ se confruntă cu numeroase provocări de dezvoltare, dar și cu oportunități specifice datorită caracteristicilor unice ale zonei. În perioada de programare 2014-2020, instrumentul Investiții Teritoriale Integrate (ITI) a fost implementat ca un mecanism dedicat de finanțare, adresându-se nevoilor particulare ale acestei zone izolate și vulnerabile economic. Printre principalele provocări se numără depopularea accentuată, rata de scădere a populației fiind semnificativ mai mare decât media națională, în special în localitățile izolate, atât urbane, cât și rurale. Rata șomajului, care depășește media regională, reflectă dificultăți economice persistente, deși anumite localități, precum Sfântu Gheorghe sau Smârdan, au înregistrat scăderi ale acestui indicator.
82. Accesul limitat la infrastructura educațională și de sănătate rămâne o problemă majoră. Numărul unităților școlare a stagnat, însă calitatea infrastructurii școlare și spitalicești, o contribuție importantă aducând-o fondurile Europene de coeziune și cele de redresare și reziliență. Cu toate acestea infrastructura economică și socială necesită investiții suplimentare pentru a sprijini dezvoltarea pe termen lung.
83. Din punct de vedere economic, Delta Dunării are un potențial turistic remarcabil, bazat pe ecoturism, tradiții locale și biodiversitatea unică a zonei. Dezvoltarea turismului a beneficiat de creșterea interesului pentru natură și de investițiile în infrastructura de cazare, care a crescut cu 17% între 2021 și 2024. Cu toate acestea, sustenabilitatea turismului rămâne esențială, mai ales având în vedere impactul factorilor externi, precum pandemia și războiul din Ucraina, asupra utilizării capacităților de cazare.
84. Deși mecanismul ITI a demonstrat valoare adăugată, implementarea acestuia a fost marcată de întârzieri și probleme tehnice, cum este cazul emblematic al podului de la Brăila, care, deși inaugurat în 2023, s-a confruntat cu dificultăți în primul an de funcționare. Acest proiect este așteptat să reducă semnificativ timpul de călătorie și să stimuleze dezvoltarea economică și turistică a regiunii. În concluzie, teritoriul ITI Delta Dunării necesită eforturi coordonate pentru a aborda provocările sociale și economice, valorificând în același timp oportunitățile unice oferite de această zonă.
85. Analiza socio economică nu indică modificări ale nevoilor și contextului care să impună modificarea de fond ale strategiei programului. Efectele războiului din Ucraina întărește necesitatea finanțărilor planificate în ceea ce privește transportul și conectivitatea regională. Programul este fragmentat, sprijinind multe priorități cu bugete reduse, ceea ce îngreunează obținerea unui impact semnificativ. În acest context, devine esențială optimizarea intervențiilor și identificarea unor mecanisme de multiplicare a efectelor pentru a maximiza rezultatele obținute.

---

³ Teritoriul ITI Delta Dunării este alcătuit din 40 Unități Administrativ – Teritoriale (5 urbane și 33 rurale, din care 4 localități în județul Constanța) și 2 consilii județene, [Consiliul Județean Tulcea](#), [Consiliul Județean Constanța](#). Cele 5 orașe sunt din județul Tulcea, respectiv: Babadag, Isaccea, Măcin, Sulina, municipiul Tulcea.

Cele 33 comune sunt distribuite astfel: (I) în județul Tulcea: Baia, Beștepe, C.A. Rosetti, Ceamurlia de Jos, Ceatalchioi, Chilia Veche, Crișan, Frecăței, Greci, Grindu, I.C. Brătianu, Jijila, Jurilovca, Luncavița, Mihail Kogălniceanu, Mahmudia, Maliuc, Mihai Bravu, Murighiol, Niculițel, Nufăru, Pardina, Sarichioi, Sfântu Gheorghe, Slava Cercheză, Smârdan, Somova, Văcăreni, Valea Nucarilor; (ii) în județul Constanța: Corbu, Istria, Mihai Viteazu, Săcele (nu este membru ADI ITI DD).

86. Mediul socio economic este extrem de dinamic, apar noi nevoi sau cadrul strategic european se modifică pentru a se adapta noilor condiții internaționale. Așa cum aratăm în capitolul 3.1. inundațiile care au avut loc în județul Galați și oportunitatea finanțării prin FEDR a
87. Totodată, apariția unor nevoi noi și a unor priorități strategice europene impune o flexibilitate crescută în alocarea resurselor și ajustarea cadrului de intervenție. Un exemplu relevant este analiza în curs privind utilizarea resurselor PRSE pentru atenuarea efectelor inundațiilor din septembrie 2024. Modificările introduse prin Regulamentul (UE) 2024/3236 (RESTORE) permit includerea unei noi acțiuni în cadrul obiectivului de politică 2 – „O Europă mai verde și mai rezilientă” – permițând utilizarea Fondului European de Dezvoltare Regională (FEDR) pentru reconstrucție durabilă și adaptată la schimbările climatice în județul Galați.
88. În plus, adaptarea la noile priorități europene impune introducerea unui nou obiectiv specific (OS 1.6), destinat sprijinirii tehnologiilor strategice și emergente prin Platforma STEP, conform Regulamentului (UE) 2024/795. Această ajustare consolidează relevanța PRSE pentru contextul economic și strategic actual, permițând regiunii să valorifice oportunitățile oferite de tranzițiile digitală și verde, precum și de consolidarea autonomiei strategice europene. În acest context, modificările propuse reflectă atât capacitatea programului de a răspunde eficient nevoilor emergente, cât și necesitatea permanentă de optimizare a intervențiilor pentru a maximiza valoarea adăugată a investițiilor într-un cadru financiar limitat.

Sumarul răspunsului:

89. Regiunea Sud-Est se confruntă cu multiple provocări socio-economice, inclusiv un declin demografic accentuat, disparități economice semnificative între județe, un nivel redus al urbanizării și o piață a muncii marcată de șomaj ridicat și salarii sub media națională.
90. În ciuda unei ușoare creșteri economice, PIB-ul regional continuă să rămână sub media națională, cu județul Constanța consolidându-și poziția de motor economic, în timp ce alte județe, precum Vrancea, întâmpină dificultăți. Piața muncii reflectă inegalități importante, cu o rată a șomajului de peste 9% în 2023, cea mai ridicată din România, iar educația rămâne un domeniu problematic, cu o creștere a abandonului școlar în județele Tulcea, Vrancea și Brăila și o rată scăzută de participare la învățământul terțiar. Sectorul sănătății se confruntă cu disparități teritoriale în accesul la servicii medicale, în timp ce mediul de afaceri este caracterizat de o creștere economică moderată și o capacitate redusă de inovare în rândul IMM-urilor. Turismul a înregistrat progrese datorită investițiilor europene, însă sustenabilitatea acestuia rămâne o provocare, la fel ca și dezvoltarea infrastructurii de transport, care, deși a beneficiat de modernizări semnificative ale rețelei rutiere, a fost afectată de reducerea lungimii căilor ferate. În domeniul cercetării, dezvoltării și inovării (CDI), finanțarea limitată și colaborarea redusă între mediul academic și sectorul privat frânează progresul tehnologic, iar digitalizarea rămâne insuficient integrată în economie și administrație.
91. Deși analiza socio-economică nu indică necesitatea unor modificări fundamentale ale strategiei PRSE, efectele războiului din Ucraina subliniază importanța menținerii investițiilor în transport și conectivitate.
92. Totodată, apariția unor nevoi noi și a unor priorități strategice europene impune o flexibilitate crescută în alocarea resurselor și ajustarea cadrului de intervenție, așa cum este cazul sprijinirii pentru atenuarea efectelor inundațiilor din septembrie 2024, sau sprijinirii tehnologiilor strategice și emergente prin Platforma STEP conform noilor regulamente Regulamentul (UE) 2024/3236 (RESTORE) și Regulamentului (UE) 2024/795.

Relevanța față de recomandările relevante din cadrul Semestrului European

93. RST sunt documente emise anual de CE pentru fiecare stat membru al Uniunii Europene, ca parte a Semestrului European, un ciclu de coordonare a politicilor economice și bugetare în UE. Ele oferă orientări privind prioritățile economice, sociale și de mediu ale fiecărei țări, cu scopul de a sprijini implementarea reformelor și utilizarea eficientă a fondurilor Europene.
94. PRSE a integrat RST (formulate în 2019-2020 în perioada de elaborare a programului), în fundamentarea priorităților de investiții și a obiectivelor specifice corespunzătoare. CE a adresat României în perioada 2019-2024 un total de 54 de recomandări de țară, dintre care pentru 12 recomandări PRSE include acțiuni cu o contribuție directă la

implementarea recomandării. Din această listă evidențiem cele mai recente recomandări. În anul 2024 au fost formulate două recomandări, dintre care una nu poate fi adresată prin PRSE fiind o recomandare privind politica bugetară. Cea de a doua recomandare este relevantă pentru PRSE și constă într-o recomandare mai generală "Să accelereze în mod semnificativ punerea în aplicare a programelor politicii de coeziune" și trei mai specifice:

- Guvernanță eficientă și consolidarea capacității administrative
- "(...)răspunde mai bine nevoilor legate de locuințele sociale, serviciile sociale conexe și dezvoltarea zonelor urbane mai mici, luând în considerare, în același timp,
- (...) răspunde la oportunitățile oferite de inițiativa platformei „Tehnologii strategice pentru Europa” pentru a îmbunătăți competitivitatea”

Guvernanță eficientă și consolidarea capacității administrative

95. PRSE include acțiuni de consolidare a capacității administrative și de sprijinire a implementării programului adaptate unor domenii de intervenție cheie unde deficiențele din perioada anterioară au indicat o nevoie de sprijin. Aceste acțiuni vizează capacitatea actorilor regionali și locali, însă dimensiunea sprijinului 1,4 milioane EUR, din care 1 milion în CDI, este limitată, sprijinul este specific intervențiilor finanțate și nu este integrat într-un program mai amplu care să îi confere potențialul unor schimbări pe termen lung.
96. Acțiuni aferente domeniului de intervenție 170 "Îmbunătățirea capacității autorităților responsabile de programe și a organismelor implicate în execuția fondurilor" regăsite în obiective specifice și acțiuni așa cum se vede în Tabelul 3 de mai jos.

Tabel 3-Acțiuni și Alocări Financiare pentru Îmbunătățirea Capacității Administrative

Obiectiv specific / Acțiunea	Alocarea și contribuție
OS1.4. Dezvoltarea competențelor pentru specializare inteligentă, tranziție industrială și antreprenariat Acțiunea 1.7 dezvoltarea competențelor pentru specializare inteligentă și antreprenariat	Alocare 1.000.000 EUR (FEDR) Creșterea capacității administrative a actorilor regionali implicați în elaborarea, implementarea, monitorizarea, evaluarea și revizuirea strategiilor de specializare inteligentă și de operationalizare a propunerilor de proiecte aferente RIS3; sprijinirea ADR SE în elaborarea, implementarea, monitorizarea, evaluarea și revizuirea strategiilor de specializare inteligentă, inclusiv pentru organizarea EDP-urilor
OS 2.1. Promovarea măsurilor de eficiență energetică și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră Acțiunea 2.1 Îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor publice (inclusiv a celor cu statut de monument istoric) și a clădirilor rezidențiale (...).	Alocarea: 100.000 EUR (FEDR) consolidarea capacității administrative a autorității de management și beneficiarilor în domeniul eficienței energetice, campanii de informare, educație și conștientizare etc.
OS 2.8 Promovarea mobilității urbane multimodale durabile, ca parte a tranziției către o economie cu zero emisii de carbon Acțiunea 3.1 Reducerea emisiilor de carbon în municipiile reședința de județ și zona lor funcțională prin investiții pentru dezvoltarea infrastructurii urbane curate (...)	Alocare 200.000 EUR (FEDR) Creșterea capacității administrative a AM-ului, a beneficiarilor și APL, în etapa de programare și implementare.
OS 5.1. e (i) Promovarea dezvoltării integrate și incluzive în domeniul social, economic și al mediului, precum și a culturii, a patrimoniului natural, a turismului durabil și a securității în zonele urbane Acțiunea 6.1 - Dezvoltare integrată în zonele urbane prin regenerare urbană, conservarea patrimoniului și dezvoltarea turismului	Alocare 100.000 EUR (FEDR) Susținerea capacității administrative a AM-ului, beneficiarilor și APL, în etapa de programare și implementare a proiectelor/strategiilor finanțate prin Prioritatea 6.

Progres efectiv pentru toate intervențiile de susținere a capacității administrative

97. Contribuția nu este concretizată nici prin rezultate nici prin realizări deoarece nu sunt proiecte finalizate, și gradul de contractare este scăzut, pe prioritatea 1 nu sunt apeluri lansate pentru acțiunea respectivă. Cu toate că reprezintă cheltuielă eligibilă până în prezent nu se regăsesc activități relevante în proiectele noi, puține de altfel, contractate.
98. Având în vedere că AM este un actor regional, acțiunile de natura asistenței tehnice pot fi considerate o contribuție la creșterea capacității administrative regionale, prin domeniul de intervenție 182 Consolidarea capacităților autorităților statelor membre, ale beneficiarilor și ale partenerilor relevanți, pentru care este alocată o sumă de 535.000 EUR (FEDR), în cadrul Priorității 7. Creșterea capacității administrative se va concretiza în competența personalului implicat în implementarea programului, studii analize rapoarte și strategii elaborate. Un contract de asistență tehnică este finalizat, un altul este în implementare și alte contracte integrate într-o strategie de asistență tehnică și Foaițe de parcurs a dezvoltării capacității administrative sunt în proces de implementare.
99. PRSE poate contribui la implementarea recomandării cu o alocare (FEDR) de 1.935.000 EUR. La nivelul acestei alocări se așteaptă realizări care contribuie la recomandare și anume: 140 de angajați cu normă întreagă personal finanțat din FEDR (8S18); 10 studii, analize, rapoarte, strategii elaborate (8S19).
100. Contribuția PRSE la implementarea recomandării privind: "oportunitățile oferite de inițiativa platformei „Tehnologii strategice pentru Europa” pentru a îmbunătăți competitivitatea.”
101. PRSE nu are o contribuție directă la această recomandare însă prin strategia și conceptul Priorității 1 are potențialul de a contribui la această recomandare prin toate obiectivele sale specifice. Cu toate acestea o intervenție coerentă sub un obiectiv specific dedicat are avantajul de a da anvergură sprijinului și de a stimula eficacitatea și impactul. Astfel se justifică modificarea programului în sensul introducerii unui nou obiectiv specific dedicat valorificării oportunităților Platformei "Tehnologii strategice pentru Europa", realocând resurse FEDR de la obiective specifice și acțiuni cu o cerere sub nivelul așteptat (a se vedea analiza relevanței față de evoluția situației socio-economice din regiune). și se poate constitui într-un impuls pentru activitatea CDI în regiune pe teme relevante potențialului regiunii cum ar fi biotehnologiile, bioeconomia, tehnologii curate și eficiente.
102. Contribuția PRSE la implementarea recomandării privind investițiile în zonele urbane mici și obiectivele sociale se face prin finanțarea dezvoltării urbane, care include atât municipiile cât și orașele. Pentru a se asigura sprijinul și pentru orașe mici cu o capacitate administrativă mai mică, acestea nu intră în competiție cu municipiile, având o alocare distinctă în cadrul apelurilor. Contribuția este posibilă prin Prioritatea 6 O regiune atractivă și Acțiune 6.1 Dezvoltare integrată în zonele urbane prin regenerare urbană, conservarea patrimoniului și dezvoltarea turismului, ce are o alocare de 549 milioane EUR, dar și prin Acțiunile 2.4 Susținerea investițiilor pentru dezvoltarea infrastructurii verzi în zonele urbane, inclusiv prin valorificarea terenurilor publice neutilizate și 3.1. Reducerea emisiilor de carbon în mediul urban prin investiții pentru dezvoltarea infrastructurii urbane curate (infrastructuri de transport, ciclism, material rulant, combustibili alternativi, culoare de mobilitate), bazate pe planurile de mobilitate urbana durabila).
103. Alocarea pentru această recomandare este semnificativă 549.056.199 EUR (FEDR), dar aceasta se datorează faptului că include mai multe aspecte toate relevante pentru PRSE, respectiv renovarea fizică a zonelor urbane, măsuri privind protecția mediului, dezvoltare și mobilitate verde, valorificarea potențialului turistic și a patrimoniului dar și construirea/modernizarea unor centre culturale în orașele mici și mijlocii și construirea, modernizarea/reabilitarea locuințelor sociale. Chiar dacă unele nu sunt direct relevante, modul de implementare al acțiunilor poate crește contribuția.
104. Suplimentar fără a putea riguros estima cât de mult vor beneficia de finanțare orașele mici, acesta pot finanța dezvoltarea urbană și prin prioritățile 1,2,3, și 5 cu investiții în infrastructura de afaceri, eficiență energetică, biodiversitate și schimbări climatice, mobilitate urbană și infrastructură de educație.
105. Contribuție efectivă nu poate fi estimată deoarece nu sunt proiecte finalizate, iar gradul de contractare variază de la o prioritate la alta. Privind Acțiunea 6.1, este înregistrat un număr de 21 de situri culturale și turistice care beneficiază de sprijin, la momentul analizei.
106. Recomandările relevante pentru PRSE, formulate în perioada 2019 – 2023, ce sunt în cea mai mare parte în continuare valide, deoarece progresul în implementarea lor nu este complet, conform Raportului de țară 2024. Se

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

Regio
Sud-Est

evidențiază investițiile cu contribuții semnificative la recomandările privind tranziția digitală, eficiența energetică, reducerea disparităților teritoriale, accesul la servicii sociale și CDI ca principalele contribuții așteptate de la PRSE.

107. PRSE nu are încă proiecte finalizate pentru a putea confirma o contribuție efectivă prin rezultatele contribuțoare. Totuși prin Acțiunea 2.8, n număr de 7 localități au sisteme de transport urban digitalizate noi sau modernizate, aspect ce contribuie atât la creșterea nivelului de digitalizare, cât și la cel de eficiență energetică.
108. Evaluarea identifică factorii și modalitățile care potențează contribuția PRSE la RȘT așa cum se descrie în continuare.
109. În ceea ce privește accelerarea implementării intervențiilor politicii de coeziune, atât AM cât și potențialii beneficiari au un rol esențial pentru eficiența mecanismelor de implementare și eficacitatea lor și vizează lansarea apelurilor pentru contractarea întregii alocări cât mai curând posibil, pregătirea proiectelor de către beneficiari pentru depunerea lor în termenele planificate de AM.
110. Integrarea măsurilor de întărire a capacității administrative în prioritățile de investiții (mai exact prioritățile 1,2,3,5,6) are un excelent potențial de a stimula dezvoltarea beneficiarilor de finanțare, pe care se sprijină în mod constant implementarea proiectelor regionale. Cu toate că sumele alocate capacității administrative sunt relativ mici acestea pot viza dezvoltarea de competențe specifice proiectelor în implementare utile și pentru abordări mai eficace de a soluționa probleme similare în perioada următoare.
111. Sprijinul pentru dezvoltarea și implementarea unor proiecte de calitate în orașele mici, complementare cu alte surse de finanțare este deja integrat în program, și există dovezi privind atenția acordată acestora pentru reducerea disparităților existente și în creștere față de orașele mari, municipii și municipii reședință de județ. Pe lângă asigurarea accesului la finanțare evaluarea evidențiază nevoia de sprijin pentru a crește eficacitatea și impactul proiectelor.
112. Răspunsul la oportunitățile oferite de Platforma Tehnologiilor Strategice pentru Europa, care să concentreze eforturile pentru alinierea cu strategia UE privind competitivitatea și RȘT presupune integrarea în program a unor intervenții dedicate. În paralel se recomandă ca AM să faciliteze informarea, cunoașterea, schimburi de experiență și mobilizarea actorilor relevanți pentru valorificarea oportunităților relevante din regiune. Pentru aceasta înființarea și operaționalizarea biroului de inovare în cadrul ADR SE va juca un rol esențial în sprijinirea implementării acțiunilor ce vizează CDI și recomandările relevante creșterii competitivității și rezilienței întreprinderilor. Acesta poate valorifica atât eforturile considerabile ale AM de până acum de mobilizarea a actorilor regionali pentru CDI dar poate transforma oportunitatea STEP într-un impuls activității de CDI în regiune. Regiunea Sud-Est beneficiază de o **poziție geostrategică unică**, fiind poarta de acces către Marea Neagră și punct de legătură între piețele estice și cele europene. Delta Dunării, ca parte a regiunii, oferă oportunități unice în **bioeconomie, cercetare ecologică și soluții bazate pe natură**, relevante pentru tranziția verde susținută de STEP. Mai mult decât atât Regiunea are deja definite **nișe de specializare inteligentă** – cum ar fi:
- **Energie din surse regenerabile** (eolian offshore/onshore, solar),
  - **Tehnologii ecologice** pentru agricultură și turism sustenabil,
  - **Digitalizare aplicată în logistică portuară și în lanțurile valorice agroalimentare**, care pot fi consolidate prin sprijinul oferit de STEP pentru industrii strategice și tehnologii avansate.

Sumarul răspunsului:

113. RȘT, emise anual de CE în cadrul Semestrului European, oferă orientări privind prioritățile economice, sociale și de mediu ale fiecărui stat membru, având scopul de a sprijini implementarea reformelor și utilizarea eficientă a fondurilor europene. Programul Regional Sud-Est (PRSE) a integrat aceste recomandări în perioada de elaborare a programului, incluzând acțiuni care contribuie direct la implementarea a 12 recomandări relevante. În 2024, CE a emis două recomandări pentru România, dintre care una este adresată politicii bugetare și nu poate fi gestionată prin PRSE. Cea de-a doua recomandare, însă, are relevanță pentru program și vizează accelerarea implementării programelor politicii de coeziune, consolidarea capacității administrative, dezvoltarea zonelor urbane mici și valorificarea oportunităților oferite de Platforma „Tehnologii strategice pentru Europa” pentru creșterea competitivității.

114. În acest context, PRSE include deja acțiuni de consolidare a capacității administrative, însă sprijinul actual de 1,4 milioane EUR, din care 1 milion EUR este destinat cercetării, dezvoltării și inovării (CDI), este limitat și nu face parte dintr-un program mai amplu care să genereze schimbări semnificative pe termen lung. De asemenea, intervențiile pentru îmbunătățirea capacității autorităților responsabile de programe și a organismelor implicate în execuția fondurilor (Domeniul de intervenție 170) au fost integrate în mai multe priorități de investiții. Cu toate acestea, progresul efectiv al acestor intervenții este redus, nefiind încă proiecte finalizate și având un grad scăzut de contractare, în special pentru acțiunile de sprijin administrativ. Deși alocarea totală pentru consolidarea capacității administrative este de 1,935 milioane EUR (FEDR), contribuția concretă a PRSE la implementarea recomandărilor poate fi optimizată.
115. În ceea ce privește recomandarea privind utilizarea oportunităților Platformei „Tehnologii strategice pentru Europa”, PRSE nu include în prezent o contribuție directă, însă prioritățile sale specifice ar putea susține acest obiectiv. Pentru a maximiza impactul, se justifică integrarea unei intervenții dedicate valorificării acestei inițiative, realocând resurse din obiectivele și acțiunile cu cerere sub nivelul așteptat. De asemenea, PRSE sprijină dezvoltarea urbană atât pentru municipii, cât și pentru orașele mici, asigurându-le acestora din urmă o alocare distinctă pentru a evita concurența directă cu centrele urbane mai mari. Cu o alocare de 549 milioane EUR pentru Prioritatea 6 – „O regiune atractivă”, PRSE finanțează regenerarea urbană, protejarea patrimoniului, dezvoltarea turismului și investiții în infrastructura verde și socială.
116. Pentru a optimiza contribuția PRSE la RST, sunt necesare măsuri suplimentare, inclusiv accelerarea implementării intervențiilor, sprijinirea beneficiarilor în integrarea măsurilor de consolidare administrativă, dezvoltarea unor proiecte de calitate pentru orașele mici și crearea unui nou obiectiv specific dedicat Platformei „Tehnologii strategice pentru Europa”. Totodată, este necesară implementarea inițiativei deja stabilite de înființare și operaționalizarea unui birou de inovare în cadrul ADR SE, care să faciliteze implementarea acțiunilor CDI și să contribuie la creșterea competitivității și rezilienței economice în regiune.

Contribuția PRSE la implementarea PNIESC (Planului Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice)

117. Planul Național Integrat pentru Energie și Schimbări Climatice (PNIESC) reprezintă principalul cadru strategic al României pentru atingerea obiectivelor europene privind tranziția energetică și combaterea schimbărilor climatice. Strategia acestuia este structurată pe cinci dimensiuni cărora le corespund obiective și politici/măsuri de sprijin, respectiv:
- Dimensiunea decarbonizare;
  - Dimensiunea eficiență energetică;
  - Dimensiunea securitate energetică;
  - Dimensiunea piața internă a energiei;
  - Dimensiunea cercetare, inovare și competitivitate.
5. PNIESC stabilește o serie de obiective care contribuie la atingerea țintelor Pactului Verde European și la combaterea schimbărilor climatice:
- Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră
  - Creșterea ponderii energiilor regenerabile
  - Îmbunătățirea eficienței energetice
  - Reducerea impactului asupra ecosistemelor și biodiversității
  - Adaptarea la schimbările climatice
118. Pentru a atinge obiectivele stabilite, PNIESC include politici și măsuri specifice pe fiecare dimensiune.

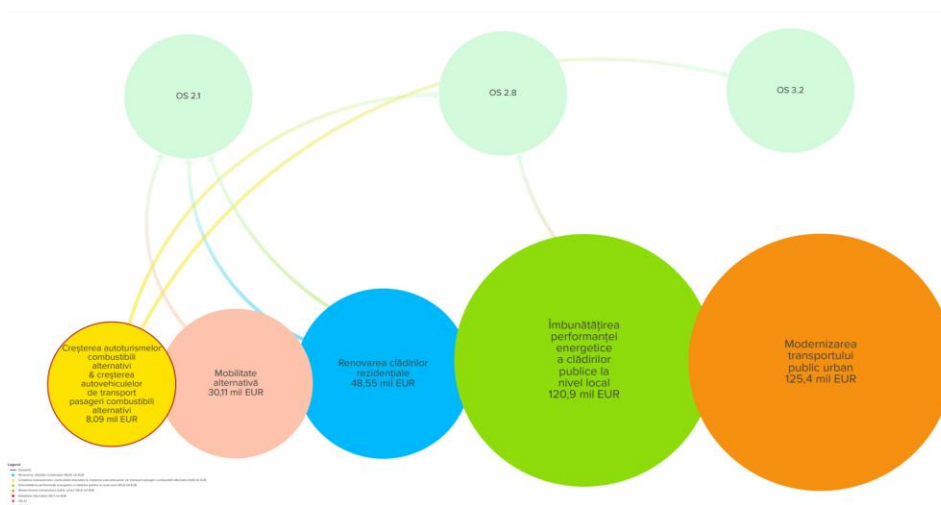
⁴ Guvernul României, Ministerul Energiei, Planul Național Integrat în Domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice 2021-2030 – Actualizare Octombrie 2024, disponibil la <https://energie.gov.ro/>

- 119.** Obiectivul general al PRSE 2021-2027 este creșterea competitivității economice regionale și îmbunătățirea condițiilor de viață ale comunităților locale prin sprijinirea dezvoltării mediului de afaceri, a infrastructurii și serviciilor, în scopul reducerii disparităților intraregionale și dezvoltării sustenabile, prin gestionarea eficientă a resurselor, valorificarea potențialului demografic și de inovare, precum și prin asimilarea progresului tehnologic.
- 120.** PRSE susține obiectivele de mediu prin finanțarea de proiecte care favorizează dezvoltarea sustenabilă a regiunii, reducerea impactului activităților economice asupra mediului și creșterea rezilienței climatice.
- 121.** La elaborarea PRSE au fost abordate probleme emergente la nivel regional care corespund recomandărilor formulate în RST, precum poluarea zonelor urbane ca urmare a consumului ridicat de energie în clădiri, performanță energetică limitată a clădirilor publice și a celor rezidențiale, grad ridicat de deșertificare, sistem de transport public învechit și neadaptarea infrastructurii de mobilitate și conectivitate, transport public electric redus, rețea rutieră de transport insuficient dezvoltată și de o calitate necorespunzătoare, și altele.
- 122.** PRSE 2021-2027 sprijină PNIESC prin investiții în eficiența energetică, energia regenerabilă și mobilitatea urbană durabilă. Cu toate acestea, analizând progresul până la sfârșitul anului 2024 și resursele mobilizate, se constată că actuala contribuție a PRSE este scăzută din cauza implementării incipiente a proiectelor. Totuși între intervențiile finanțate de PRSE cele ce contribuie la obiectivele de mediu ale PNIESC sunt cele mai avansate și cu un grad de contractare peste nivelul altor OS.

Principalele contribuții și progrese realizate

- 123.** Contribuțiile PRSE la PNIESC sunt concentrate pe obiectivul de mediu Eficiență energetică. La acest obiectiv contribuie intervenții aferente Priorității 2, și Priorității 3, intervenții pentru care sunt alocări specifice indicate în planul financiar, pe domenii de intervenție.
- 124.** Trei Obiective Specifice (OS) includ intervenții care contribuie la șapte politici și măsuri (P&M) aferente obiectivului de mediu PNIESC privind eficiența energetică. Acestea sunt reprezentate vizual în figura de mai jos prin cercuri de culori diferite, fiecare culoare corespunzând unei Politici & Măsuri. Mărimea cercurilor indică amplitudinea relativă a alocării financiare pentru fiecare intervenție, evidențiind astfel cât de mult contribuie și la care P&M.

Figură 17-Contribuția directă OS ale PRSE la politicile și măsurile de mediu ale PNIESC

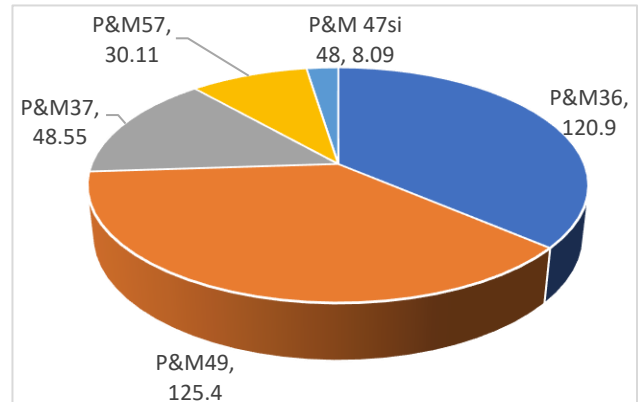
- 125.** PRSE sprijină șase politici și măsuri (P&M) ale PNIESC legate de eficiența energetică și mobilitatea sustenabilă, printr-o alocare totală de 333,05 milioane EUR. Cele mai semnificative contribuții sunt:

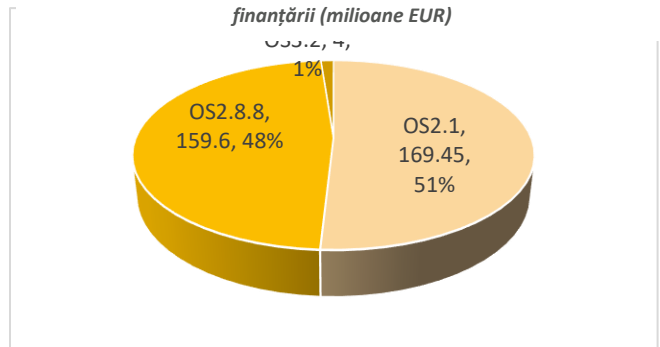

- Îmbunătățirea performanței energetice a clădirilor publice la nivel local (P&M 36), cu o alocare de 120,90 milioane EUR
  - Modernizarea transportului public urban (P&M 49), finanțată prin OS 2.8 cu 125,40 milioane EUR
  - Renovarea clădirilor rezidențiale (P&M 37), cu 48,55 milioane EUR
  - Mobilitatea alternativă (P&M 57) beneficiază de 30,11 milioane EUR
  - Creșterea ponderii autoturismelor și autovehiculelor de transport pasageri alimentate cu combustibili alternativi (P&M 47 și P&M 48) este sprijinită prin infrastructuri specifice finanțate cu 8,09 milioane EUR
6. Trei Obiective Specifice (OS) sprijină obiectivul de mediu al PNIEESC privind eficiența energetică. Distribuția fondurilor este următoarea:
- OS 2.1 – Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră: 50,9% din alocare (169,45 milioane EUR).
  - OS 2.8 – Promovarea mobilității urbane multimodale sustenabile: 47,9% din alocare (159,60 milioane EUR).
  - OS 3.2 – Dezvoltarea unei mobilități sustenabile și intermodale: 1,2% din alocare (4 milioane EUR).

Figură 18-P&M la care contribuie PRSE si volumul

Figură 19-Contribuția obiectivelor specifice la obiectivele PNIEESC, volumul finanțării (milioane EUR)

Descrierea contribuției intervențiilor PRSE

126.OS2.1.Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră contribuie la acest obiectiv de mediu "eficiență energetică" prin trei tipuri de intervenții:

- Renovarea fondului locativ existent în vederea creșterii eficienței energetice, proiecte și măsuri de sprijin care respectă criteriile de eficiență energetică,
  - Alocare FEDR de 48.55 milioane EUR, intervenție aferentă P&M 37 Renovarea clădirilor rezidențiale.
- Renovarea în vederea creșterii eficienței energetice sau măsuri de eficiență energetică legate de infrastructurile publice, proiecte demonstrative și măsuri de sprijin care respectă criteriile de eficiență energetică
  - Alocare FEDR de 120.90 milioane EUR, intervenție aferentă P&M 36 Îmbunătățirea performanței energetice a clădirilor publice la nivel local.

127.OS2.8 Promovarea mobilității urbane multimodale sustenabile, ca parte a tranziției către o economie cu zero emisii de dioxid de carbo, contribuie la obiectivul de mediu prin următoarele tipuri de intervenții:

- Infrastructuri de transport urban curate (Prin infrastructuri de transport urban curate se înțelege infrastructuri care permit exploatarea materialului rulant cu emisii zero),
  - Alocare FEDR de 74.70 milioane EUR, intervenție aferentă P&M49 Modernizarea transportului public urban.
- Material rulant de transport urban curat (Prin material rulant de transport urban curat se înțelege material rulant cu emisii zero),
  - Alocare de 50.70 milioane EUR, intervenție aferentă P&M 49 Modernizarea transportului public urban.
- Infrastructuri pentru bicicliști,

- Alocare FEDR de 30.11 milioane EUR, intervenție aferentă P&M 57 Mobilitate alternativă.
- Infrastructuri pentru combustibili alternativi
  - Alocare de 4.09 milioane EUR, aferentă P&M 47 Creșterea ponderii autoturismelor alimentate cu combustibili alternativi bună și P&M 48 Creșterea ponderii autovehiculelor de transport pasageri alimentate cu combustibili alternativi

128.OS3.2. Dezvoltarea și ameliorarea unei mobilități naționale, regionale și locale sustenabile, reziliente la schimbările climatice, inteligente și intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere, contribuie la obiectivul de mediu prin:

- Infrastructuri pentru combustibili alternativi, cu o alocare de 4 milioane de EUR, aferentă P&M 47
- Creșterea ponderii autoturismelor alimentate cu combustibili alternativi și P&M 48 Creșterea ponderii autovehiculelor de transport pasageri alimentate cu combustibili alternativi.

Alte contribuții indirecte

129. Pe lângă aceste intervenții, o serie de acțiuni/proiecte finanțate prin mai multe OS ale PRSE contribuie în mod indirect la obiectivele de mediu ale PNIESC, fie incluzând uneori investiții relevante, fără a reprezenta obiectivul principal al proiectelor fie prin modalități de implementare care contribuie indirect la obiectivul de mediu. Pentru acestea nu se poate face o estimare cantitativă a contribuției în resurse financiare dedicate obiectivelor de mediu, dar pot avea o contribuție semnificativă prin efect cumulativ, odată identificat și încurajat.

130.OS1.3 Intensificarea creșterii sustenabile și creșterea competitivității IMM-urilor și crearea de locuri de muncă în cadrul IMM-urilor, inclusiv prin investiții productive. În cadrul acestui OS se finanțează sprijinirea proceselor de producție ecologice și a utilizării eficiente a resurselor în IMM-uri, dezvoltarea afacerii și internaționalizarea IMM-urilor, inclusiv investiții productive. Prin ghidul solicitantului beneficiarii sunt încurajați să includă în proiectele de investiții soluții de creștere a eficienței energetice, de utilizare a energiei regenerabile.

131.OS 1.2 Valorificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor, al organizațiilor de cercetare și al autorităților publice. În cadrul acestui OS se finanțează soluții TIC, servicii electronice și aplicații guvernamentale care respectă criteriile de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră sau criteriile de eficiență energetică, alte tipuri de infrastructuri TIC (inclusiv resurse informatice/ echipamente la scară mare, centre de date, senzori și alte echipamente wireless) care respectă criteriile de reducere a emisiilor de carbon și criteriile de eficiență energetică. Practic aceste proiecte vizează digitalizarea și o contribuție la obiectivele de mediu.

132. Evidențiem și măsurile ce sunt incluse în modalitățile de aplicare a principiilor orizontale de durabilitate care pot contribui semnificativ la obiectivele de mediu. Acestea identifică ca posibile măsuri orizontale: utilizarea energiei regenerabile (inclusiv pe durata lucrărilor în timpul implementării proiectelor), achiziții verzi, auditul și managementul energetic incluse în procesele de implementare a proiectelor de lucrări, reducerea deșeurilor municipale, reciclarea.

133. Pentru a maximiza contribuția PRSE la obiectivele PNIESC valorificând nivelul potențialului alocării și tipologiei intervențiilor va fi necesară în primul rând asigurarea implementării intervențiilor identificate în cadrul de timp al programului, finalizarea lor cu îndeplinirea obiectivelor stabilite.

134. Contribuția indirectă prin măsuri transversale integrate în toate proiectele indiferent de obiectivul lor, are un potențial foarte ridicat de a contribui la obiectivele de mediu, fiind contribuții mici cumulate de la un număr mare de proiecte. Stimularea beneficiarilor prin punctajul evaluării tehnice și financiare pentru adoptarea acestor măsuri ca principii transversale în implementarea proiectelor, dar și creșterea capacității beneficiarilor de a găsi noi soluții vor crește contribuția PRSE la obiectivele PNIESC.

Sumarul răspunsului

135. Planul Național Integrat pentru Energie și Schimbări Climatice (PNIESC) reprezintă principalul cadru strategic al României pentru atingerea obiectivelor europene privind tranziția energetică și combaterea schimbărilor climatice, fiind structurat pe cinci dimensiuni esențiale: decarbonizare, eficiență energetică, securitate energetică, piața internă a energiei și cercetare, inovare și competitivitate. PRSE 2021-2027 se aliază cu aceste obiective prin

finanțarea de proiecte care sprijină dezvoltarea sustenabilă a regiunii Sud-Est, reducerea impactului activităților economice asupra mediului și creșterea rezilienței climatice. Elaborarea PRSE a luat în considerare probleme emergente regionale, cum ar fi poluarea urbană cauzată de consumul ridicat de energie în clădiri, infrastructura de transport public învechită și insuficienta dezvoltare a rețelei rutiere.

- 136.** PRSE sprijină implementarea PNIESC prin investiții în eficiența energetică, energia regenerabilă și mobilitatea urbană durabilă. Deși contribuția programului este încă limitată din cauza stadiului incipient al implementării proiectelor, intervențiile destinate obiectivelor de mediu sunt printre cele mai avansate și au un grad de contractare mai ridicat decât alte obiective specifice. Principalele contribuții ale PRSE la PNIESC sunt concentrate în domeniul eficienței energetice, cu alocări substanțiale în cadrul Priorităților 2 și 3. Astfel, PRSE sprijină șase politici și măsuri specifice ale PNIESC, printr-o alocare totală de 333,05 milioane EUR, dintre care cele mai importante vizează îmbunătățirea performanței energetice a clădirilor publice și rezidențiale (169,45 milioane EUR), modernizarea transportului public urban (159,60 milioane EUR). De asemenea, pentru mobilitatea sustenabilă și intermodală este prevăzută o alocare de 4 milioane EUR.
- 137.** PRSE contribuie la obiectivele de mediu prin trei Obiective Specifice (OS): OS 2.1 – promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră (169,45 milioane EUR), OS 2.8 – promovarea mobilității urbane multimodale sustenabile (159,60 milioane EUR) și OS 3.2 – dezvoltarea unei mobilități sustenabile și intermodale (4 milioane EUR). Intervențiile includ renovarea fondului locativ pentru creșterea eficienței energetice, modernizarea infrastructurilor de transport urban, dezvoltarea rețelelor pentru combustibili alternativi și implementarea măsurilor pentru o mobilitate urbană mai ecologică. Pe lângă aceste contribuții directe, PRSE sprijină obiectivele PNIESC și prin măsuri indirecte, cum ar fi finanțarea proceselor de producție ecologice pentru IMM-uri și dezvoltarea soluțiilor digitale care reduc emisiile de gaze cu efect de seră.
- 138.** Pentru a optimiza contribuția PRSE la obiectivele PNIESC, sunt necesare măsuri suplimentare, precum accelerarea implementării intervențiilor, consolidarea dimensiunii de mediu în materialele informative și instruirea beneficiarilor pentru a maximiza efectele măsurilor transversale. Aceste ajustări vor permite o integrare mai eficientă a obiectivelor de mediu în proiectele finanțate și vor asigura un impact mai puternic al PRSE asupra tranziției verzi și adaptării la schimbările climatice în regiunea Sud-Est.

Contribuția PRSE la implementarea Pilonului European al Drepturilor Sociale

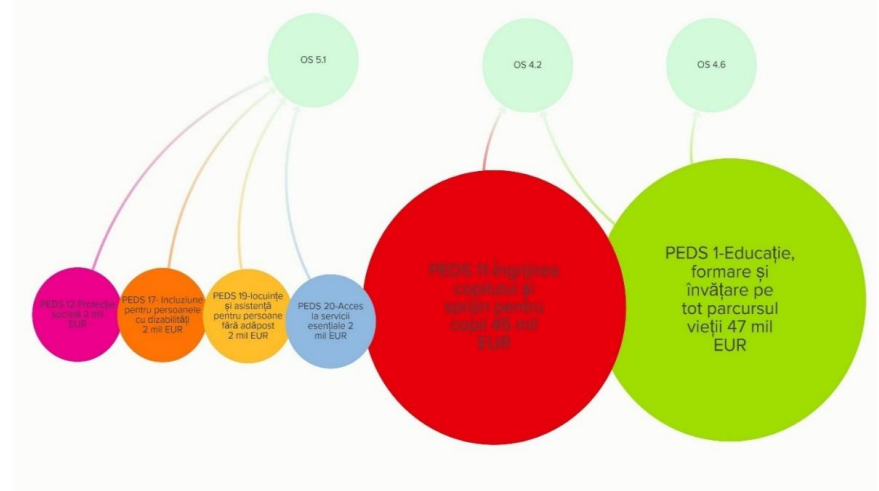
- 139.** Pilonul European al Drepturilor Sociale (PEDS)⁵ este cadrul strategic adoptat de Uniunea Europeană în 2017, având rolul de a consolida drepturile sociale ale cetățenilor și de a asigura o convergență ascendentă a standardelor de viață și de muncă în statele membre. Acesta stabilește 20 de principii fundamentale grupate în trei domenii-cheie.
- 140.** Contribuția PRSE la PEDS se înscrie în contextul nevoii de amplificare a eforturilor de transpunere în practică a PEDS, conform Raportului de țară 2024 din cadrul Semestrului European, progresul fiind insuficient. "România trebuie să depună eforturi mai mari pentru a transpune în practică Pilonul european al drepturilor sociale și pentru a promova convergența socială ascendentă".

⁵ Comisia Europeană, *Pilonul european al drepturilor sociale – Broșură informativă*, disponibil la <https://commission.europa.eu/document/>

141. În pofida unor îmbunătățiri, România continuă să se confrunte cu unele dintre cele mai mari riscuri de sărăcie (inclusiv în rândul copiilor) și niveluri de inegalitate din Europa.” Printre cauzele sărăciei se numără servicii de sănătate și îngrijire la prețuri inaccesibile, acces deficitar la servicii sociale. În ceea ce privește domeniul educație și formării, Raportul de țară accentuează lipsa competențelor de bază în rândul tinerilor pentru inserția profesională, existența inegalităților pentru copii/tineri defavorizați. Această situație la nivel național cât și problemele specifice Regiunii Sud-Est, evidențiază rolul semnificativ pe care îl poate avea PRSE cu toate că este un program de tip FEDR.

Figură 20-Contribuția PRSE la atingerea țintelor PEDS

142. PRSE se adresează nevoilor regionale în ceea ce privește educația, formarea profesională și învățarea pe tot parcursul vieții, contribuind la atingerea țintelor PEDS atât în mod direct prin realizările și rezultatele proiectelor, cât și indirect prin integrarea principiilor ca aspecte orizontale în implementarea proiectelor sau în operarea infrastructurilor.

143. Intervențiile programului contribuie în mod direct la atingerea obiectivelor aferente următoarelor arii: Egalitate de șanse și acces pe piața forței de muncă și Protecție și incluziune socială.

144. OS4.2 Îmbunătățirea accesului la servicii și favorabile incluziunii și de calitate în educație, formare și învățare pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii accesibile, inclusiv prin promovarea rezilienței pentru educația și formarea la distanță și online

- Alocare FEDR de 45,8 milioane EUR, intervenția contribuie la **PEDS1**-Educație, formare și învățare pe tot parcursul vieții și **PEDS11**-Îngrijirea copilului și sprijin pentru copii.

145. Până la sfârșitul anului 2024, PRSE a sprijinit îmbunătățirea infrastructurii educaționale pentru a reduce disparitățile în accesul la educație. Proiectele implementate până în prezent includ 18 contracte încheiate cu o valoare totală FEDR contractată de 16 milioane EUR, ceea ce reprezintă aproximativ 36% din totalul alocării priorității. Proiectele contractate vizează:

- construirea, modernizarea și dotarea a 5 unități de învățământ preșcolar pentru a crește gradul de participare a populației la învățământul antreprescolar și preșcolar și îmbunătățirea serviciilor educaționale
- Construirea, modernizarea și dotarea a 11 unități de învățământ primar și secundar pentru creșterea accesului, calității și atractivității educației, reducerea abandonului școlar și creșterea gradului de participare la nivelul educației timpurii și învățământului obligatoriu, în special pentru copii cu risc de părăsire timpurie a sistemului
- Construirea, modernizarea și dotarea a 2 unități de învățământ profesional și tehnic pentru creșterea accesului la servicii educaționale de calitate și învățare pe tot parcursul vieții.

146. La 31.12.2024 nu existau proiecte finalizate însă proiectele contractate asigură realizări în termeni de capacitate a sălilor de clasă sau structurilor educaționale noi sau modernizate de 7128 de persoane, depășind ținta programului atingând un nivel de 173%.

147. OS4.6 Creșterea rolului culturii și al turismului sustenabil în dezvoltarea economică, incluziunea socială și inovarea socială

- Alocare FEDR de 2 milioane EUR, intervenția contribuie la PEDS1-Educație, formare și învățare pe tot parcursul vieții

148. Până la sfârșitul anului 2024 nu au fost lansate apeluri în cadrul acestui obiectiv specific, în anul 2025 urmează să fie lansat un apel de proiecte care vizează infrastructura taberelor școlare/centrelor de agrement pentru copii și tineri cu o alocare FEDR de 2 milioane EUR.

149. Intervențiile privind creșterea accesibilității educației care vizează dezvoltarea infrastructurii educaționale, trebuie completate cu măsuri suplimentare de pentru a sprijini nu doar infrastructura, ci și integrarea unor programe care să îmbunătățească accesul și incluziunea, răspunzând în acest mod mai bine recomandărilor de țară în ceea ce privește educația incluzivă și accesibilă.

150. Analiza calitativă a datelor relevă faptul că, chiar dacă prin program este prevăzută posibilitatea finanțării unor asemenea măsuri de tip FSE, până la momentul desfășurării analizei nu există beneficiari ai P5 care să implementeze asemenea măsuri.

151. OS5.1 *Promovarea dezvoltării integrate și incluzive în domeniul social, economic și al mediului, precum și a culturii, a patrimoniului natural, a turismului sustenabil și a securității în zonele urbane*

- Alocare FEDR de 2 milioane EUR, contribuie la PEDS 12-Protecție socială, la PEDS 19-locuințe și asistență pentru persoane fără adăpost dar și la PEDS 20-Acces la servicii esențiale.

152. Până la sfârșitul anului 2024 proiectele finanțate nu au fost finalizate, dar ele prevăd:

- Crearea, modernizarea și dotarea a patru centre multifuncționale pentru servicii sociale, educaționale, culturale și recreative.
- Construire de blocuri locuințe sociale.
- Crearea a două centre culturale pentru tineret.
- Regenerarea economică și socială a unei zone marginalizate cu o suprafață de 4,139 mp.

153. PRSE își propune să finanțeze în continuare intervenții care să vizeze creșterea accesului de servicii de calitate și a incluziunii sociale prin construirea și modernizarea/reabilitarea locuințelor sociale.

154. PRSE sprijină indirect Pilonul European al Drepturilor Sociale (PEDS) prin integrarea principiilor de egalitate de șanse, nediscriminare și condiții de muncă echitabile ca aspecte orizontale în implementarea proiectelor și operarea infrastructurilor finanțate. Aceste contribuții nu se materializează prin alocări financiare specifice pentru acțiuni dedicate, ci prin impunerea unor criterii și condiții care asigură respectarea și promovarea acestor principii la nivel transversal în toate domeniile și proiectele sprijinite de program.

155. Un exemplu relevant este integrarea egalității de gen și a nediscriminării (PEDS 2 și PEDS 3) ca principii orizontale, ceea ce presupune că toate proiectele finanțate trebuie să respecte și să sprijine participarea echitabilă a femeilor și a grupurilor vulnerabile, atât în accesul la oportunități economice, cât și în utilizarea infrastructurilor dezvoltate prin program. De asemenea, accesibilitatea pentru persoanele cu dizabilități este un criteriu fundamental în proiectarea și operarea infrastructurilor finanțate, asigurându-se astfel conformitatea cu PEDS 17 (Incluziune pentru persoanele cu dizabilități). Satisfacerea cerințelor privind aplicarea principiilor orizontale este criteriu de evaluare tehnică și financiară, prin urmare solicitantii includ astfel de măsuri. Analiza cererilor de finanțare relevă faptul că abordările variază de la măsuri minimale de conformare cu reglementările aplicabile la modalități de aplicare inovative.

156. În ceea ce privește condițiile de muncă echitabile, PRSE poate contribui la asigurarea unui mediu de lucru sigur și adaptat (PEDS 10), prin măsurile aplicabile în contractele de execuție de lucrări ce presupun utilizarea forței de muncă și unde sunt aplicabile reglementări stricte privind sănătatea și securitatea în muncă. Aceste contracte au potențialul de a stimula ocuparea în zonele unde se implementează proiectele, mai mult decât atât și calificarea contribuind la crearea de oportunități de ocupare îndeosebi pentru persoane vulnerabile pe piața forței de muncă.

157. Pentru a maximiza contribuția PRSE la obiectivele PNIESC și ale PEDS, valorificând atât potențialul alocării financiare, cât și tipologia intervențiilor, este esențial ca implementarea măsurilor planificate să se realizeze la timp, eficient și eficace, astfel încât să se atingă impactul estimat.
158. PRSE trebuie să continue să își concentreze intervențiile asupra reducerii disparităților sociale, cu un accent clar pe sprijinirea grupurilor vulnerabile și defavorizate. Un instrument esențial în acest sens îl reprezintă criteriile de selecție a proiectelor. Pentru a crește eficacitatea și impactul proiectelor dedicate acestor grupuri, este necesar sprijin suplimentar pentru operaționalizarea infrastructurilor finanțate. PRSE a introdus mecanismul de finanțare încrucișată, care permite includerea de cheltuieli de tip FSE pentru susținerea funcționării infrastructurii sociale și pentru maximizarea beneficiilor pentru utilizatori. Cu toate acestea, această oportunitate este insuficient utilizată de către beneficiari.
159. Evaluarea arată că PRSE include mecanisme de implementarea a principiilor orizontale sociale în proiectele finanțate, prin punctarea lor în grilele de evaluare. Totuși potențialul programului de a contribui la promovarea egalității de șanse și de gen, precum și la combaterea discriminării, este subexploatat. În multe proiecte, aceste teme sunt tratate formal, fără a depăși cerințele minime legale și fără a aduce o valoare adăugată reală. Prin urmare, se recomandă continuarea promovării active a acestor principii, însoțită de sprijin practic și diseminarea de bune practici relevante.

Sumarul răspunsului

160. Pilonul European al Drepturilor Sociale (PEDS), adoptat de Uniunea Europeană în 2017, reprezintă cadrul strategic care asigură consolidarea drepturilor sociale și promovarea unei convergențe ascendente a standardelor de viață și de muncă în statele membre. România, conform Raportului de Țară 2024 din cadrul Semestrului European, trebuie să intensifice eforturile pentru implementarea PEDS, având în vedere persistența unor probleme precum riscul ridicat de sărăcie, inegalitățile sociale și lipsa accesului la servicii esențiale. PRSE 2021-2027 contribuie la atingerea țintelor PEDS atât prin rezultatele și impactul proiectelor finanțate, cât și prin integrarea principiilor acestuia ca aspecte orizontale în implementarea proiectelor și operarea infrastructurilor.
161. Programul sprijină în mod direct două arii esențiale ale PEDS: egalitatea de șanse și accesul pe piața muncii și protecția și incluziunea socială. Astfel, PRSE finanțează îmbunătățirea accesului la educație și formare prin OS 4.2, cu o alocare de 45,8 milioane EUR (FEDR), destinată dezvoltării infrastructurii educaționale și promovării învățării pe tot parcursul vieții. Până la sfârșitul anului 2024, au fost contractate proiecte în valoare de 16 milioane EUR, ceea ce reprezintă 36% din totalul alocării priorității, vizând modernizarea și dotarea unităților de învățământ preșcolar, primar, secundar și profesional. Deși nu există încă proiecte finalizate, realizările estimate depășesc țintele programului, asigurând modernizarea infrastructurii educaționale pentru 7.128 de persoane, atingând un nivel de realizare de 173%. De asemenea, PRSE susține dezvoltarea turismului sustenabil și culturii prin OS 4.6, urmând să fie lansat un apel în 2025 pentru modernizarea infrastructurii taberelor școlare și centrelor de agrement pentru copii și tineri.
162. În ceea ce privește incluziunea socială, OS 5.1 sprijină dezvoltarea integrată și sustenabilă a zonelor urbane printr-o alocare de 2 milioane EUR, destinată protecției sociale, dezvoltării locuințelor sociale și asigurării accesului la servicii esențiale. Proiectele contractate prevăd crearea și modernizarea a patru centre multifuncționale pentru servicii sociale, educaționale și culturale, construirea de blocuri de locuințe sociale și regenerarea economică a unei zone marginalizate. Deși aceste proiecte nu sunt încă finalizate, ele sunt esențiale pentru reducerea excluziunii sociale și îmbunătățirea calității vieții în comunitățile vulnerabile.
163. PRSE sprijină indirect PEDS prin integrarea principiilor de egalitate de șanse, nediscriminare și condiții de muncă echitabile ca aspecte transversale în toate proiectele finanțate. Aceste principii sunt impuse prin criterii și condiții specifice în procesul de selecție a proiectelor, asigurând participarea echitabilă a femeilor și a grupurilor vulnerabile la oportunități economice și sociale. Accesibilitatea pentru persoanele cu dizabilități este, de asemenea, un criteriu fundamental în proiectarea și operarea infrastructurilor finanțate, contribuind la PEDS 17 (Incluziunea persoanelor cu dizabilități). În ceea ce privește condițiile de muncă echitabile, PRSE aplică reglementări stricte privind sănătatea și securitatea în muncă în contractele de execuție de lucrări, cu un potențial de a stimula ocuparea forței de muncă în regiunile în care sunt implementate proiectele.

164. Pentru a optimiza contribuția PRSE la obiectivele PEDS, sunt necesare măsuri suplimentare, precum accelerarea implementării proiectelor, prioritizarea finanțării pentru grupurile vulnerabile prin criterii de selecție specifice, sprijinirea beneficiarilor în utilizarea finanțării încrucișate din alte surse pentru maximizarea impactului infrastructurilor și promovarea bunelor practici în aplicarea măsurilor sociale orizontale. Aceste ajustări vor permite o mai bună integrare a obiectivelor sociale în PRSE și vor asigura o contribuție mai mare la PEDS.

4.2. Eficiență și eficacitate

- Care este progresul actual în implementarea Priorităților în raport cu indicatorii relevanți de realizare și rezultat?
- Care este nivelul de performanță al priorităților, prin raportare la obiectivele de etapă identificate în Cadrul de Performanță?
- În ce măsură țintele stabilite la nivel de program sunt realiste?

165. Progresul actual în implementare, în ceea ce privește contractarea este semnificativ având în vedere timpul durată de timp relativ scurtă de la aprobarea programului. Structura nou creată în ADR SE cu toate că îndeplinește pentru prima dată acest rol, a reușit să lanseze 41 de apeluri de proiecte în acest timp. Totuși ritmul implementării trebuie accelerat pentru a demara proiectele regionale la timp și a se evita întârzieri în finalizarea acestora.

166. Rata de contractare (conform raport SFC 31.12.2024) este de 41% din alocare. Cu toate că 79% dintre proiecte sunt etapizate cu un termen de finalizare mai scurt decât proiectele noi, nu se înregistrează proiecte finalizate. Totuși proiectele etapizate își aduc aportul la absorbția fondurilor și evitarea dezangajării, plățile efectuate până în prezent (valorile autorizate pentru cererile de plată și/sau cererile de rambursare) sunt generate de contracte etapizate din cadrul OS 2.1, 2.8, 3.2. Cheltuielile declarate (cereri de plată/ cereri de rambursare, fără prefinanțări) nu depășesc 5% din sumele contractate și 2% din totalul finanțării disponibile.

167. Progresul în îndeplinirea obiectivelor de etapă este redus și neuniform între obiectivele specifice (OS) ale programului. Deoarece nu sunt raportate operațiuni finalizate, analiza se limitează la realizările asumate prin operațiunile contractate (selectate), însă validarea îndeplinirii țintelor va fi posibilă doar la finalizarea proiectelor.

168. Deși proiectele etapizate au generat provocări administrative pentru Autoritatea de Management (AM), ele prezintă avantajul de a permite finalizarea unor investiții mai devreme decât proiectele noi.

169. Progresul în atingerea obiectivelor specifice și a intervențiilor din cadrul celor șase Priorități de investiție este neuniform, fiind influențat de demararea târzie a implementării programului, întârzieri în lansarea apelurilor de proiecte și lipsa proiectelor finalizate. Pentru proiectele de infrastructură, rezultatele așteptate pot fi observate doar după finalizarea investițiilor.

170. Analiza progresului arată că, în cazul acțiunilor aferente proiectelor etapizate, obiectivele de etapă au fost depășite substanțial în toate cazurile. Cu toate acestea, pentru alte intervenții, progresul este limitat sau inexistent.

171. În cadrul Priorității 1 au fost contractate 3 proiecte dintr-un apel destinat proiectelor etapizate. Până la 31.12.2024 a mai fost lansat un singur apel de proiecte în valoare totală de 43.362.593 EUR ce a vizat Acțiunea 1.6, Operațiunea A creșterea competitivității IMM-urilor. În cadrul acestui apel au fost depuse 214 cereri de finanțare cu o valoare totală nerambursabilă solicitată de 37.145.454 EUR, ceea ce reprezintă aprox. 85% din total alocat la nivel de apel, aceste cereri de finanțare fiind în proces de evaluare și selecție. Pentru zona ITI DD nu a fost contract niciun proiect, nefiind lansate apeluri de proiecte.

172. Analiza privind atingerea valorilor țintă ale indicatorilor de realizare în cadrul Priorității 1 indică un progres foarte limitat până la 31.12.2024. În ceea ce privește OS1.3, singurul indicator relevant este „Întreprinderi care beneficiază de sprijin nefinanciar”, unde valoarea operațiunilor selectate (49) depășește obiectivul de etapă (25), rezultând un grad de asumare de 196% față de ținta obiectivului de etapă. Totuși, gradul de asumare față de ținta finală este de doar 32%. Nu s-au înregistrat progrese pentru OS1.1, OS1.2 și OS1.4.

173. Pentru Prioritatea 2, deși există un număr semnificativ de contracte semnate, respectiv 54, cheltuielile efective sunt scăzute. Progresul este variabil între obiectivele specifice, cu OS2.1 având cea mai mare valoare contractată, dar plăți efective mici, OS2.4 pentru care beneficiarii prezintă interes semnificativ pentru acțiunile de consolidare la risc

seismic dar un interes scăzut pentru perdelele forestiere și OS2.7 fiind în faza de pregătire a documentațiilor tehnice, fără contracte semnate.

- 174.** Prioritatea 2 se remarcă prin progrese importante în ceea ce privește îmbunătățirea performanței energetice a locuințelor și clădirilor publice cu un număr de 54 proiecte contractate. Pentru locuințele cu performanță energetică îmbunătățită, gradul de asumare față de obiectivul de etapă este de 152%, în timp ce progresul față de ținta finală este de 15%. Tendința este similară pentru clădirile publice cu performanță energetică îmbunătățită, unde gradul de asumare depășește semnificativ obiectivul de etapă, atingând 758%, iar față de ținta finală, 74%. În ceea ce privește clădirile publice consolidate, deși nu a fost stabilită o țintă de etapă, operațiunile selectate indică un grad de asumare de 29% față de ținta finală. În ceea ce privește atingerea țintelor finale, progresele variază între 8% și 241%. Nu s-au înregistrat progrese pentru OS2.7-perdele forestiere.
- 175.** În cadrul Priorității 3 au fost contractate 15 proiecte prin 6 apeluri, dintre care doar un proiect este nou, restul fiind etapizate.
- 176.** Analiza indicatorilor de realizare ai acestei Priorități relevă o performanță neuniformă, dar totuși ridicată, cu depășirea obiectivelor pentru mai mulți indicatori, respectiv:
- Infrastructuri pentru combustibili alternativi (RCO59) – 135% din ținta finală atinsă;
  - Orașe și localități cu sisteme de transport urban digitalizate noi sau modernizate (RCO60) – 233% îndeplinire a obiectivului de etapă și 78% față de ținta finală, ceea ce reflectă un avans semnificativ;
  - Lungimea infrastructurii de transport urban curat (8S9) – grad de îndeplinire de 241%, indicând o implementare accelerată;
  - Infrastructura pentru mentenanța materialului rulant ecologic destinat transportului public (8S10) – depășirea obiectivului de etapă (191%), dar un nivel redus față de ținta finală.
- 177.** În schimb, analiza relevă o performanță mai slabă pentru următorii indicatori:
- Lungimea liniilor noi de tramvai și metrou (RCO55) – Nu s-au selectat operațiuni până la 31.12.2024, ceea ce înseamnă că obiectivul pentru 2024 nu este atins, iar atingerea țintei finale rămâne incertă;
  - Capacitatea materialului rulant ecologic pentru transportul public colectiv (RCO57) – doar 5% din ținta finală a fost atinsă, indicând o implementare foarte lentă;
  - Infrastructura pentru prioritizarea folosirii transportului urban curat (8S11) – deși obiectivul de etapă este aproape atins (91%), gradul de îndeplinire față de ținta finală este de doar 9%, ceea ce sugerează necesitatea accelerării implementării proiectelor în acest domeniu.
- 178.** Cadrul de performanță al Priorității 4, în cadrul căreia au fost contractate opt proiecte valoarea cărora depășește 125% din alocarea totală FEDR, indică, pentru realizările asumate de beneficiarii de finanțare prin contractele semnate, progrese semnificative la nivelul unui singur domeniu de intervenție – construirea/modernizarea infrastructurii rutiere. Restul domeniilor din P4 nu au înregistrat progrese, apelurile de proiecte fiind în pregătire. În prezent, realizările planificate provin în cea mai mare parte din proiectele etapizate, proiectele și apeluri noi fiind într-un stadiu incipient al implementării.
- 179.** Analiza indicatorilor de realizare evidențiază o performanță ridicată (89% grad de îndeplinire potențială) pentru indicatorul Lungimea drumurilor reconstruite sau modernizate - din afara TENT-T (km) (RCO46), ceea ce indică o performanță peste așteptări. ITI DD nu are nicio contribuție la această performanță, nefiind apeluri de proiecte lansate până la data de 31.12.2024.
- 180.** În ceea ce privește Prioritatea 5, din perspectiva gradului de contractare, analiza portofoliilor de proiecte indică un grad total de contractare de 33% din valoare FDER alocată apelurilor regionale. La nivel de domeniu de intervenție, valoarea cea mai mare a contractării este aferentă infrastructurilor pentru învățământ primar și secundar respectiv 68% din valoarea FDER alocată apelurilor regionale, în ceea ce privește intervențiile pentru infrastructuri pentru educație și formare profesională și pentru educația adulților nu există proiecte contractate. O situație similară se atestă și în cazul infrastructurilor pentru învățământ terțiar dar și în cel al infrastructurilor sociale care contribuie la incluziunea socială în cadrul comunității (tabere și centre de agrement).

- 181.**În ceea ce privește OS4.2, valoarea totală a apelurilor a fost de 34 milioane EUR, din care 19,120 milioane FEDR. Pentru cele 9 apeluri au fost depuse 45 de proiecte cu o valoare totală mult peste cea disponibilă, respectiv 99,289 milioane EUR. Valoarea celor trei apeluri destinate arealului ITI DD însumează 3,2 milioane EUR. În ceea ce privește OS4.6 respectiv Acțiunea 5.2, urmează să fie lansat un apel necompetitiv cu o valoare totală de 2 milioane EUR.
- 182.**Pentru această Prioritate nu au fost asumate obiective de etapă însă progresele în implementare sunt importante în ceea ce privește OS4.2. Operațiunile selectate indică un grad de asumare față de ținta finală de peste 74% pentru capacitatea sălilor de clasă noi sau modernizate dedicate îngrijirii copiilor și de 83% pentru capacitatea sălilor de clasă din structurile educaționale noi sau modernizate. În schimb, pentru OS4.6 nu s-au înregistrat progrese având în vedere faptul că apelurile aferente acestui OS nu au fost încă lansate.
- 183.**Pentru Prioritatea 6, cele 29 de proiecte etapizate au fost contractate din 6 apeluri, respectiv 28 de proiecte din 5 apeluri la nivelul OS5.1 și 1 proiect dintr-un singur apel la nivelul OS5.2. Din perspectiva gradului de contractare raportat la total alocare P6, analiza portofoliului de proiecte indică un grad de contractare de aprox. 35%, iar din perspectiva obiectivelor specifice gradul de contractare este de aprox. 51% din total alocare OS5.1 și 3% din total alocare OS5.2. Gradul de contractare la nivelul OS5.1 indică o performanță bună, dar cu necesitatea accelerării contractării de noi proiecte. În ceea ce privește OS5.2 gradul de contractare indică o performanță scăzută a programului, fiind sub așteptări. În acest sens, se impune accelerarea contractării de noi proiecte.
- 184.**Din perspectiva alocării pe acțiuni și domenii de intervenție, alocarea este în favoarea acțiunii ce vizează dezvoltarea integrată în zonele urbane prin regenerare urbană, conservarea patrimoniului și dezvoltarea turismului (Acțiunea 6.1), reprezentând peste 66% din bugetul total al P6.
- 185.**Din perspectiva domeniilor de intervenție progresul este observabil la nivelul a două domenii de intervenție din cele 11 ale P6. Astfel:
- 186.**Din cele 8 domenii de intervenție ale Acțiunii 6.1, se înregistrează progrese semnificative la nivelul unui singur domeniu de intervenție, toate cele 28 de proiecte etapizate fiind contractate din codul 166 Protejarea, dezvoltarea și promovarea patrimoniului cultural și a serviciilor culturale, domeniu ce beneficiază de cea mai mare alocare la nivelul Acțiunii 6.1. La nivelul acestui domeniu se înregistrează o supracontractare de 118%.
- 187.**Din cele 3 domenii de intervenție ale Acțiunii 6.2, se înregistrează un progres, însă limitat, la nivelul unui singur domeniu de intervenție, proiectul etapizat fiind contract din codul 165 Protejarea, dezvoltarea și promovarea activelor turistice publice și a serviciilor turistic. La nivelul acestui domeniu se înregistrează un grad de contractare de 6.5%. Restul domeniilor din P6 nu au înregistrat progrese, apelurile de proiecte fiind în pregătire.
- 188.**Analiza indicatorilor de realizare OS5.1 evidențiază o performanță ridicată și depășirea obiectivului (>200% grad de îndeplinire potențială) pentru indicatorul Spații deschise create sau reabilitate în zonele urbane (RCO114). În ceea ce privește obiectivul de etapă al indicatorului RCO114 gradul de îndeplinire potențială este de 848%, ceea ce indică o valoare mult peste așteptări. Alți indicatori cu o performanță ridicată și depășirea obiectivelor (>120% grad de îndeplinire potențială) sunt indicatorii Numărul siturilor culturale și turistice care beneficiază de sprijin (RCO77) și Strategii de dezvoltare teritorială integrată care beneficiază de sprijin (RCO75). În ceea ce privește obiectivul de etapă al indicatorului RCO77 gradul de îndeplinire potențială este de 2000%, ceea ce indică un interes foarte mare al beneficiarilor pentru proiecte ce vizează lucrări pentru situri culturale și turistice. În cazul indicatorului RCO75 gradul de îndeplinire potențială al obiectivului de etapă este de 127%, ceea ce indică depășirea a ceea ce s-a propus.
- 189.**Se înregistrează o performanță modestă (0-30% grad de îndeplinire potențială) la o serie de indicatori precum Populația vizată de proiecte derulate în cadrul strategiilor de dezvoltare teritorială integrată (RCO74) - Nu s-au selectat operațiuni până la 31.12.2024, ceea ce înseamnă că obiectivul pentru 2024 nu este atins, iar atingerea țintei finale rămâne incertă. În ceea ce privește indicatorul Strategii de dezvoltare teritorială integrată care beneficiază de sprijin (RCO75), gradul de îndeplinire potențială pentru obiectivul de etapă și țintă finală este de 14%. Pentru indicatorii Numărul siturilor culturale și turistice care beneficiază de sprijin (RCO77) și Studii, Analize, Rapoarte, strategii elaborate (8S19) deși indicatorii de etapă sunt atinși în proporție de 100%, țintele finale înregistrează un grad de îndeplinire potențială de 13% și 30%, ceea ce arată perspective bune, și faptul că realizările sunt posibile doar în a doua parte a implementării programului. Imaginea generală a realizărilor la 31.12.2024 arată necesitatea

accelerării implementării proiectelor în aceste domenii, precum și a contractării de noi proiecte pentru a asigura atingerea țintei.

Sumarul răspunsului

- 190.** Progresul actual în implementarea Priorităților Programului Regional Sud-Est (PRSE) este semnificativ în ceea ce privește contractarea, însă modest în ceea ce privește realizările. Ritmul de implementare trebuie accelerat pentru a demara proiectele la timp și a evita întârzierile în finalizare. Până la 31.12.2024, rata de contractare a fost de 41% din alocare, iar 79% dintre proiecte sunt etapizate, având un termen de finalizare mai scurt decât proiectele noi. Cu toate acestea, nu există încă proiecte finalizate, iar cheltuielile declarate nu depășesc 5% din sumele contractate și 2% din totalul finanțării disponibile. Progresul în îndeplinirea obiectivelor de etapă este redus și neuniform între obiectivele specifice (OS) ale programului, întrucât validarea țintelor se va putea face doar la finalizarea proiectelor.
- 191.** Analiza progresului evidențiază că obiectivele de etapă au fost depășite substanțial în cazul proiectelor etapizate, însă pentru alte intervenții, progresul este limitat sau inexistent. De exemplu, în cadrul Priorității 1, s-au contractat doar 3 proiecte dintr-un apel destinat proiectelor etapizate, iar apelul pentru creșterea competitivității IMM-urilor, cu o valoare de 43,36 milioane EUR, a atras cereri de finanțare de 85% din totalul alocat. Cu toate acestea, progresul general al Priorității 1 este foarte limitat, iar pentru OS1.3, indicatorul „Întreprinderi care beneficiază de sprijin nefinanciar” are un grad de asumare de 196% față de obiectivul de etapă, dar doar 32% față de ținta finală. Nu s-au înregistrat progrese pentru OS1.1, OS1.2 și OS1.4.
- 192.** Prioritatea 2 se remarcă printr-un număr semnificativ de contracte semnate (54), însă cheltuielile efective sunt scăzute. OS2.1 are cea mai mare valoare contractată, dar plățile efective sunt reduse, în timp ce OS2.4 a înregistrat interes pentru consolidarea la risc seismic, dar nu și pentru perdelele forestiere. Performanța energetică a locuințelor și clădirilor publice a înregistrat progrese semnificative, cu un grad de asumare de 152% față de obiectivul de etapă pentru locuințele rezidențiale și 758% pentru clădirile publice. În schimb, OS2.7 privind perdelele forestiere nu a înregistrat progrese.
- 193.** Pentru Prioritatea 3, au fost contractate 15 proiecte, majoritatea etapizate. Performanța indicatorilor este variabilă: infrastructurile pentru combustibili alternativi (135% din ținta finală), sistemele de transport urban digitalizate (233% îndeplinire a obiectivului de etapă) și lungimea infrastructurii de transport urban curat (241%) au înregistrat depășiri semnificative. În schimb, pentru liniile noi de tramvai și metrou (RCO55) nu s-au selectat operațiuni, iar capacitatea materialului rulant ecologic pentru transportul public colectiv a atins doar 5% din ținta finală.
- 194.** Prioritatea 4 prezintă progrese semnificative doar în domeniul modernizării infrastructurii rutiere, cu un grad de îndeplinire potențială de 89% pentru lungimea drumurilor modernizate (RCO46). În schimb, alte domenii de intervenție din P4 nu au înregistrat progrese, apelurile de proiecte fiind în pregătire.
- 195.** În cazul Priorității 5, gradul de contractare este de 33% din alocarea FEDR, cu o valoare mai mare pentru infrastructurile de învățământ primar și secundar (68%). Nu există proiecte contractate pentru educația terțiară, infrastructurile pentru educația adulților sau taberele și centrele de agrement. Totuși, operațiunile selectate pentru OS4.2 indică un grad de asumare de 74% față de ținta finală pentru capacitatea sălilor de clasă dedicate îngrijirii copiilor și de 83% pentru structurile educaționale noi sau modernizate.
- 196.** Prioritatea 6 are un grad de contractare de aproximativ 35%, fiind mai ridicat pentru OS5.1 (51%) și foarte scăzut pentru OS5.2 (3%). Progresul este observabil doar pentru două din cele 11 domenii de intervenție, cu o supracontractare de 118% pentru protejarea patrimoniului cultural și un grad de contractare de 6,5% pentru activele turistice publice. Performanța indicatorilor este mixtă: spațiile deschise reabilitate (RCO114) au un grad de îndeplinire potențială de 848%, iar siturile culturale și turistice sprijinite (RCO77) de 2000%, ceea ce sugerează un interes ridicat pentru acest tip de proiecte. În schimb, nu s-au înregistrat progrese pentru infrastructurile verzi (RCO36), iar atingerea țintei finale este incertă.
- 197.** În concluzie, analiza progresului PRSE evidențiază o implementare neuniformă, cu întârzieri în atingerea obiectivelor de etapă și variații semnificative în performanța indicatorilor. Proiectele etapizate au contribuit la absorbția fondurilor, dar proiectele noi sunt într-un stadiu incipient. Deși unele domenii înregistrează rezultate peste așteptări,

este necesară accelerarea implementării proiectelor, îmbunătățirea procesului de selecție și sprijinirea beneficiarilor pentru a evita riscul de neatingere a țintelor finale.

4.3. Mecanisme de implementare

- Au fost alocate suficiente resurse (financiare, materiale, umane – management, administrativ și tehnic) pentru a asigura implementarea cu succes a Priorităților?
- Care sunt factorii cheie care pot influența succesul intervențiilor contractate/planificate? Dar cei care pot afecta în mod negativ eficacitatea acestora?
- În ce proporție măsurile de simplificare propuse și implementate reduc povara administrativă pentru beneficiari? Există efecte secundare neprevizionate ale procesului de simplificare? Cum ar putea fi îmbunătățit acest proces de simplificare (dacă este cazul)?

198. La nivel de program se poate observa o îmbunătățirea a procesului de monitorizare și raportare. Implementarea unui Plan de Monitorizare, atașat fiecărui contract, vafacilitează urmărirea progresului în etapele de implementare și va identifica problemele ce pot genera deviații de la planul inițial. De asemenea, utilizarea funcționalităților MySMIS pentru raportarea periodică a indicatorilor va contribui semnificativ la îmbunătățirea transparenței procesului de implementare și va spori eficiența administrativă, asigurând o gestionare mai bună a resurselor și o monitorizare mai atentă a progresului proiectelor.

199. Cu toate acestea, dezvoltarea platformei MySMIS a generat și dificultăți pentru beneficiari, chiar față de perioada de programare anterioară, atât AM cât și beneficiarii au semnalat dificultăți și chiar funcționalități ale platformei surse de ineficiență. În primul rând platforma nu a fost funcțională în totalitate la data demarării implementării apelurilor de proiecte. Sistemul solicită încărcarea repetată a acelorași documente în etape diferite ale procesului, ceea ce a dus la dublarea efortului administrativ. În plus, beneficiarii au raportat probleme tehnice, precum erori ale platformei și lipsa unor funcționalități intuitive care să faciliteze utilizarea eficientă a sistemului.

200. Pentru a sprijini beneficiarii în accesarea și implementarea proiectelor, au fost organizate sesiuni de instruire și workshop-uri, menite să clarifice cerințele administrative și să ofere ghidaj în utilizarea platformelor digitale. Aceste sesiuni s-au adresat atât beneficiarilor, cât și personalului autorităților de management, contribuind la o mai bună înțelegere a cerințelor și proceselor de implementare. Cu toate acestea, s-a constatat că lipsa de resurse umane specializate la nivel local a afectat capacitatea de absorbție a informațiilor. Beneficiarii, în special unitățile administrativ-teritoriale (UAT) mici și mijlocii, au întâmpinat dificultăți în alocarea personalului necesar pentru gestionarea proiectelor și pentru utilizarea instrumentelor digitale puse la dispoziție.

201. Unul din factori pozitivi care au influențat implementarea programului până în momentul prezentei evaluări este reprezentat noul rol al Agenției de Dezvoltare ca AM prin faptul că durata verificărilor în etapa de evaluare selecție și contractare s-a scurtat nefiind necesară verificarea la nivel central (specifică POR 2007-2013 și 2014-2020). În plus a fost dar și de extinderea mecanismul de prefinanțare. Simplificarea mecanismului de prefinanțare, cu posibilitatea de a solicita până la 30% din valoarea proiectului este beneficiind apreciat de pentru beneficiari. Procesarea rapidă a acestor cereri este extrem de benefică pentru bunul mers al proiectelor.

202. Un alt mecanism de sprijin a fost dezvoltarea și operarea unui sistem Help-desk destinat beneficiarilor, care să ofere asistență tehnică și administrativă pentru întrebările și dificultățile întâmpinate în procesul de implementare a proiectelor. Acest mecanism a fost apreciat de beneficiari, însă nu toate aspectele administrative au fost suficient clarificate, iar volumul ridicat de solicitări a generat o sarcină administrativă suplimentară pentru autoritatea de management. În plus, s-a remarcat faptul că interpretările diferite ale cerințelor administrative între beneficiari și evaluatori au condus la întâzieri în procesul de contractare și la nevoia unor clarificări suplimentare din partea autorităților.

203. Pentru a îmbunătăți eficiența implementării proiectelor, a fost necesară flexibilizarea mecanismelor financiare, permițând beneficiarilor să se adapteze mai ușor la schimbările economice și la necesitățile specifice fiecărui proiect. Ajustarea bugetelor și simplificarea procesului de actualizare a costurilor au fost identificate ca măsuri necesare pentru prevenirea blocajelor financiare și asigurarea unei implementări mai fluide a proiectelor. Cu toate acestea,

lipsa unor mecanisme de ajustare rapidă a bugetelor a constituit un obstacol pentru anumite proiecte, limitând capacitatea beneficiarilor de a răspunde eficient la fluctuațiile economice și la nevoile emergente din teren.

- 204.** Un factor negativ care a influențat implementarea intervențiilor finanțate a fost lipsa de flexibilitate a anumitor cerințe administrative, ceea ce a îngreunat adaptarea proiectelor la nevoile specifice ale beneficiarilor. În unele cazuri, actualizările ghidurilor administrative au condus la interpretări diferite între beneficiari și evaluatori, generând întârzieri și necesitatea unor clarificări suplimentare. Aceste probleme au evidențiat necesitatea unei coordonări mai strânse între autoritățile de management și beneficiari pentru a asigura o implementare mai fluidă și eficientă a proiectelor.
- 205.** Capacitatea administrativă a AM este afectată de un personal insuficient, în special evaluatori ceea ce afectează eficiența evaluării și contractării proiectelor. Totodată, sistemul informatic MySMIS este încă deficitar, necesitând îmbunătățiri pentru a permite o gestionare și monitorizare mai eficientă a proiectelor.
- 206.** Una dintre principalele schimbări în actualul program este faptul că verificarea eligibilității proiectelor nu se mai face în etapa inițială, ci în contractare, ceea ce a dus la modificarea etapelor procedurale. Totuși, întârzierile nu sunt cauzate exclusiv de acest aspect, ci și de faptul că majoritatea proiectelor sunt depuse în ultimele zile ale apelurilor, ceea ce creează un volum mare de muncă de evaluare și selecție într-un timp scurt.
- 207.** Codul de intervenție 170 este utilizat pentru prima dată în program și are ca scop sprijinirea cooperării teritoriale și creșterea capacității administrative a beneficiarilor. Funcționează prin finanțarea schimburilor de experiență între beneficiari și parteneri din alte state membre ale Uniunii Europene, activități care sunt incluse ca acțiuni eligibile în cadrul proiectelor. În paralel, există și codul 182, destinat asistenței tehnice, prin care se sprijină creșterea capacității autorităților publice și a partenerilor relevanți. AM are în vedere lansarea unui apel pentru activități de instruire și pregătire, adresate Comitetului de Monitorizare, Comitetului de Evaluare al Programului și UAT-urilor din regiune. De asemenea, este avut în vedere un sprijin pentru dezvoltarea documentațiilor și pregătirea proiectelor pentru următoarea perioadă de programare.
- 208.** La nivel de program se poate observa o îmbunătățirea a procesului de monitorizare și raportare. Implementarea unui Plan de Monitorizare, atașat fiecărui contract, va facilita urmărirea progresului în etapele de implementare și va identifica problemele ce pot genera deviații de la planul inițial. De asemenea, utilizarea funcționalităților MySMIS pentru raportarea periodică a indicatorilor va contribui semnificativ la îmbunătățirea transparenței procesului de implementare și va spori eficiența administrativă, asigurând o gestionare mai bună a resurselor și o monitorizare mai atentă a progresului proiectelor.
- 209.** Ca și mecanisme financiare utilizate la nivel de program și care se dovedesc a avea un impact pozitiv trebuie remarcat mecanismul cererilor de plată și prefinanțare, un instrument esențial în implementarea proiectelor finanțate din fonduri europene, contribuind la asigurarea unui flux financiar stabil pentru beneficiari. Aceste mecanisme sunt menite să sprijine entitățile publice și private care implementează proiecte, astfel încât să nu întâmpine blocaje financiare care să afecteze derularea activităților, permițând implementarea proiectelor fără întârzieri majore
- 210.** Crearea unui Cloud Regional destinat administrațiilor locale reprezintă un pas important spre o gestionare administrativă mult mai eficientă, contribuind astfel la reducerea birocrăției. Cu toate că s-au făcut eforturi considerabile pentru modernizarea administrației publice, multe UAT-uri continuă să utilizeze sisteme informatice depășite, ceea ce îngreunează gestionarea documentației și relațiile cu cetățenii. În acest context, este esențială accelerarea procesului de digitalizare la nivelul administrației publice locale, pentru a asigura o administrare mai eficientă, rapidă și transparentă a serviciilor publice.
- 211.** Unitățile Administrativ-Teritoriale (UAT) se confruntă cu mai multe probleme în elaborarea Rapoartelor DNSH, esențiale pentru a demonstra conformitatea proiectelor principiilor sustenabilității. Cele mai importante dificultăți întâmpinate referă la interpretări diferite ale cerințelor care trebuie îndeplinite; lipsa expertizei tehnice la nivelul funcționarilor din UAT ceea ce conduce la externalizarea serviciului și evident la costuri suplimentare și posibile abordări diferite; dificultăți în colectarea și analizarea datelor necesare pentru a demonstra conformitatea proiectelor cu principiul DNSH; datele necesare sunt furnizate cu întârziere de către instituțiile responsabile (ex:

Agenția de Protecție a Mediului); procesul de avizare și validare este greoi, mai ales când există suprapuneri cu alte cerințe de raportare (de ex. evaluări de mediu).

- 212.** Alți factori negativi care au influențat contractarea și implementarea proiectelor indiferent de prioritate l-au reprezentat creșterea costurilor materialelor pentru contractele de lucrări și dificultăți majore în aplicarea procedurilor de actualizare a prețurilor; Guvernul a emis OUG 15/2021, OUG 64/2022 și OUG 44/2023 ca instrumente de ajustare a prețurilor și actualizare a devizelor generale la lucrărilor de construcții rămase de făcut; aplicarea metodologiei a fost dificilă și de durată, consumatoare de resurse de timp pentru beneficiari și autorități și în cazul proiectelor etapizate a întârziat contractarea lor fapt ce a condus la costuri suplimentare pentru UAT care fie au trebuit să sisteze lucrările, fie au continuat execuția din bugetul local, aceste cheltuieli fiind încadrate ca neeligibile la care se adaugă capacitate limitată a contractorilor, din cauze legate de piața forței de muncă, lipsa forței de muncă în domeniul construcțiilor, dar și în proiectare și consultanță.
- 213.** Durata extinsă a procedurilor de achiziție publică, determinată de contestațiile frecvente și de absența unor mecanisme clare și eficiente pentru soluționarea acestora într-un termen rezonabil, generează întârzieri semnificative în implementarea contractelor de lucrări. În plus, selecția contractorilor pe baza criteriilor financiare, poate influența negativ calitatea lucrărilor executate, întrucât aceasta nu garantează întotdeauna alegerea celor mai competenți și calificați furnizori de servicii. Un alt factor semnificativ îl reprezintă discrepanțele dintre prețurile estimate și prețurile efective ale contractelor, cauzate de creșterea costurilor materialelor de construcție, eliminarea facilităților fiscale pentru lucrătorii din sectorul construcțiilor.
- 214.** În pofida progreselor realizate prin aceste mecanisme de implementare, rămân provocări semnificative care necesită ajustări suplimentare. Reducerea birocrăției este esențială pentru a facilita implementarea proiectelor și pentru a evita întârzierile generate de cerințele administrative redundante. Optimizarea platformei MySMIS prin automatizarea verificărilor administrative și integrarea unor module interactive pentru suport tehnic ar putea contribui la simplificarea procesului și la reducerea poverii administrative asupra beneficiarilor. De asemenea, este necesară continuarea și extinderea sesiunilor de instruire, cu o diversificare a tematicilor abordate, astfel încât acestea să răspundă mai bine nevoilor specifice fiecărui tip de beneficiar. În acest sens, o abordare personalizată, adaptată capacității administrative și tehnice a beneficiarilor, ar putea îmbunătăți considerabil eficiența implementării programelor.
- 215.** Opțiunile de costuri simplificate sunt limitate la aplicarea ratei forfetare pentru cheltuielile indirecte și aceasta valorificând parțial oferta regulamentului, menținând un proces complicat de justificare a ratei pe baza unui buget justificat la nivelul fiecărei cereri de finanțare.
- 216.** Implementarea Priorității 1 a fost afectată de o serie de bariere administrative, financiare și operaționale. Până la data de 31.12 2024, progresul implementării Priorității 1 era foarte redus, fiind influențat de o serie de factori dintre care cei mai importanți au fost:
- Întârzieri în lansarea apelurilor - Procesul de lansare a apelurilor a fost afectat de întârzieri cauzate de cadrul normativ și probleme în funcționarea platformei MySMIS, precum și de procesul de elaborare și avizare al schemelor de ajutor de stat/ de minimis.
  - Proceduri administrative greoaie - Complexitatea documentației solicitate pentru accesarea fondurilor și pentru **raportarea** indicatorilor a fost identificată drept un obstacol major. Consultanții și beneficiarii au semnalat faptul că cerințele de raportare sunt adesea redundante, iar procesul de clarificări și avizare este anevoios.
  - Lipsa predictibilității în calendarul apelurilor de finanțare - Unii beneficiari au avut dificultăți în pregătirea proiectelor din cauza necorelării cu versiunile actualizate ale calendarului de lansări privind deschiderea și închiderea apelurilor, ceea ce a dus la un val masiv de depuneri în ultimele zile ale sesiunilor, generând un volum excesiv de muncă pentru evaluatori și întârzieri în procesul de contractare.
  - Impactul creșterii costurilor materialelor de construcție și inflației
  - Provocări în aplicarea principiului DNSH - Cerințele de mediu sunt dificil de respectat în practică, iar beneficiarii se confruntă cu dificultăți în elaborarea documentațiilor tehnice necesare pentru conformitate.

217. Procesul de implementare nu a fost lipsit de provocări. Accesul la finanțare a fost limitat pentru IMM-urile mai mici și pentru start-up-uri, din cauza complexității procedurilor de aplicare și a cerințelor administrative ridicate. De asemenea, deficitul de competențe digitale a fost resimțit, iar deși s-au organizat programe de formare, lipsa personalului specializat rămâne o problemă pentru întreprinderile care doresc să își modernizeze activitatea. În plus, proiectele de infrastructură CDI s-au confruntat cu întârzieri cauzate de birocrăția excesivă și de procesele complexe de avizare.
218. Pentru îmbunătățirea implementării, este necesară simplificarea procesului de aplicare pentru IMM-uri, astfel încât accesul la finanțare să fie mai facil și mai rapid. Totodată, se recomandă extinderea programelor de formare digitală, cu o mai bună adaptare la nevoile pieței și o implicare activă a mediului privat în dezvoltarea competențelor necesare. Pentru a asigura o implementare mai eficientă a Priorității 1, este necesară adoptarea unor măsuri care să elimine sau să reducă barierele identificate și să optimizeze procesul de finanțare și implementare a proiectelor precum:
- **Creșterea portofoliului de proiecte** - un calendar clar și predictibil al apelurilor, care să fie respectat și comunicat transparent către potențialii beneficiari dublat de extinderea echipelor de evaluatori
  - **Creșterea capacității beneficiarilor** prin sesiuni de instruire și sprijin tehnic dedicat ar putea îmbunătăți calitatea proiectelor depuse și asigurarea unui sprijin tehnic pentru beneficiari în ceea ce privește conformitatea cu DNSH și dezvoltarea ghidurilor de bune practici ar putea facilita implementarea cerințelor de mediu.
  - **Realocări de fonduri** - Până la sfârșitul anului 2025, trebuie luată o decizie privind eventualele realocări de fonduri în cazul unui interes sau capacități scăzute ale beneficiarilor pentru depunerea de cereri de finanțare pentru anumite acțiuni prevăzute în cadrul Priorității 1.
219. Implementarea Priorității 1 și a intervențiilor dedicate zonei ITI Delta Dunării (Acțiunile 1.3 și 1.6A) depinde de resursele financiare, materiale și umane alocate. Acestea influențează eficiența proceselor, progresul în atingerea indicatorilor și capacitatea administrativă a Autorității de Management și a beneficiarilor de a gestiona și finaliza proiectele finanțate.
220. La data de 31.12.2024 progresul implementării Priorității 1 era încă foarte redus. Eficiența proceselor interne din cadrul Autorității de Management a fost afectată de o serie de factori care au generat întârzieri în derularea etapelor cheie ale implementării, în special pregătirea ghidurilor solicitantului și lansarea apelurilor pentru proiecte. Acest proces a suferit întârzieri semnificative cauzate de modificările legislative, și de program (pentru includerea proiectelor etapizate), inclusiv integrarea cerințelor privind DNSH și alte reglementări europene, ceea ce a necesitat ajustări multiple ale ghidurilor solicitantului, precum și de probleme funcționale ale platformei MySMIS, care a devenit operațională cu întârzieri și nu dispune încă de toate funcționalitățile necesare și de procesul de elaborare și avizare al schemelor de ajutor de stat. În ceea ce privește Implementarea intervențiilor în zona ITI Delta Dunării (Acțiunile 1.3 și 1.6A) evaluarea adecvării resurselor alocate indică existența unor oportunități dar și a unor constrângeri semnificative care afectează eficiența depunerii și implementării proiectelor. Spre deosebire de perioada 2014-2020, actualul program permite finanțarea proiectelor și în zonele rurale și zonele umede, corectând astfel o deficiență majoră din trecut. Există de asemenea o mai bună coordonare între actorii implicați pentru ca intervențiile să fie mai bine corelate cu nevoile populației.
221. Totuși, capacitatea administrativă redusă a beneficiarilor, în special a comunelor mici, rămâne o provocare majoră, iar acest aspect necesită soluții specifice pentru a îmbunătăți absorbția fondurilor și implementarea proiectelor. Numărul mic de proiecte care pot fi finanțate comparativ cu cererea existentă generează frustrare în rândul beneficiarilor. Deși prioritizarea investițiilor în zonele defavorizate este o direcție clară, fondurile disponibile sunt insuficiente, ceea ce obligă autoritățile să selecteze un număr restrâns de proiecte, lăsând multe nevoi nesatisfăcute. Capacitatea administrativă a UAT-urilor este redusă, în multe cazuri primăriile din Delta Dunării nu dispun de personal specializat pentru accesarea și implementarea proiectelor, ceea ce determină întârzieri semnificative și dificultăți în gestionarea fondurilor. În multe UAT-uri, sistemele de gestionare a proiectelor sunt depășite, iar lipsa digitalizării îngreunează accesul la fonduri și implementarea eficientă a proiectelor. Deși în ultimii ani s-au făcut

eforturi pentru educarea comunităților și instruirea personalului administrativ, aceste măsuri nu sunt suficiente pentru a compensa lipsa specialiștilor în proiecte europene

- 222.** La nivelul Priorității 3 remarcăm aceiași factori care au impactat implementarea intervențiilor ca de exemplu durata lungă de la pregătirea documentațiilor până la evaluare/contractare a făcut ca unele premise inițiale să se schimbe și documentațiile tehnico-economice (proiectele la fazele SF sau DALI) să nu mai reflectate condițiile inițiale și premisele de calcul luate în considerare la pregătirea proiectelor. La aceasta se adaugă resursele financiare limitate ale autorităților locale în special pentru orașele mici nu permit pregătirea din timp a documentațiilor tehnice, rămânând un timp foarte scurt pentru realizarea acestora, după momentul lansării apelurilor, cu consecințe asupra calității documentațiilor; astfel încât atât în evaluare cât și în contractare și implementare sunt necesare numeroase corecții care întrerup fluxul normal al implementării și generează costuri suplimentare. Alți factori care influențează implementarea intervențiilor sunt:
- Demararea cu întârziere a pregătirii documentațiilor tehnice, după lansare, are ca efect o presiune majoră asupra furnizorilor, de a termina cât mai repede, afectând calitatea; apar probleme la studiile geo-tehnice, dar și în ceea ce privește omiterea unor costuri;
  - Durata excesivă pentru obținerea avizelor aferente tuturor fazelor, inclusiv la finalizarea și recepția lucrărilor, dar și întreaga problematică asociată acestora (diverse tipuri de dificultăți pe care avizele le presupun);
  - Întârzieri datorate procedurilor privind achizițiile publice (anularea repetată a procedurilor de achiziție datorită neprezentării ofertanților sau neprezentării unor oferte admisibile). Conform opiniei experților intervievați, procedurile de licitație au avut durate lungi, iar calitatea firmelor de construcții a reprezentat o problemă, necesitând reluarea procedurilor de achiziție.
- 223.** Analize realizate la nivelul Priorității 4 au evidențiat o serie de factori care au afectat implementarea și atingerea țintelor propuse. Pe lângă provocările și barierele comune cu celelalte priorități se evidențiază ca și particularitate două probleme: exproprierile și resurse financiare insuficiente pentru toate nevoile identificate precum și lipsa unor mecanisme facile de realocare a fondurilor. Exproprierile reprezintă un obstacol major cu care se confruntă beneficiarii atât pentru realizarea lucrărilor cât și pentru implementarea DNSH. În cazul proiectului implementat de UAT Galați exproprierile au condus la numeroase litigii. Acestea au afectat desfășurarea lucrărilor, iar unele dintre ele sunt încă în curs, fiind estimate să se finalizeze până în 2025. De asemenea, în cazul UAT Vrancea realizarea unei perdele forestiere s-a dovedit a fi mult mai complexă decât s-a anticipat inițial, exproprierile pentru plantarea arborilor fiind o problemă majoră, existând riscul ca aceste obligații să nu poată fi realizate, fiind căutate soluții alternative de către beneficiar (de ex. stație de încărcare pentru mașini electrice).
- 224.** În cazul alocărilor insuficiente pentru acoperirea nevoilor, numărul cererilor de finanțare depuse în cadrul apelurilor pentru P4 a depășit de peste trei ori alocarea disponibilă, ceea ce înseamnă un număr semnificativ de proiecte care nu vor beneficia de finanțare. Finanțarea tuturor proiectelor de modernizare a infrastructurii de transport va accelera dezvoltarea socio-economică a regiunii. Lipsa unui mecanism clar de realocare a fondurilor între priorități face dificilă redistribuirea resurselor în funcție de necesitățile emergente.
- 225.** La nivelul Priorității 4 se evidențiază creșterea gradului de maturitate al proiectelor și a interesului pentru finanțare. Deși beneficiarii se confruntă cu multe dificultăți în pregătirea proiectelor, totuși se observă o creștere a gradului de maturitate al proiectelor. Interesul pentru finanțare în cadrul P4 se menține foarte ridicat, reflectând nevoile financiare considerabile din regiune și subliniind necesitatea continuării sprijinului financiar pentru dezvoltarea infrastructurilor de transport sustenabile și alinierea cerințelor actuale de mediu.
- 226.** Implementarea Priorității 5 vizează un sector, infrastructura educațională, cu nevoi mari și finanțarea limitată, a fost afectată de multiple bariere administrative, financiare și economice. Pentru îmbunătățirea implementării viitoare, sunt necesare măsuri pentru eficientizarea proceselor de avizare, simplificarea procedurilor administrative și asigurarea unei mai bune planificări financiare. Factorii negativi identificați variază de la întârzieri administrative și lipsa resurselor financiare la capacitatea limitată a beneficiarilor și fluctuațiile economice.
- 227.** Una din particularitățile evidențiate în studiile de caz este legată de proiectele implementate în zone de sit arheologic care au întâmpinat dificultăți suplimentare (specific în zona ITI DD), necesitând costuri adiționale și determinând

etapizări încă dinainte de începerea lucrărilor. Obținerea numeroaselor avize ca țin de Ministerul Culturii sau de instituții adiacente, fără o predictibilitate în ceea ce privește orizontul de timp în care aceste avize pot fi obținute au avut un impact negativ asupra construcțiilor finanțate și de asemenea au implicat în unele cazuri și costuri bugetare neprevăzute și care nu erau cuprinse în bugetul proiectului. În plus, beneficiarii au subliniat necesitatea ca finanțările să fie mai bine adaptate nevoilor locale, cum ar fi infrastructura, transportul public și utilitățile de bază, întrucât programele existente tind să se axeze pe obiective „verzi” care nu sunt întotdeauna prioritare pentru localitățile mai mici. Nevoia de ajustare a bugetelor pentru a reflecta dinamica pieței și de sprijin suplimentar în elaborarea documentațiilor rămâne o cerință constantă a beneficiarilor care se confruntă cu bariere semnificative pe tot parcursul proiectelor lor. Ca și în cazul Priorității 4, și la P5 se remarcă numărul mare de proiecte mature – Majoritatea proiectelor contractate au un grad ridicat de maturitate, având documentațiile tehnice realizate și autorizațiile de construire obținute, ceea ce reduce timpul necesar implementării.

- 228.** Ca și în cazul Priorității 5, una din barierele importante întâmpinate de proiectele aflate în implementare la nivelul Priorității 6 o reprezintă durata excesivă de timp necesară pentru obținerea avizelor aferente tuturor fazelor, inclusiv la finalizarea și recepția lucrărilor, dar și întreaga problematică asociată acestora (diverse tipuri de dificultăți pe care avizele le presupun). Studiile specifice necesare și emiterea avizelor aferente de către instituțiile responsabile (de ex. Ministerul Culturii, Direcții Județene de Cultură etc) pot genera întâzieri semnificative în implementarea proiectelor. De exemplu, aproximativ 80% din suprafața orașului Isaccea se suprapune unor situri arheologice și pentru orice lucrare prevăzută în cadrul proiectului finanțat în regiune este nevoie de avize din partea Direcției Județene de Cultură. Durata mare necesară pentru obținerea acestor avize, între 3 luni și 1 an, generează de întâzieri în implementare. În cazul proiectului implementat de Parohia Sf. Nicolae, Sulina - ITI DD, durata mare necesară obținerii avizului specific de la Direcția Județeană de Cultură pentru execuția lucrărilor la un monument istoric (restaurarea clădirii „școlii de fete” din cadrul ansamblului parohial), a condus la întâzieri în realizarea Proiectului Tehnic.
- 229.** Procesul de pregătire a proiectelor și de evaluare este inutil complicat cu calculul unor indicatori bazati pe date administrative ale Ministerului Educației și ÎNS pentru justificarea nevoii și prioritizarea proiectelor după amplitudinea nevoii. Acești indicatori pot fi calculati pentru toate unitățile de învățământ ex ante și publicati, accesibili pentru toți potențialii solicitanți fiecare având posibilitatea de a se raporta la nevoile din regiune în ansamblu.
- 230.** Nevoia de finanțare pentru P6 a depășit alocarea disponibilă, ceea ce înseamnă că un număr semnificativ de proiecte nu va beneficia de finanțare. Finanțarea tuturor proiectelor de regenerare urbană, dezvoltarea turismului, conservarea patrimoniului cultural va accelera dezvoltarea socio-economică a regiunii și va contribui la creșterea calității vieții populației. În lipsa posibilității finanțării tuturor proiectelor, impactul intervențiilor posibile va fi limitat. Lipsa unui mecanism clar de realocare a fondurilor între priorități face dificilă redistribuirea resurselor în funcție de necesitățile emergente. Totodată, este nevoie de o prioritizare a proiectelor la finanțare, pentru a maximiza beneficiile investițiilor.
- 231.** Beneficiarii de finanțare apreciază diversitatea domeniilor acoperite de PRSE, chiar dacă alocările disponibile sunt adesea insuficiente în raport cu nevoile reale, un exemplu relevant fiind cel al infrastructurii educaționale. În special pentru unitățile administrativ-teritoriale (UAT), mai ales orașele mici și cele din mediul rural, provocarea majoră este gestionarea unei oferte multiple de finanțare – din fonduri de coeziune, Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR) și alte programe guvernamentale – care presupune reguli de implementare diferite și un grad de predictibilitate variabil. Această complexitate se traduce frecvent în dificultăți de respectare a termenelor de implementare. Pentru a răspunde eficient acestor schimbări, programul trebuie să rămână suficient de flexibil, permițând ajustări rapide ale tipologiei de proiecte sau ale componentelor investiționale din cadrul proiectelor integrate, menținându-se în același obiectiv specific.

Sumarul răspunsului

- 232.** Implementarea PRSE a urmărit simplificarea procedurilor administrative și digitalizarea proceselor, cu scopul de a reduce sarcina birocratică asupra beneficiarilor și autorităților. Utilizarea platformei MySMIS a contribuit la

centralizarea documentelor și la îmbunătățirea transparenței, însă beneficiarii s-au confruntat cu dificultăți tehnice și redundanță administrativă. În paralel, mecanismele de prefinanțare și Help-desk-ul au oferit sprijin tehnic și administrativ, dar interpretările diferite ale cerințelor dintre beneficiari și evaluatori au generat întârzieri în procesul de contractare.

- 233.** Implementarea PRSE s-a bucurat de inițiativele de simplificare adoptate la nivel UE (prin regulamente cum ar fi opțiunile de costuri simplificate) și la nivel național, procedural prin Ordonanța de urgență 23/2023 numită ordonanța de simplificare. Evaluarea constată că acestea și-au atins parțial scopul iar continuarea procesului necesită optimizări. Acestea vizează procesul de evaluare și selecție a proiectelor unde varful încărcării administrative în cea mai mare parte s-a transferat din prima etapă de verificare în etapa de contractare și nu neapărat s-a eliminat, grilele de evaluare tehnică sunt în continuare complicate și evidențiază posibilități de simplificare cu efecte benefice atât asupra beneficiarilor cât și autorității de management ce se confruntă cu deficit de resurse pentru un proces de evaluare prelungit. Opțiunile de costuri simplificate oferite de regulament nu sunt valorificate, rata forfetară pentru costuri indirecte reușind în mică măsură să simplifice procesele.
- 234.** Principalele provocări au inclus lipsa flexibilității administrative, care a îngreunat adaptarea proiectelor la nevoile beneficiarilor, și deficitul de personal specializat în evaluare și contractare, afectând eficiența implementării. De asemenea, creșterea costurilor materialelor de construcție și dificultățile în ajustarea bugetelor proiectelor au reprezentat un obstacol major. Întârzierile în procedurile de achiziție publică, generate de contestații frecvente și selecția contractorilor bazată pe criterii financiare, au influențat negativ calitatea lucrărilor și ritmul implementării. În plus, accesul la finanțare pentru IMM-uri a fost limitat din cauza complexității procesului de aplicare și a cerințelor administrative ridicate.
- 235.** Analiza progresului pe priorități arată că Prioritatea 1 a fost afectată de întârzieri la lansarea apelurilor, dificultăți administrative și un acces limitat pentru IMM-uri. Prioritatea 2 a înregistrat progrese importante în îmbunătățirea eficienței energetice, dar execuția proiectelor rămâne lentă. Prioritatea 3 a fost afectată de întârzieri administrative și dificultăți în pregătirea documentațiilor tehnico-economice, iar Prioritatea 4 s-a confruntat cu probleme legate de exproprieri și fonduri insuficiente pentru toate nevoile identificate. În ceea ce privește Prioritatea 5, implementarea proiectelor de infrastructură educațională a avut un impact pozitiv, dar proiectele din situri arheologice au întâmpinat bariere administrative și costuri suplimentare neprevăzute. Prioritatea 6 a fost afectată de durata mare a procesului de avizare și de un deficit de fonduri pentru proiectele de regenerare urbană și dezvoltare turistică.
- 236.** Pentru a îmbunătăți implementarea programului, este necesară optimizarea platformei MySMIS, prin automatizarea verificărilor administrative și clarificarea cerințelor pentru beneficiari. De asemenea, extinderea instruirilor pentru beneficiari și adaptarea acestora la nevoile specifice ale fiecărei categorii de solicitanți pot contribui la îmbunătățirea calității proiectelor depuse. Un mecanism clar de realocare a fondurilor ar permite o mai bună gestionare a resurselor, în funcție de necesitățile emergente. Simplificarea procesului de aplicare pentru IMM-uri, reducerea cerințelor administrative redundante și facilitarea accesului la finanțare sunt măsuri esențiale pentru a stimula investițiile. În același timp, accelerarea procedurilor de achiziție publică și crearea unor mecanisme de soluționare rapidă a contestațiilor sunt necesare pentru a preveni blocajele în implementarea proiectelor.
- 237.** În concluzie, PRSE a făcut progrese semnificative, însă rămân provocări administrative, financiare și operaționale care necesită ajustări pentru a accelera implementarea proiectelor și a maximiza impactul investițiilor. Adaptarea mecanismelor de sprijin, creșterea capacității administrative și îmbunătățirea procesului de gestionare a fondurilor sunt esențiale pentru atingerea obiectivelor programului.

5. CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

5.1. Concluzii

- 238.** Evaluarea intermediară a PRSE evidențiază atât progrese importante în implementare, cât și provocări care necesită atenție pentru a asigura eficiența utilizării fondurilor și atingerea obiectivelor strategice. Deși ritmul de contractare a crescut, procesul de implementare trebuie accelerat pentru a evita întârzierile și a maximiza impactul investițiilor. Un aspect important este concentrarea semnificativă pe proiectele etapizate, care, deși contribuie la continuitatea investițiilor și evitarea dezangajării fondurilor, totuși limitează accesul la finanțare pentru proiectele noi.

- 239.** Se constată o cerere de finanțare scăzută pentru domeniul cercetării, inovării și transferului tehnologic, însă există un potențial latent specific unor resurse naturale din regiune. De asemenea, se înregistrează o cerere pentru acțiunile de dezvoltare a perdelor forestiere de-a lungul drumurilor județene, ca măsuri de creștere a rezilienței la riscurile schimbărilor climatice.
- 240.** Proiectele de investiții complexe (Centrul Regional de Date Sud-Est, Site-uri Natura 2000, ITI Delta Dunării transport naval) se află în faze pregătitoare cu evoluții lente.
- 241.** PRSE este aliniat la strategiile europene și naționale, având un potențial semnificativ de a sprijini tranziția verde, digitalizarea și creșterea competitivității regionale. Strategia programului contribuie direct la RST prin obiective coerente și alocări semnificative pentru coeziune, tranziția verde și digitală, reducerea disparităților și accesul la servicii sociale. PRSE contribuie semnificativ la PNIESC prin investiții majore în eficiența energetică a clădirilor și modernizarea transportului public, dar are un impact mai redus asupra PEDS. Programul sprijină domenii sociale, precum educația, incluziunea și accesul la servicii esențiale însă cu alocări mai modeste.
- 242.** Programul răspunde nevoilor regionale și noilor provocări socio-economice, dar există domenii unde ajustările ar fi utile ca de exemplu cererea scăzută pentru anumite tipuri de investiții (perdele forestiere, infrastructură verde) indică necesitatea adaptării intervențiilor la realitățile locale.
- 243.** Implementarea programului a fost afectată de întârzieri în procesul de evaluare și selecție a proiectelor, de complexitatea cerințelor administrative, lipsa evaluatorilor în regiune pe domenii specializate. Totodată, beneficiarii s-au confruntat cu provocări în pregătirea proiectelor, obținerea avizelor și lansarea procedurilor de achiziție. Unitățile administrativ-teritoriale mici și mediul privat au întâmpinat dificultăți legate de capacitatea administrativă și financiară, ceea ce a influențat atât pregătirea, cât și implementarea proiectelor.
- 244.** PRSE 2021-2027 se află totuși pe un parcurs pozitiv, având o strategie bine fundamentată și intervenții relevante pentru dezvoltarea regiunii. Deși persistă provocări legate de ritmul implementării și complexitatea administrativă, programul a demonstrat capacitatea de a atrage beneficiari și de a sprijini proiecte cu impact semnificativ în domeniul eficienței energetice, conectivității și infrastructurii educaționale.
- 245.** Implementarea PRSE a urmărit simplificarea procedurilor administrative și digitalizarea proceselor, cu scopul de a reduce sarcina birocratică asupra beneficiarilor și autorităților. Utilizarea platformei MySMIS a contribuit la centralizarea documentelor și la îmbunătățirea transparenței, însă beneficiarii s-au confruntat cu dificultăți tehnice și redundanță administrativă. În paralel, mecanismele de prefinanțare și Help-desk-ul au oferit sprijin tehnic și administrativ, dar interpretările diferite ale cerințelor dintre beneficiari și evaluatori au generat întârzieri în procesul de contractare.
- 246.** Implementarea PRSE s-a bucurat de inițiativele de simplificare adoptate la nivel UE (prin regulamente cum ar fi opțiunile de costuri simplificate) și la nivel național, procedural prin Ordonanța de urgență 23/2023 numită ordonanța de simplificare. Evaluarea constată că acestea și-au atins parțial scopul iar continuarea procesului necesită optimizări. Acestea vizează procesul de evaluare și selecție a proiectelor unde varful încărcării administrative în cea mai mare parte s-a transferat din prima etapă de verificare în etapa de contractare și nu neapărat s-a eliminat, grilele de evaluare tehnica sunt în continuare complicate și evidențiază posibilități de simplificare cu efecte benefice atât asupra beneficiarilor cât și autorității de management ce se confruntă cu deficit de resurse pentru un proces de evaluare prelungit. Opțiunile de costuri simplificate oferite de regulament nu sunt valorificate, rata forfetară pentru costuri indirecte reușind în mică măsură să simplifice procesele.
- 247.** Principalele provocări au inclus lipsa flexibilității administrative, care a îngreunat adaptarea proiectelor la nevoile beneficiarilor, și deficitul de personal specializat în evaluare și contractare, afectând eficiența implementării. De asemenea, creșterea costurilor materialelor de construcție și dificultățile în ajustarea bugetelor proiectelor au reprezentat un obstacol major. Întârzierile în procedurile de achiziție publică, generate de contestații frecvente și selecția contractorilor bazată pe criterii financiare, au influențat negativ calitatea lucrărilor și ritmul implementării. În plus, accesul la finanțare pentru IMM-uri a fost limitat din cauza complexității procesului de aplicare și a cerințelor administrative ridicate.

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

Regio
Sud-Est

- 248.** Analiza progresului pe priorități arată că Prioritatea 1 a fost afectată de întârzieri la lansarea apelurilor, dificultăți administrative și un acces limitat pentru IMM-uri. Prioritatea 2 a înregistrat progrese importante în îmbunătățirea eficienței energetice, dar execuția proiectelor rămâne lentă. Prioritatea 3 a fost afectată de întârzieri administrative și dificultăți în pregătirea documentațiilor tehnico-economice, iar Prioritatea 4 s-a confruntat cu probleme legate de exproprieri și fonduri insuficiente pentru toate nevoile identificate. În ceea ce privește Prioritatea 5, implementarea proiectelor de infrastructură educațională a avut un impact pozitiv, dar proiectele din situri arheologice au întâmpinat bariere administrative și costuri suplimentare neprevăzute. Prioritatea 6 a fost afectată de durata mare a procesului de avizare și de un deficit de fonduri pentru proiectele de regenerare urbană și dezvoltare turistică.
- 249.** Pentru a îmbunătăți implementarea programului, este necesară optimizarea platformei MySMIS, prin automatizarea verificărilor administrative și clarificarea cerințelor pentru beneficiari. De asemenea, extinderea instruirilor pentru beneficiari și adaptarea acestora la nevoile specifice ale fiecărei categorii de solicitanți pot contribui la îmbunătățirea calității proiectelor depuse. Un mecanism clar de realocare a fondurilor ar permite o mai bună gestionare a resurselor, în funcție de necesitățile emergente. Simplificarea procesului de aplicare pentru IMM-uri, reducerea cerințelor administrative redundante și facilitarea accesului la finanțare sunt măsuri esențiale pentru a stimula investițiile. În același timp, accelerarea procedurilor de achiziție publică și crearea unor mecanisme de soluționare rapidă a contestațiilor sunt necesare pentru a preveni blocajele în implementarea proiectelor.
- 250.** În concluzie, PRSE a făcut progrese semnificative, însă rămân provocări administrative, financiare și operaționale care necesită ajustări pentru a accelera implementarea proiectelor și a maximiza impactul investițiilor. Adaptarea mecanismelor de sprijin, creșterea capacității administrative și îmbunătățirea procesului de gestionare a fondurilor sunt esențiale pentru atingerea obiectivelor programului.

5.2. Recomandări

Evaluarea formulează șase recomandări cheie pentru continuarea implementării programului

251. R1. Evaluarea recomandă accelerarea implementării programului atât în ceea ce privește contractarea proiectelor, cât și implementarea lor, vizând:
- Mobilizarea resurselor interne ale AM pentru lansarea apelurilor și a procesului de evaluare, selecție și contractare, și încadrarea în termenele calendarului de lansări pentru anul 2025. Pentru aceasta pot fi mobilizate, după nevoi, resurse externe contractate din resurse de asistență tehnică.
  - Întărirea capacității de evaluare a proiectelor, inclusiv prin formare de evaluatori de proiecte interni – inițiativă ce poate fi abordată în colaborare cu alte programe regionale
  - Motivarea beneficiarilor pentru respectarea termenelor – penalizarea nerespectării termenelor de implementare.
252. RT2. Se recomandă o monitorizare sistematică și structurată a proiectelor-cheie în faza de pregătire, semnificative din punct de vedere al volumului finanțării și impactului regional, proiecte ce necesită documentații specifice și aranjamente instituționale implicând mai mulți actori, pe mai multe niveluri – centrale și locale. Acestea includ următoarele trei proiecte dar poate fi extinsă cu alte proiecte cu impact:
- Centrul Regional de Date Sud-Est (Prioritatea 1),
  - „Proiect integrat pentru îmbunătățirea condițiilor hidrologice, repopulare și reproducere pește, renaturare, monitorizare și protecție în Complexul Lacustru Somova-Parcheș, precum și consacrarea conceptului de Deltă a copiilor” (Prioritatea 2),
  - Proiectul ITI – investiții destinate sistemului de transport public adaptat nevoilor, cerințelor actuale ale mediului și siguranței pasagerilor, coroborate cu infrastructura de acostare din arealul ITI DD (Prioritatea 4).
- Această abordare presupune o regularitate a monitorizării procesului, pe etape sau stadii de maturizare a proiectelor, și responsabilități clare privind progresul în pregătirea proiectelor. Publicarea procesului, inclusiv a îndeplinirii responsabilităților în pregătirea proiectelor, poate contribui la creșterea responsabilizării entităților implicate și la managementul scenariilor privind absorbția și eficacitatea până la finalizarea programului.
253. R3. Integrarea în program a celor două tipuri de intervenții a căror oportunitate a fost creată prin regulamentele RESTORE (Regulamentul (UE) 2024/3236) și STEP (Regulamentul (UE) 2024/795), și finanțarea lor prin realocări de la obiective specifice și acțiuni cu cerere mai mică decât cea estimată, eventual alte surse complementare de la nivelul regiunii, ce pot amplifica impactul. Inițiativa privind valorificarea oportunităților oferite de tehnologiile strategice și emergente, prin Platforma STEP, trebuie abordată ca un impuls dat activităților de CDI în regiune, valorificând potențialul institutelor de cercetare și universităților, precum și al unor resurse naturale unice ale regiunii, cum ar fi Delta Dunării, biodiversitatea, energia verde. Se recomandă urgentarea înființării și operaționalizării biroului regional de inovare planificat, ce va asigura resursele necesare dezvoltării relațiilor deja stabilite de departamentul de planificare al AM cu actorii regionali.
254. R4. Evaluarea recomandă revizuirea cadrului de performanță, prin luarea în considerare a valorilor indicatorilor/rezultatelor din proiectele etapizate, modificarea țintelor indicatorilor pentru realizări afectate de modificarea costurilor investițiilor, precum și modificări de program. Finalizarea procesului de contractare reprezintă un moment oportun pentru această revizuire, întrucât permite utilizarea unor date reale și justificate privind bugetele și costurile intervențiilor.
255. R5. Se recomandă sprijinirea dezvoltării capacității solicitanților de finanțare și a beneficiarilor în dezvoltarea și implementarea proiectelor, cu precădere, dar nu exclusiv, a beneficiarilor din orașele mici și mediul rural. Sprijinul va avea în vedere:

- a. Îndrumarea beneficiarilor pentru utilizarea optimă a oportunității de finanțare a dezvoltării competențelor, integrată în proiecte de investiții, prin recomandări privind cele mai eficiente moduri de învățare, dar și instituționalizarea învățării și facilitarea transferului de cunoaștere între beneficiari.
  - b. Îndrumarea beneficiarilor privind utilizarea finanțării încrucișate, a cheltuielilor de tip FSE, importante pentru operaționalizarea infrastructurilor sprijinite și calitatea serviciilor aferente oferite cetățenilor.
256. R6. Evaluarea recomandă continuarea procesului de simplificare, cu o optimizare a măsurilor întreprinse, învățând din experiența de până acum. Acestea vor viza:
- a. Demersuri la nivelul Ministerului Investițiilor și Proiectelor Europene pentru îmbunătățirea eficienței utilizării MySMIS, în primul rând vizând evitarea dublării operațiunilor de raportare și încărcare documente.
  - b. O analiză a măsurii în care avantajele opțiunilor de costuri simplificate oferite de regulament sunt valorificate și a eficacității măsurilor de simplificare prevăzute prin cadrul de reglementare național. Evaluarea recomandă implementarea cu precădere a opțiunilor de costuri simplificate prevăzute de regulament, fără metodologie și avizare ex-ante.
  - c. Eliminarea informațiilor din cererea de finanțare și din raportări, care nu sunt utilizate efectiv în scopul intenționat sau se suprapun. Sunt vizate aici informațiile care confirmă doar conformarea cu prevederile legale privind principiile orizontale, suprapunerea instrumentului „do no significant harm” cu informațiile privind imunizarea la schimbări climatice, și clarificarea beneficiilor fiecăruia
  - d. O nouă abordare a finanțării intervențiilor, orientată spre responsabilizarea beneficiarilor în raport cu rezultatele, oferindu-le în schimb flexibilitate privind modul de implementare a intervențiilor și răspundere privind abordările integrate. Acesta poate fi un pas important spre un management agil al programului,

6. ANEXE

6.1. Anexa I. Analiza socio-economică la nivelul regiunii Sud-Est

Această secțiune evidențiază aspectele specifice relevante pentru **contextul regional și intra-regional al regiunii Sud-Est**. Analiza se concentrează pe aspecte relevante din perspectiva priorităților de investiții ale programului POR. S-au urmărit progresele la nivel regional în cazul unor domenii relevante precum resursele umane, dinamica economică, turismul, serviciile publice de educație și sănătate, infrastructura în vederea evidențierii unor tendințe distincte de cele prezentate la nivel național.

6.1.1. Dinamica populației

Regiunea Sud-Est are o populație totală de 2.345.172 de locuitori (2024)⁶, cu o densitate de 66 locuitori/km², reprezentând 12,32% din populația totală a țării și fiind a patra regiune ca mărime. Între 2012 și 2021, populația regiunii a scăzut constant, cu o diminuare mai pronunțată în mediul urban decât în mediul rural.

Tendința de scădere a populației continuat și după anul 2021, dar cu un ritm mai puțin accelerat (de -0,5%), astfel încât populația înregistrată la 1 ian 2024 era de 2345172 persoane. La nivel de județ, în termeni relativi scăderile au variat între -0,2 % (județul Constanța) și -2.1 % (județul Braila). Se remarcă un județ care are o creștere a populației de 5%, respectiv județul Vrancea. Principalele cauze ale declinului demografic sunt reducerea natalității și migrația către zone mai dezvoltate economic, atât din țară, cât și din străinătate. Sporul natural al regiunii Sud-Est a fost în continuare negativ, de -5,6 persoane/1000, cu o valoare minimă de -3 persoane/1000 în județul Constanța. Spre deosebire de perioada până în anul 2021, Sporul migratoriu are o tendință nouă după anul 2022, când se transformă din emigrație în imigrație netă. *Pe regiune a avut loc o creștere cu 11961 persoane*, cea mai mare fiind în județul Constanța, 4338 persoane. Pe fondul războiului din Ucraina, un număr semnificativ de refugiați își stabilesc reședința în județe de graniță precum Constanța sau Tulcea, dar și în alte județe, iar astfel declinul demografic este atenuat.

Durata medie a vieții este un indicator care oferă o imagine a nivelului de trai al regiunii. În anul 2021 aceasta a atins un vârf la nivelul regiunii Sud-Est, de 75,42 de ani, iar în anul 2022 nivelul a scăzut în toate cele 6 județe. Ulterior, a crescut până la 74,85 ani, cu cea mai mare valoare fiind în județul Vrancea.

6.1.2. Evoluții economice intra-regionale

Regiunea Sud-Est are o situație nefavorabilă pe piața muncii în perioada 2021-2024, reflectată de rate ridicate ale șomajului și câștiguri salariale sub media națională.

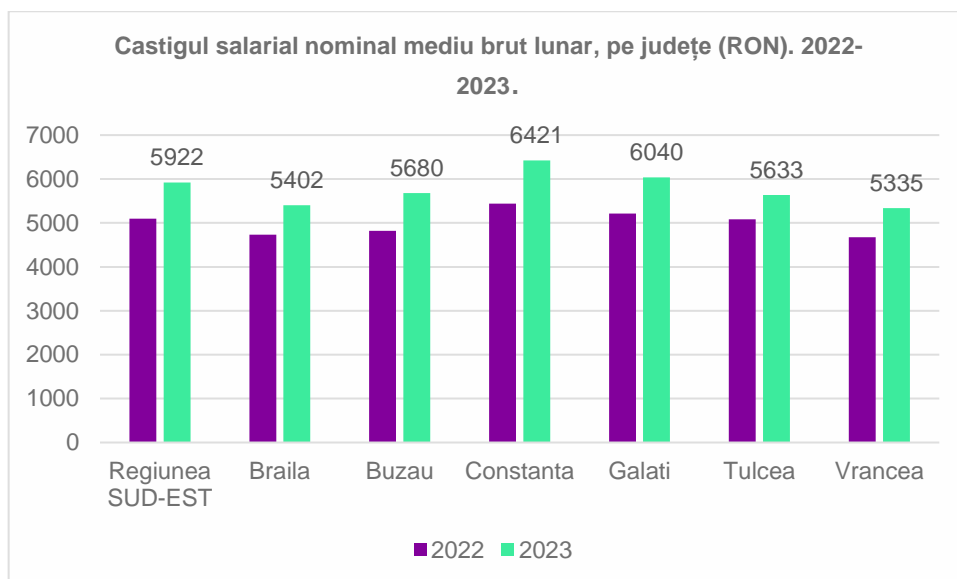
Rata șomajului în RSE este peste media pe media națională de 5,6%, fiind de peste 9% în anul 2023. De altfel, această valoare este cea mai ridicată din țară, fiind pe o tendință de creștere, contrar dinamicii la nivel național sau European. La nivel intra-regional, județele Galați și Buzău au cele mai ridicate rate ale șomajului, în timp de Constanța, un județ dinamic, centru universitar și economic, are cea mai redusă rată a șomajului, sub media națională, potrivit INS⁷. Această situație este completată de Ratele de activitate care în Regiunea Sud Est sunt sub media Europeană și sub media națională, evidențiind o subutilizare a resurselor de muncă la nivel regional. Cea mai ridicată rata de ocupare este în Constanța, iar ea mai redusă în Galați.

Câștigul salarial mediu brut este de 5922 RON, sub media națională de 7042 RON. Creșterile succesive ale salariului minim brut pe țară garantat au antrenat creșteri ale salariului mediu la nivel de județe. Județele Constanța și Galați au câștiguri salariale de peste 6000 RON, iar în Vrancea se înregistrează cel mai redus salariu brut (5335 RON), trendul fiind crescător.

⁶ INS, TEMPO, 2024

⁷ INS raportează la nivel de județ doar rata șomajului pentru șomerii înregistrați, sensibil mai redusă decât rata șomerilor BIM, raportată de EUROSTAT.

⁸ Sursa: <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table>

Sursa: date INS, TEMPO online

6.1.3. Regiunea Sud Est rămâne atractivă prin Turism

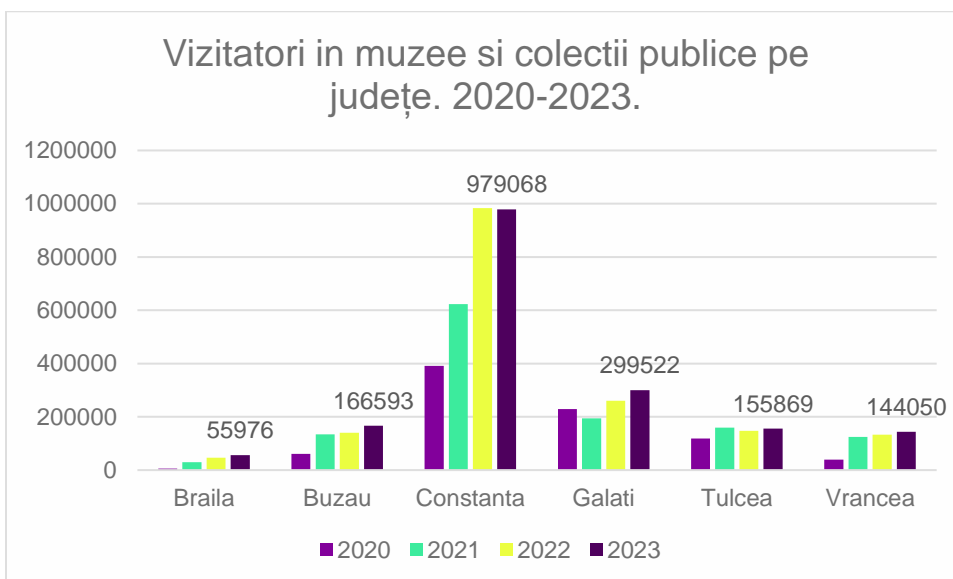
Turismul și implicit turismul cultural reprezintă factori care contribuie la creșterea atractivității Regiunii Sud-Est. Oferta regională în ceea ce privește **numărul de muzee si colectii publice** nu este foarte dezvoltată și a stagnat în ultimii ani. În regiunea Sud-Est există 72 de muzee și colecții, valoare care a avut fluctuații minore după anul 2021. Acestea reprezintă 9,5% din numărul total de muzee din țară (778) și poziționează regiunea pe locul 6.

La nivel intra-regional, situația este relativ modestă, cele mai multe muzee fiind în Județul Constanța (19) și Vrancea (17). Județele Galați și Brăila au câte 11, iar Buzău 8 și Tulcea-4.

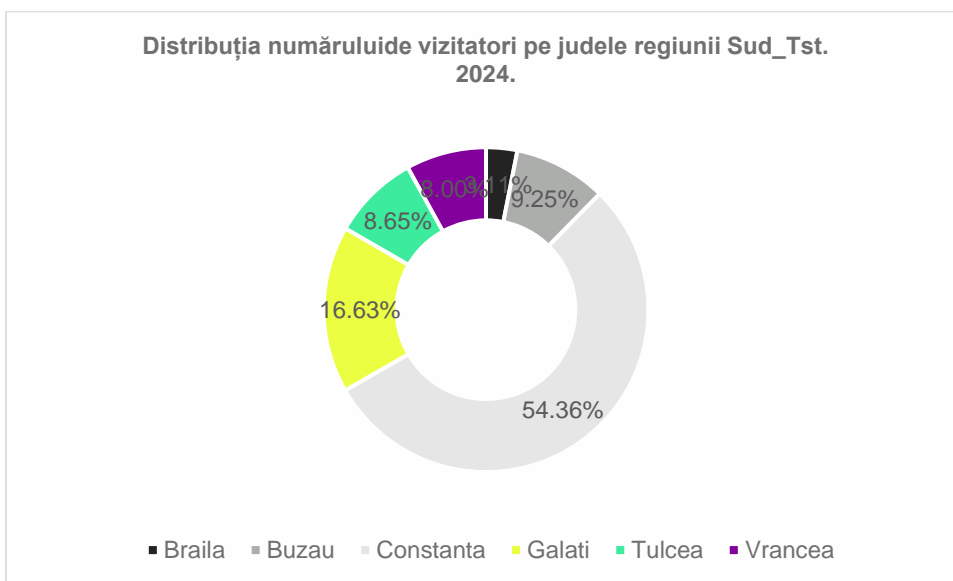
Numărul de vizitatori în muzee⁹ este o măsură adecvată a atractivității regiunii. Acesta a crescut în ultimii ani, iar județul Constanța reprezintă peste 50%. Dinamica este pozitivă în toate județele, dar în Constanța creșterea a fost cea mai accentuată. În condițiile unor investiții din programele operaționale, inclusiv prin mecanismul ITI, multe muzee au trecut prin procese de renovare și modernizare, creând spații mai atractive pentru vizitatori. Investițiile în infrastructură au sporit confortul vizitatorilor. Există un potențial real de a crește atractivitatea regiunii prin integrarea activităților culturale în ofertele turistice, prin mai buna promovare a acestora pe plan intern și extern.

Capacitatea turistică a crescut de asemenea, la nivelul regiunii cu 13%. Excepție face județul Vrancea, unde a scăzut cu 25%. În celelalte județe, aceasta a crescut cu valori între 6% (Galați) și 21% (Brăila). În ultimii ani a crescut cererea în sectorul turistic, s-au dezvoltat strategii economice adoptate de investitori și autorități, iar accesul la finanțare a fost mai facil. Acest trend trebuie valorificat în continuare, ca un vehicul specific de creștere a atractivității și competitivității regiunii.

⁹ INS Tempo

Sursa: date INS, TEMPO online

Sursa: date INS, TEMPO online

6.1.4. Educație și sănătate

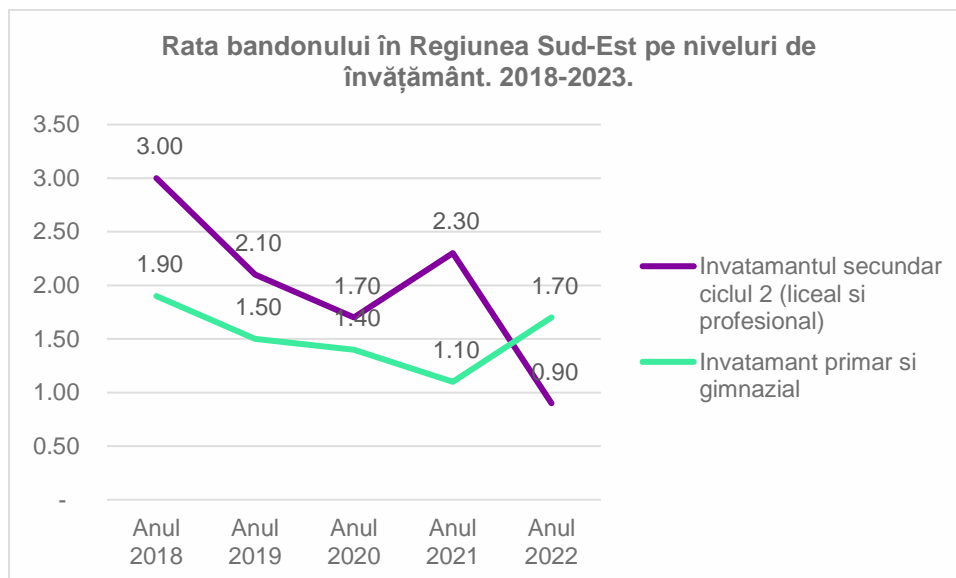
Educația este elementul cheie care conduce la creșterea calității capitalului uman. **Numărul de absolvenți** din regiunea Sud-Est nu are tendințe diferite de cele naționale, caracterizate de o scădere, pe fondul scăderii populației școlare și a emigrației.

Un indicator sugestiv a calității educației este **rata abandonului școlar**, care a continuat să scadă în regiune după anul 2021. Un fenomen îngrijorător este creșterea abandonului din învățământul primar și gimnazial în anul 2023, asociată cu creșteri în județele Tulcea, Vrancea, Brăila și Constanța. Această tendință nu este izolată și apare în mai multe județe din țară, fiind corelată cu factori economici (sărăcie, lipsa veniturilor), sociali, psihologici sau educaționali. Consecințele sunt severe și regăsesc, de exemplu, în resursele umane de o calitate redusă și fără abilități solide, recunoscute pe piața muncii, sau rate reduse ale absolvenților de învățământ terțiar. Pentru a combate

abandonul școlar, este nevoie de măsuri integrate, cum ar fi: programe de sprijin financiar, investiții în infrastructura școlară, pregătirea cadrelor didactice, adaptarea curriculei și promovarea incluziunii sociale.

Sursa: date INS, TEMPO online

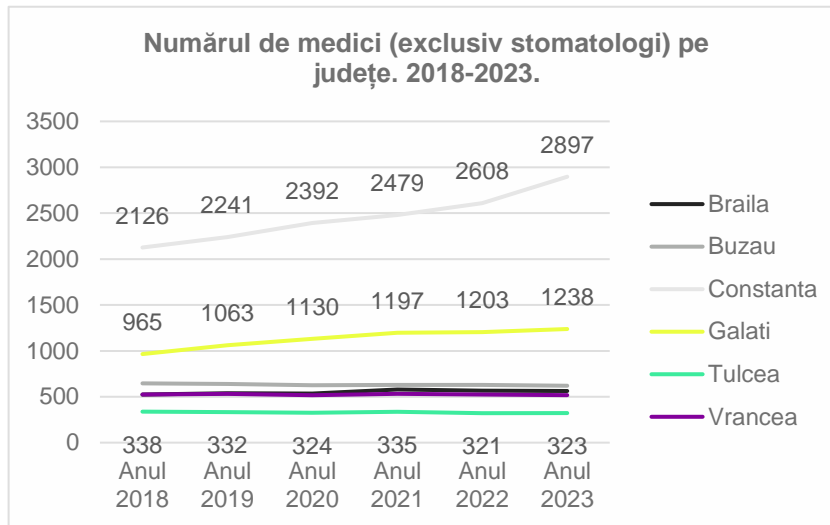
În anul 2021, sănătatea reprezenta domeniul în care Regiunea Sud-Est era mai puțin competitivă față de alte regiuni din România¹⁰. La nivel național s-au realizat progrese, iar **numărul de spitale** din România, în anul 2023, era de 554, mai mare cu 19 unități față de anul 2021 (535). Regiunea Sud-Est ocupă în anul 2023 locul 6 cu un număr de 55 de spitale- față de 56 în anul 2021.

Se constată și în acest caz o variație semnificativă între județele Regiunii: Constanța înregistrează cea mai mare concentrație de spitale, respectiv 20 (mai puțin cu 1 spital privat față de 2021), în timp ce cel mai slab reprezentat județ, Tulcea, înregistrează doar 4 spitale. Spitalele private ocupă un loc din ce în ce mai important din numărul total de unități din țară. În Regiunea Sud-Est se înregistrau un număr de 16 spitale private, dintre care 15 în mediul urban.

¹⁰ ADR SE- Planul de Dezvoltare Regională Sud-Est 2021-2027. Accesibil la: <https://regiosudest.ro/documente/pdr-planul-de-dezvoltare-regionala>

Situația nu prezintă schimbări majore nici în ceea ce privește **numărul de medici**, care a crescut după anul 2021 cu 411 medici la nivel de regiune. Se mențin decalaje mari între județe: în Constanța și Galați numărul de

medici este pe un trend ascendent, în timp ce în celelalte județe trendul este staționar sau are modificări reduse.

6.1.5. Mobilitate urbană

În perioada 2021-2023 nu s-au făcut progrese în ceea ce privește infrastructura de transport urban sustenabilă, alimentată cu energie electrică. Doar două județe din regiune, Brăila și Galați continuă să aibă în utilizare linii de tramvai, în lungime de 53 de km. și respectiv 45,2 km. În Galați, lungimea s-a dublat în anul 2021, față de anul 2019, când era de 22 km. Un singur județ folosește transport public cu troleibuz, Galați. Lungimea liniei electrificate aeriene nu s-a modificat după 2021, fiind de 25,4 km.

Transportul public este deservit de autobuze sau microbuze convenționale, în principal pe combustibil fosil. Anii 2023, dar mai ales 2024, aduc îmbunătățiri semnificative prin folosirea autobuzelor electrice. Prin fonduri Europene (în majoritate PNRR) s-au achiziționat autobuze electrice în toate județele, iar numărul de călători care folosesc transportul sustenabil a crescut – cu valori estimate de până la 30%. Distribuția este Galați (2 autobuze)¹¹, Constanța¹², Focșani (20 de autobuze)¹³, Brăila (11), Tulcea¹⁴ (30 de autobuze), Buzău (16 autobuze)¹⁵. Calitatea transportului public a crescut, noile autobuze fiind echipate cu dotări moderne, iar municipalitățile au implementat aplicații mobile prin care orarul de transport să poată fi urmărit de pasageri în timp real. În paralel, s-a continuat îmbunătățirea parcului auto și cu autobuze pe motor diesel.

Lungimea străzilor orașenești nu s-a modificat semnificativ după anul 2021.

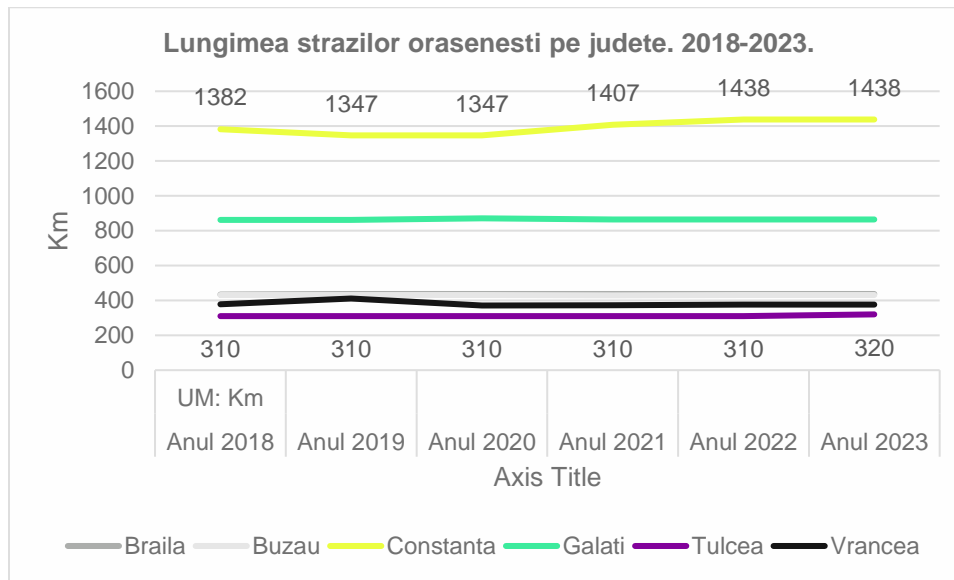
¹¹ <https://www.economica.net/>.

¹² <https://www.ziuaconstanta.ro/>.

¹³ <https://www.focsani.info/>.

¹⁴ <https://focuspress.ro/>.

¹⁵ <https://www.buzoienii.ro/>.

6.1.6. Rol esențial al Transportului și Infrastructurii în dezvoltare

La nivel național **lungimea totală a drumurilor publice** a cunoscut o creștere deosebit de modestă. Un progres real s-a realizat în ceea ce privește **lungimea drumurilor publice modernizate**, care a cunoscut o creștere vizibilă după anul 2018. În anul 2023 erau 5888 de drumuri publice reprezentă 53,4% din total, peste media pe țară de 49,4%. Lungimea drumurilor modernizate la nivel de regiune a crescut în perioada 2021-2023 cu 411 km, preponderent ca urmare a investițiilor din fonduri Europene; cea mai mare creștere fiind în județul Vrancea, 134 km.

Datele statistice nu evidențiază progrese în ceea ce privește infrastructura feroviară sau maritimă. Dimpotrivă infrastructura feroviară s-a diminuat de la 1744 în anul 2021 la 1272 km în anul 2023¹⁶. În același timp, a crescut lungimea căilor ferate electrificate de la 522 la 544 km, în aceeași perioadă, în linie cu tendința de creștere la nivel național.

Regiunea Sud-Est are cel mai mare rețea de transport navigabil interior. Sectorul de transport naval din România beneficiază de investiții susținute, dar rămâne nevoie de continuarea modernizării infrastructurii și de atragerea unui număr mai mare de investiții pentru a maximiza potențialul acestui sector.

În contextul războiului din Ucraina, Regiunea Sud-Est capătă o importanță strategică în transportul navigabil național și internațional. Ca urmare a reticenței transportatorilor de a mai folosi căile navigabile ale Dunării în contextul războiului din țara vecină, **transportul pe mărfuri pe căi navigabile interioare** s-a scăzut în anul 2022 de la 32,120 mii t la 28,620 mii t¹⁷; în anul 2023 volumul a revenit la 32,102 mii tone.

Prin urmare eforturile de creștere a mobilității trebuie să continue, dar acestea trebuie să fie însoțite de îmbunătățirea infrastructurii de transport navale și feroviare.

6.1.7. Atractivitate prin localități prietenoase cu mediul

Numărul de clădiri reabilitate a crescut în județele regiunii Sud Est și după anul 2021. Din nefericire, datele statistice INS nu oferă informații detaliate la nivel de județ sau regiune pentru acest indicator. Din publicațiile mass media la nivel local¹⁸ reiese că un număr de clădiri, inclusiv unități școlare sau spitalicești, au fost reabilitate termic. Date mai precise se vor obține din analiza calitativă, precum și din datele finale de implementare.

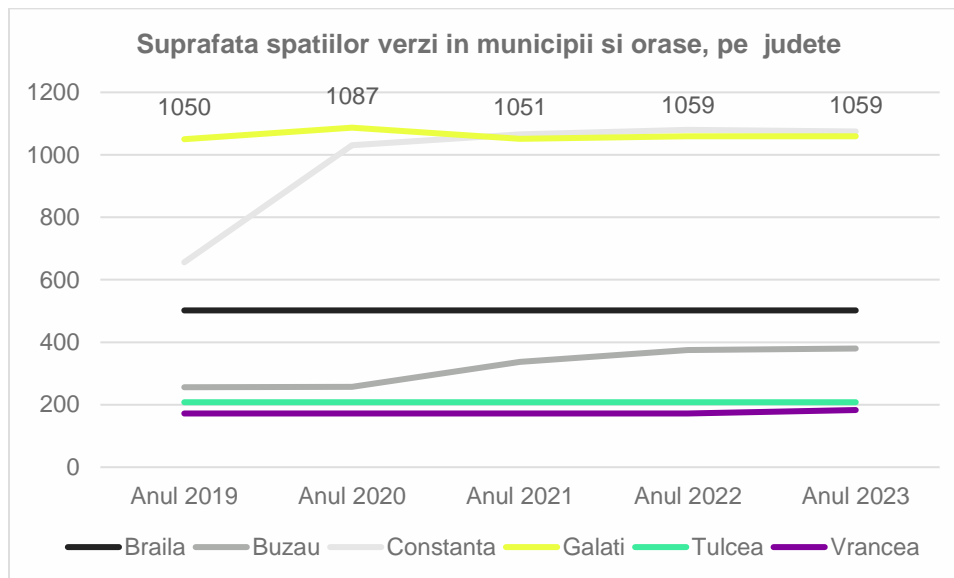
¹⁶ INS, Baza de date TEMPO online, <http://statistici.inse.ro>;

¹⁷ <https://ec.europa.eu/EURostat/>;

¹⁸ <https://www.info-sud-est.ro/trei-scoli-din-tulcea-si-constantina-vor-fi-reabilitate-si-modernizate-cu-peste-26-de-milioane-de-lei-bani-din-pnrr/>;

Localitățile regiunii au înregistrat îmbunătățiri modeste legate de accesul populației la **spații verzi**, care a crescut nesemnificativ în 5 din 6 județe. După anul 2021, doar în județul Buzău suprafața a crescut de la 337 ha la 380 ha.

6.1.8. Analiza regiunii corespunzătoare ITI

În perioada de programare 2014-2020, România a folosit instrumentul **Investiții teritoriale integrate (ITI)** în Rezervația Biosferei Delta Dunării și zonele limitrofe ale acesteia (Regiunea Delta Dunării)¹⁹, cu orizont 2030. Acest un teritoriu unic este acoperit din punct de vedere administrativ de județele Tulcea (în cea mai mare parte) și respectiv Constanța, și reprezintă o parte a Regiunii Sud-Est cu caracteristici foarte specifice: populație rară și izolată, specializare și vulnerabilitate economică, acces limitat la servicii.

ITI a fost singura Investiție Teritorială Integrată ce s-a implementat în România, iar alocarea inițială de 1,11 mld EURO a fost distribuită pe 5 Piloni, identificați în cadrul Strategiei ITIDD²⁰. ITI a beneficiat de alocări din toate cele 8 programe operaționale, cu precădere POR (35% din alocări) și POIM (36% din alocări).

Datele disponibile arată că la momentul 31 decembrie 2021 erau semnate 1086 de proiecte din care 582 erau încheiate, iar 504 erau în implementare²¹. Principalele acțiuni au răspuns nevoilor asociate fiecărui Pilon și au vizat, spre exemplu, transportul public pentru mobilitate urbană, zonele și speciile protejate, serviciile de urgență, gestionarea inundațiilor, investițiile în prevenirea eroziunii costiere, asistența pentru șomeri și gestionarea deșeurilor. O concentrare foarte mare a finanțării este vizibilă în cazul Pilonului III (Conectivitate) pe proiecte de transport, în principal datorită proiectului de mare anvergură al podului de la Brăila, și o alocare semnificativă (aproape 40%) a Pilonului IV (Servicii publice) este pentru investiții în serviciile de urgență. La momentul acestui raport- 31.12.2024, s-au încheiat 129 proiecte.

Evaluările derulate demonstrează valoarea adăugată a mecanismului de finanțare, dar sunt evidențiate și anumite probleme precum întârzieri în implementare sau necesitatea focusării de performanță a investițiilor²². Podul de la

¹⁹ Teritoriul ITI Delta Dunării este alcătuit din 40 Unități Administrative – Teritoriale (5 urbane și 33 rurale, din care 4 localități în județul Constanța) și 2 consilii județene, [Consiliul Județean Tulcea](#), [Consiliul Județean Constanța](#). Cele 5 orașe sunt din județul Tulcea, respectiv: Babadag, Isaccea, Măcin, Sulina, municipiul Tulcea. Cele 33 comune sunt distribuite astfel: (I) în județul Tulcea: Baia, Beștepe, C.A. Rosetti, Ceamurlia de Jos, Ceatalchioi, Chilia Veche, Crișan, Frecăței, Greci, Grindu, I.C. Brătianu, Jijila, Jurilovca, Luncavița, Mihail Kogălniceanu, Mahmudia, Maliuc, Mihai Bravu, Murighiol, Niculițel, Nufăru, Pardina, Sarichioi, Sfântu Gheorghe, Slava Cercheză, Smârdan, Somova, Văcăreni, Valea Nucarilor; (ii) în județul Constanța: Corbu, Istria, Mihai Viteazu, Săcele (nu este membru ADI ITI DD).

²⁰ Strategia Integrată de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării, accesibil la <https://assets.itideltadunarii.com/>

²¹ Comisia Europeană, Integrated Territorial Instrument of the Danube Delta – an assessment of its implementation, performance orientation and governance during 2016-2021 (2023), accesibil la: https://ec.europa.eu/regional_policy/

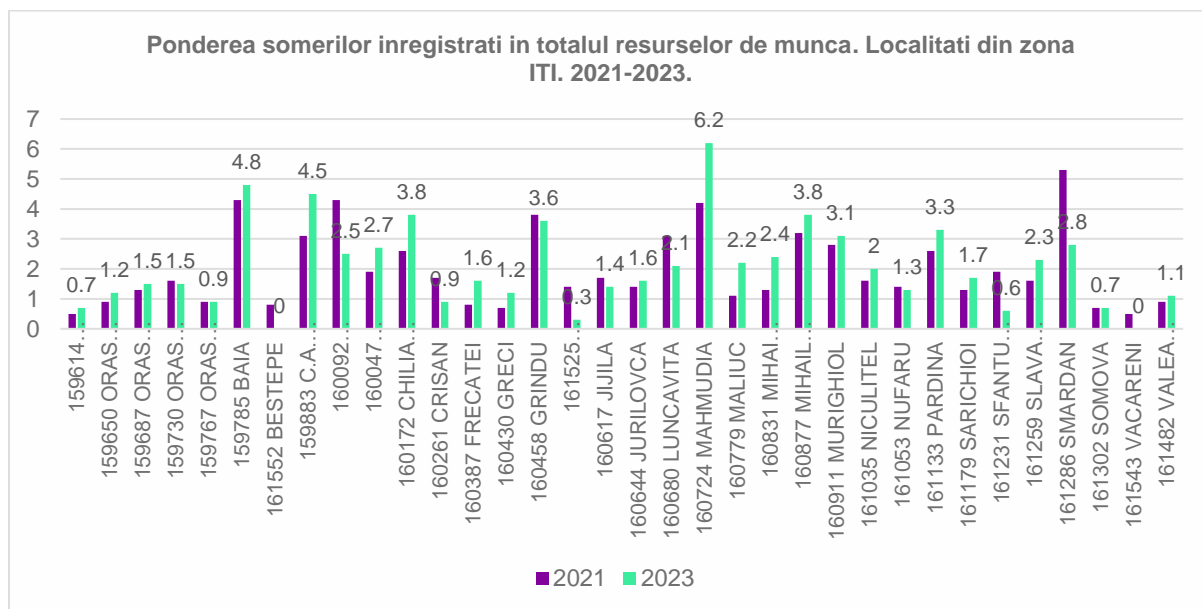
²² Idem, pag 91

Brăila, cea mai reprezentativă investiție ITI, a fost inaugurat pe 6 iulie 2023, și a întâmpinat multiple probleme tehnice și de construcție în primul său an de funcționare.²³ Folosirea acestei investiții se preconizează că va reduce timpul de călătorie cu aproximativ 50 de minute și că va fi folosit de aproximativ 11 400 de vehicule pe zi. Efectele așteptate ale acestei investiții sunt multiple, de la creșterea volumului transportului de pasageri și mărfuri, la o mai rapidă dezvoltare a regiunii și a turismului.

Teritoriul acoperit de ITI prezintă *câteva tendințe care sunt comune cu cele le regiunii Sud-Est*. Astfel, populația a urmat tendința regiunii, de scădere, dar rata depopulării este semnificativ mai mare decât media pe țară. În localități precum Chilia Veche, Ceatalchioi sau C.A. Rosetti, rata de scădere este sub -6%. Spre deosebire de alte regiuni care au cunoscut o creștere a populației urbane sau peri-urbane, în teritoriul ITI scăderea populației se manifestă atât la nivel urban cât și rural.

Rata șomajului la nivel de localitate este aproximată de ponderea șomerilor în resursele de muncă²⁴.

Rata șomajului este peste media pe regiune, cu valori de peste 4% în Mahmudia, Baia și CA Rosetti. Datele INS arată o dinamică a șomajului similară celei la nivel regional. În cele mai multe localități acest indicator a crescut, cu câteva excepții: în Sfântu Gheorghe, Ceamurlia de Jos și în Smârdan s-au înregistrat scăderi vizibile, de peste 1 puncte procentuale.

Sursa: date INS, TEMPO online

Infrastructura educațională sau de sănătate nu s-a îmbunătățit cantitativ. Numărul de unități școlare în anul 2023 este același ca și în anul 2021. Localitățile din mediul rural au câte o unitate școlară, iar cele din mediul urban au valori de 22 în Municipiul Tulcea, 3 în Babadag și Isaccea și 1 în Măcin. Din punct de vedere calitativ, infrastructura școlară și spitalicească s-a îmbunătățit, a crescut accesibilitatea, iar un număr de școli au fost reabilitate. De exemplu, prin ITI 20 de proiecte contractate au ca obiect reabilitarea școlilor²⁵.

²³<https://economy.ro/>

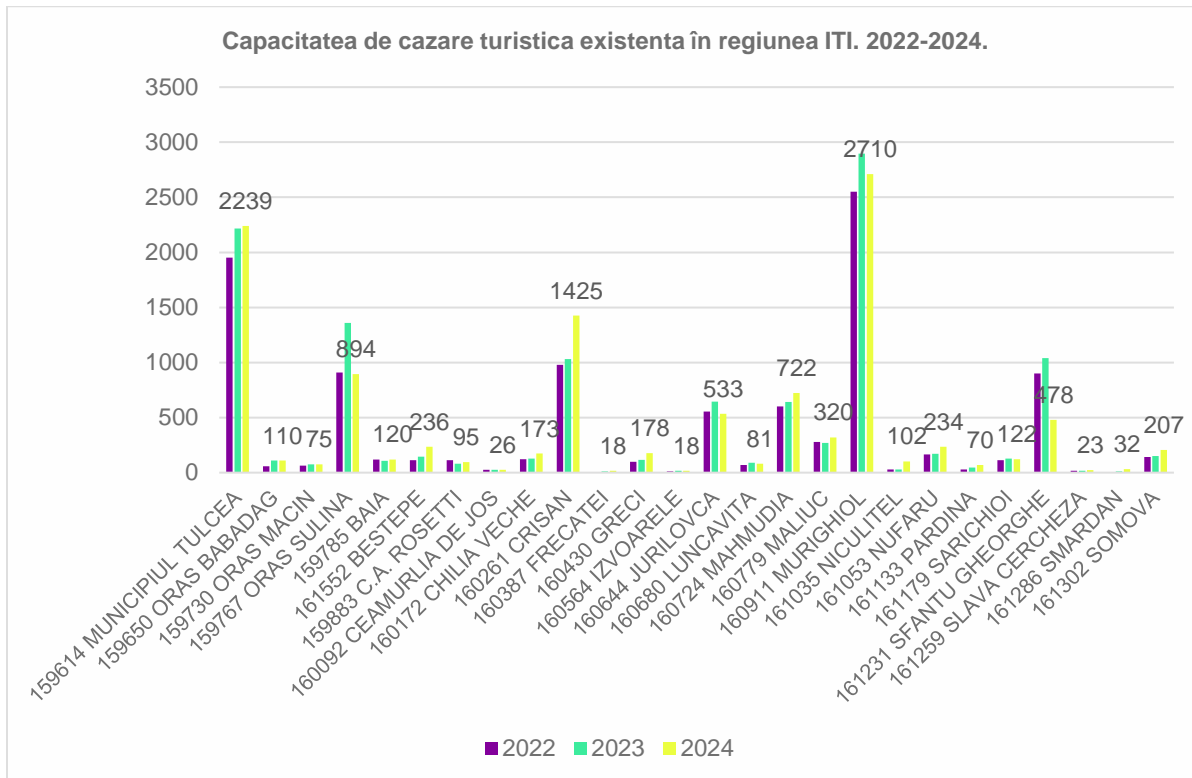
²⁴ Rata șomajului la nivel de localitate nu se poate calcula decât la 10 ani, cu ocazia recensămintelor de populație și locuințe. Nu se poate calcula pentru că nu există informații așa de detaliate la nivel de localitate în cadrul surselor administrative, însă, INS a dezvoltat un indicator proxy, respectiv ponderea șomerilor în totalul resurselor de muncă, chiar dacă nu corespunde pe deplin modului de calcul al ratei șomajului.

²⁵ Comisia Europeană, Integrated Territorial Instrument of the Danube Delta – an assessment of its implementation, performance orientation and governance during 2016-2021 (2023), accesibil la: https://ec.europa.eu/regional_policy/

Din punct de vedere economic, teritoriul ITI are un potențial turistic deosebit, care trebuie valorificat sustenabil. Turismul în Delta Dunării a înregistrat o evoluție pozitivă în perioada 2021-2024, bazată pe creșterea interesului pentru natură, ecoturism și tradiții locale. Cu toate acestea, este esențial ca dezvoltarea turismului să fie realizată în mod sustenabil. Ca urmare a folosirii fondurilor Europene **Capacitatea de cazare**²⁶ a crescut semnificativ în ansamblul regiunii ITI (cu 17%), dar mai ales în localități precum Babadag sau Bestepe.

Indicele de utilizare a capacității de cazare²⁷ a fost afectat în anul 2021 de restricțiile de călătorie impuse de contextul pandemiei, iar în anul 2022 de războiul din Ucraina. Valorile sale sunt peste media pe țară, dar dinamica prezintă o evoluție fluctuantă între 2021 și 2024

Sursa: date INS, TEMPO online

Sinteza analiza socio economica la nivelul prioritatilor

Provocari si nevoi care susțin intervențiile din cadrul Priorității 1.

Problemele și provocările din regiunea Sud-Est care susțin finanțarea acestor acțiuni sunt fundamentate de date statistice recente și de tendințele din ultimii ani, evidențiind nevoia urgentă de intervenții. Acestea includ:

1. Subdezvoltarea cercetării și inovării (CDI):

- Regiunea Sud-Est alocă sub 0,5% din PIB pentru CDI, mult sub media UE, iar ponderea personalului de cercetare este de doar 0,44% din populația activă (față de 1,55% în UE). Aceste valori s-au menținut constante în ultimii ani, reflectând o lipsă de progres în acest domeniu.

²⁶ INS, Tempo, 2024

²⁷ INS, Tempo online, Indicele de utilizare neta a capacitatii de cazare turistica in functiune

- Centrele de cercetare și infrastructura CDI sunt slab dezvoltate, iar colaborarea între universități și întreprinderi este insuficientă.
- 2. Nivel scăzut al digitalizării:**
  - În 2024, România se află pe ultimul loc în UE în Indicele Economiei și Societății Digitale (DESI), iar regiunea Sud-Est contribuie la această poziție prin adoptarea limitată a tehnologiilor digitale în IMM-uri.
  - Deși ponderea gospodăriilor cu acces la internet a crescut de la 88% în 2020 la 94,6% în 2023, IMM-urile din regiune întâmpină dificultăți majore în integrarea soluțiilor digitale.
- 3. Competitivitate economică redusă:**
  - Indicele competitivității regionale în regiunea Sud-Est este la jumătatea mediei UE, situându-se la o valoare de 56 comparativ cu 100 pentru UE. București-Ilfov are un scor de 93,7, iar regiunile Sud-Est și Sud rămân mult în urmă.
  - Rata șomajului în regiune a fost de peste 9% în 2023, în creștere față de 7,8% în 2020, și este cea mai ridicată din țară. IMM-urile contribuie insuficient la economia locală, din cauza accesului limitat la finanțare și a lipsei de sprijin pentru inovare.
- 4. Lipsa infrastructurilor de sprijin pentru afaceri:**
  - Regiunea nu beneficiază de suficiente incubatoare, acceleratoare sau infrastructuri de sprijin pentru afaceri, ceea ce limitează posibilitățile IMM-urilor de a crește și de a se dezvolta.
  - Infrastructura pentru transferul tehnologic și pentru colaborarea între afaceri și CDI rămâne inexistentă în multe județe.
- 5. Capital uman insuficient calificat:**
  - Rata abandonului școlar în regiune este de 24,6% în 2023, în creștere față de 22% în 2020, depășind semnificativ media națională (16,6%) și europeană (9,6%).
  - Rata de absolvire a învățământului terțiar (22,5% în 2023) este printre cele mai scăzute din UE, cu progrese limitate în ultimii ani. Aceasta este afectată de abandonul școlar timpuriu și de necorelarea sistemului educațional cu cerințele pieței muncii.
- 6. Dezvoltare economică inegală și disparități intra-regionale:**
  - PIB-ul pe cap de locuitor al regiunii Sud-Est este sub media națională și europeană, iar productivitatea muncii este de doar 44,9% din media UE în județul Vrancea, comparativ cu 156,6% în București-Ilfov (2022).
  - Diferențele salariale între județe sunt semnificative: câștigul salarial mediu brut este de 5.922 RON în regiunea Sud-Est în 2023, în timp ce județul Vrancea are cel mai mic salariu brut (5.335 RON), sub media națională de 7.042 RON.

Provocari și nevoi care susțin intervențiile din cadrul Priorității 2 O regiune cu localități prietenoase cu mediul.

Pentru **Prioritatea 2**, finanțarea acțiunilor propuse este susținută de o serie de probleme și provocări specifice regiunii Sud-Est, care subliniază necesitatea de a investi în eficiența energetică, consolidarea clădirilor, infrastructura verde și măsurile de protecție a mediului.

Probleme și provocări care justifică acțiunile:

- 1. Eficiența energetică și reducerea emisiilor de carbon:**

- Regiunea Sud-Est are un nivel ridicat de consum energetic în clădirile publice și rezidențiale, cauzat de infrastructura veche și ineficientă. Ponderea clădirilor nerenovate termic este semnificativă, contribuind la emisiile ridicate de CO₂.
- Potențialul de economisire a energiei este considerabil, dar resursele pentru renovarea clădirilor sunt limitate. Consolidarea clădirilor publice și rezidențiale în funcție de riscurile seismice este critică, având în vedere vulnerabilitatea regiunii la cutremure, mai ales în județe precum Vrancea.

2. Reducerea riscurilor seismice:

- Regiunea este expusă unui risc seismic major, fiind afectată de zona Vrancea, care generează frecvent cutremure puternice. Multe clădiri, inclusiv școli și spitale, necesită consolidare urgentă pentru a preveni pierderile de vieți omenești și daune materiale majore.

3. Perdelele forestiere și combaterea schimbărilor climatice:

- Lipsa perdelelor forestiere de-a lungul drumurilor județene contribuie la eroziunea solului, intensificarea efectelor schimbărilor climatice și reducerea biodiversității. Această măsură ar contribui la crearea unui mediu mai sănătos și la protejarea drumurilor împotriva intemperiilor.

4. Infrastructura verde în zonele urbane:

- Regiunea se confruntă cu o dezvoltare urbană ineficientă, caracterizată de lipsa spațiilor verzi și a terenurilor amenajate pentru recreere. Aceasta afectează calitatea vieții cetățenilor și contribuie la fenomene precum insulele de căldură urbană.
- Valorificarea terenurilor publice neutilizate prin dezvoltarea de spații verzi poate contribui la reducerea emisiilor de carbon, la creșterea calității aerului și la ameliorarea condițiilor de trai.

5. Protecția siturilor Natura 2000 și conservarea biodiversității:

- Regiunea Sud-Est are o biodiversitate valoroasă, inclusiv situri Natura 2000, care sunt amenințate de activitățile umane și schimbările climatice. Investițiile în infrastructura verde din aceste situri sunt esențiale pentru protejarea habitatelor naturale și a speciilor pe cale de dispariție.

6. Tendințele și datele recente susțin în continuare necesitatea finanțării acțiunilor Priorității 2.

- Consumul energetic ridicat și emisii crescute de carbon în clădirile vechi au rămas o problemă constantă, cu progrese limitate în renovare termică.
- Rata de consolidare a clădirilor vulnerabile seismic este scăzută, în ciuda creșterii fondurilor europene dedicate.
- Suprafața spațiilor verzi în orașele regiunii a crescut modest după 2021, cu excepția județului Buzău, unde a înregistrat o creștere de aproximativ 12%.
- Pădurile de protecție și perdelele forestiere sunt insuficiente, în ciuda recomandărilor de extindere în zonele afectate de eroziunea solului.
- Siturile Natura 2000 sunt sub presiune constantă, necesitând măsuri urgente pentru a proteja biodiversitatea și a susține dezvoltarea durabilă.

Provocari și nevoi care susțin intervențiile din cadrul Priorității 3 O regiune prietenoasă cu mediul

Analiza socio-economica confirmă problemele și provocările care au stat la baza planificării intervențiilor pentru o regiune prietenoasă cu mediul:

1. Poluarea ridicată în zonele urbane:

- Municipiile reședință de județ din regiunea Sud-Est, cum ar fi Constanța, Galați și Brăila, se confruntă cu niveluri ridicate de poluare a aerului cauzate de emisiile de carbon din traficul rutier. Concentrarea vehiculelor cu combustibili fosili contribuie semnificativ la degradarea calității aerului.

2. Dezvoltarea insuficientă a transportului public curat:

- Transportul public este dominat de vehicule pe combustibili convenționali. În 2023, doar o parte din flotele de autobuze din regiune a fost modernizată prin achiziționarea de vehicule electrice (de exemplu, 20 de autobuze electrice în Constanța, 11 în Brăila, 30 în Tulcea), ceea ce reprezintă un progres, dar insuficient pentru a acoperi întreaga regiune.

3. Lipsa infrastructurii pentru transport alternativ:

- Infrastructura pentru ciclism și culoarele dedicate mobilității alternative sunt subdezvoltate în majoritatea municipiilor reședință de județ. Aceasta limitează posibilitățile cetățenilor de a utiliza mijloace de transport nepoluante.

4. Congestia traficului în orașe:

- Reședințele de județ din regiune se confruntă cu probleme de congestionare a traficului, ceea ce crește emisiile de gaze cu efect de seră și reduce eficiența mobilității urbane.

5. Planuri de mobilitate urbană durabilă insuficient implementate:

- Deși multe municipii au adoptat planuri de mobilitate urbană durabilă (PMUD), implementarea acestora este fragmentată, iar investițiile necesare pentru infrastructura verde și sisteme de transport integrate sunt insuficiente.

6. Creșterea presiunilor asupra calității aerului:

- Emisiile de CO₂ și alte poluanți continuă să afecteze calitatea vieții cetățenilor din regiune, necesitând investiții urgente în transport curat și soluții de mobilitate urbană sustenabilă.

7. Necesitatea integrării combustibililor alternativi:

- Regiunea are o infrastructură limitată pentru vehiculele cu combustibili alternativi, cum ar fi stațiile de încărcare electrică sau cele pentru combustibili pe bază de hidrogen.

8. Stimularea schimbării modale:

- Promovarea transportului public și alternativ este crucială pentru a reduce utilizarea mașinilor personale și a susține o tranziție către o mobilitate urbană mai curată.

9. Îmbunătățirea conectivității urbane și periurbane:

- Zonele funcționale ale municipiilor necesită soluții integrate care să conecteze mai eficient cartierele și localitățile adiacente cu centrele urbane.

Tendințele și datele recente susțin în continuare necesitatea finanțării acțiunilor Priorității 3 O regiune prietenoasă cu mediul.

- **Flotele de autobuze electrice** din regiune au început să crească în urma investițiilor europene, dar acestea acoperă doar o parte din necesar (de exemplu, 2 autobuze electrice în Galați, 16 în Buzău).
- **Lungimea pistelor de biciclete** este redusă în majoritatea municipiilor, iar infrastructura existentă pentru transport alternativ este neconectată sau subutilizată.
- **Poluarea aerului în zonele urbane** rămâne peste limitele acceptabile în mai multe municipii din Sud-Est, contribuind la probleme de sănătate publică.
- **Creșterea numărului de vehicule electrice** și cererea pentru combustibili alternativi sunt în trend ascendent, dar infrastructura necesară (de exemplu, stații de încărcare) este insuficientă pentru a susține această tranziție.

Provocari și nevoi care susțin intervențiile din cadrul Priorității 4 O regiune accesibilă

Analiza socio-economică confirmă problemele care au stat la baza planificării intervențiilor pentru o regiune accesibilă sintetizată în patru categorii de probleme majore și provocări:

1. Infrastructura rutieră insuficient dezvoltată (Acțiunea 4.1):

- Drumurile de importanță regională sunt slab întreținute, iar conectivitatea acestora cu rețeaua TEN-T (Trans-European Transport Network) este limitată, afectând mobilitatea și accesibilitatea economică a regiunii.
- Modernizarea infrastructurii rutiere este esențială pentru reducerea timpilor de transport și creșterea siguranței rutiere, mai ales în județe precum Vrancea și Tulcea, care au rețele rutiere sub standarde.

2. Lipsa infrastructurii pentru combustibili alternativi:

- Regiunea are o infrastructură insuficientă pentru vehiculele ecologice, cum ar fi stațiile de încărcare pentru vehicule electrice și alte tipuri de combustibili alternativi. Această deficiență limitează tranziția către un transport mai verde.

3. Deficiențe în transportul public și siguranța pasagerilor (Acțiunea 4.2):

- Sistemul de transport public din regiune este depășit, utilizând vehicule vechi și ineficiente energetic. De asemenea, conectivitatea între zonele urbane și periurbane este redusă, ceea ce afectează mobilitatea locuitorilor.
- Lipsa infrastructurii adecvate pentru acostare în arealul ITI Delta Dunării limitează dezvoltarea transportului public pe apă, deși această regiune are un potențial strategic important pentru transportul naval.

4. Insuficiența investițiilor în căile navigabile și porturile interioare:

- Regiunea Sud-Est include cea mai mare rețea de transport navigabil interior, dar porturile și căile navigabile sunt slab modernizate. Capacitatea redusă de manipulare a mărfurilor și lipsa infrastructurii moderne împiedică valorificarea potențialului acestui sector.

Provocările care justifică finanțarea:

1. Asigurarea conectivității la rețeaua TEN-T:

- Dezvoltarea infrastructurii rutiere și îmbunătățirea conectivității sunt esențiale pentru integrarea regiunii în rețeaua europeană de transport și pentru stimularea schimburilor economice naționale și internaționale.

2. Creșterea accesibilității și mobilității locuitorilor:

- Investițiile în transportul public adaptat cerințelor actuale și în rețelele rutiere modernizate vor facilita accesul locuitorilor la locuri de muncă, educație și servicii, contribuind la reducerea disparităților intra-regionale.

3. Reducerea emisiilor de carbon și promovarea transportului verde:

- Implementarea infrastructurii pentru combustibili alternativi și modernizarea flotelor de transport public vor contribui la tranziția către un transport durabil și la atingerea obiectivelor de reducere a emisiilor.

4. Dezvoltarea transportului naval:

- Regiunea Sud-Est, în special ITI Delta Dunării, necesită investiții pentru modernizarea infrastructurii portuare și a căilor navigabile interioare, ceea ce va sprijini comerțul și mobilitatea pe apă, oferind o alternativă sustenabilă la transportul rutier.

5. Tendințele și datele recente susțin în continuare necesitatea finanțării acțiunilor Priorității 44.

- Conectivitatea rutieră deficitară:
Lungimea drumurilor modernizate în regiune a crescut modest cu 411 km între 2021 și 2023, dar necesarul de reabilitare rămâne semnificativ mai mare pentru a asigura conectivitatea completă la rețeaua TEN-T.
- Transport public depășit:
Flotele de transport public sunt în mare parte formate din vehicule învechite, iar investițiile recente în autobuze electrice reprezintă doar un prim pas (de exemplu, 20 de autobuze electrice achiziționate în Focșani, 16 în Buzău).
- Porturile interioare și căile navigabile:
Transportul pe căile navigabile interioare a fluctuat semnificativ din cauza războiului din Ucraina, iar volumul de mărfuri transportat a revenit la 32.102 mii tone în 2023, după o scădere semnificativă în 2022.

Provocări și nevoi care susțin intervențiile din cadrul Priorității 5 O regiune educată

Analiza socio-económica confirmă problemele care au stat la baza planificării intervențiilor pentru o regiune educată sintetizată în cinci categorii de probleme majore și provocări regionale:

Problemele identificate:

1. Lipsa infrastructurii educaționale adecvate pentru învățământul preșcolar (Acțiunea 5.1):

- Regiunea Sud-Est se confruntă cu un deficit semnificativ de infrastructură pentru educația și îngrijirea timpurie, ceea ce limitează accesul copiilor la educație de calitate încă de la o vârstă fragedă. Aceasta afectează în mod disproporționat copiii din mediul rural și din familiile vulnerabile.
- Finanțarea încrucișată cu FSE+ este necesară pentru a sprijini nu doar infrastructura, ci și integrarea unor programe care să îmbunătățească accesul și incluziunea.

2. Starea precară a infrastructurii pentru învățământul primar și secundar (Acțiunea 5.2):

- Multe școli din regiune sunt sub standarde din punct de vedere al siguranței și calității infrastructurii. De asemenea, lipsa dotărilor moderne reduce capacitatea de a oferi educație incluzivă pentru copiii cu nevoi speciale.
- Există disparități majore între județe în ceea ce privește calitatea infrastructurii școlare, cu județe precum Tulcea și Vrancea fiind mai afectate.

3. Deficiențe în infrastructura pentru învățământul profesional și tehnic (Acțiunea 5.3):

- Sistemul de învățământ profesional și tehnic din regiune suferă din cauza lipsei laboratoarelor moderne, echipamentelor specializate și spațiilor adaptate cerințelor actuale ale pieței muncii.
- Aceasta contribuie la o slabă corelare între educație și nevoile economiei regionale, afectând integrarea tinerilor pe piața muncii.

4. Subdezvoltarea infrastructurii pentru învățământul universitar (Acțiunea 5.4):

- Universitățile din regiune, deși prezente, nu dispun de infrastructuri competitive, precum laboratoare de cercetare modernizate și spații adecvate pentru formare avansată, ceea ce limitează atractivitatea pentru studenți și cercetători.
- Această situație contribuie la migrarea tinerilor din regiune către alte centre universitare din țară sau străinătate.

5. Insuficiența taberelor școlare și a centrelor de agrement pentru copii și tineri (Acțiunea 5.5):

- Numărul taberelor școlare și al centrelor de agrement este redus, iar multe dintre cele existente sunt slab dotate. Aceasta limitează accesul copiilor și tinerilor la activități extracurriculare care contribuie la incluziunea socială și la dezvoltarea personală.

Provocările care justifică finanțarea:

1. Îmbunătățirea accesului la educație timpurie și incluzivă:

- Investițiile sunt esențiale pentru a crea o bază solidă pentru educație, reducând inegalitățile dintre mediul urban și cel rural.

2. Crearea unui mediu educațional modern și incluziv:

- Modernizarea infrastructurii școlare și dotarea cu echipamente moderne sunt necesare pentru a sprijini educația de calitate și pentru a răspunde nevoilor copiilor cu dizabilități sau alte vulnerabilități.

3. Dezvoltarea educației orientate spre piața muncii:

- Modernizarea infrastructurii pentru învățământul profesional și tehnic va crește atractivitatea acestui tip de educație și va contribui la integrarea tinerilor pe piața muncii.

4. Creșterea competitivității învățământului universitar:

- Îmbunătățirea infrastructurii universitare va atrage mai mulți studenți, va stimula cercetarea și va contribui la reducerea migrației tinerilor talentați.

5. Promovarea incluziunii sociale prin activități extracurriculare:

- Dezvoltarea taberelor școlare și a centrelor de agrement va sprijini incluziunea socială și va oferi oportunități de dezvoltare personală pentru copii și tineri.

Tendențe și date recente:

- Rata abandonului școlar timpuriu în regiune rămâne ridicată, la 24,6% în 2023, ceea ce subliniază necesitatea unei infrastructuri educaționale mai bune și a unor programe de sprijin.
- Ponderea adulților care participă la educație continuă a crescut modest, dar rămâne sub media UE (19,1% în 2022).
- Infrastructura școlară din mediul rural este semnificativ subdezvoltată comparativ cu cea din mediul urban, amplificând decalajele educaționale.

Provocări și nevoi care susțin intervențiile din cadrul Priorității 6 O regiune atractivă

Analiza socio-economică confirmă problemele care au stat la baza planificării intervențiilor pentru o regiune atractivă sintetizată într-o combinație de probleme majore și provocări regionale.

1. Degradarea patrimoniului natural și cultural (Acțiunea 6.1):

- Regiunea Sud-Est se confruntă cu o stare precară a patrimoniului cultural și natural, multe situri fiind neprotejate sau insuficient valorificate. Lipsa infrastructurii de conservare și a investițiilor în modernizarea spațiilor publice reduce atractivitatea regiunii.
- Infrastructura verde și cea albastră sunt insuficient dezvoltate, afectând capacitatea regiunii de a atrage turiști și de a sprijini biodiversitatea.

2. Urbanizarea necontrolată și lipsa regenerării urbane:

- Dezvoltarea neuniformă a zonelor urbane a generat probleme de accesibilitate, spații publice degradate și o calitate scăzută a vieții în orașele mari din regiune, cum ar fi Constanța și Galați.
- Spațiile publice au nevoie de regenerare fizică pentru a deveni mai sigure și mai atractive.

3. Potrivirea insuficientă între strategii turistice și potențialul real (Acțiunea 6.2):

- Zonele non-urbane cu potențial turistic, cum ar fi Delta Dunării, nu sunt exploatate suficient din cauza lipsei unei infrastructuri adecvate și a strategiilor teritoriale coerente.
- Serviciile turistice și culturale din aceste zone sunt limitate, iar promovarea lor la nivel național și internațional este deficitară.

4. Disparități între zonele urbane și rurale:

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

Regio
Sud-Est

- Zonele rurale din regiune sunt mult mai puțin dezvoltate în comparație cu orașele, ceea ce duce la decalaje în accesibilitatea serviciilor turistice și în dezvoltarea economică locală.

5. Capacitate administrativă redusă pentru gestionarea fondurilor:

- Autoritățile locale și regionale întâmpină dificultăți în gestionarea și implementarea proiectelor de finanțare, ceea ce duce la întârzieri în valorificarea potențialului turistic și în realizarea obiectivelor strategice.

Provocările care justifică finanțarea:

1. Protejarea patrimoniului natural și cultural:

- Investițiile sunt necesare pentru conservarea biodiversității și pentru reabilitarea patrimoniului cultural, astfel încât să fie atractive pentru turiști și să contribuie la dezvoltarea locală.

2. Regenerarea zonelor urbane:

- Modernizarea spațiilor publice și a infrastructurii turistice în zonele urbane va crește atractivitatea și va contribui la îmbunătățirea calității vieții pentru locuitorii din regiune.

3. Crearea unor strategii integrate pentru turism:

- Dezvoltarea inițiativelor de planificare teritorială și integrarea turismului în strategii mai largi de dezvoltare regională vor permite o valorificare sustenabilă a resurselor locale.

4. Dezvoltarea infrastructurii în zonele rurale:

- Valorificarea potențialului turistic din zonele rurale, precum Delta Dunării și alte situri naturale, necesită investiții în infrastructură, servicii turistice și promovare.

5. Creșterea capacității instituționale:

- Autoritățile locale și regionale trebuie sprijinite pentru a dezvolta capacitatea de implementare a proiectelor și de atragere a fondurilor europene, reducând astfel întârzierile și barierele administrative.

Tendențe și date recente:

- Delta Dunării și alte zone non-urbane au atras un număr crescut de turiști, dar capacitatea infrastructurii și calitatea serviciilor turistice rămân limitate.
- Investițiile recente în regenerarea urbană din orașele mari, cum ar fi modernizarea unor spații publice în Constanța, au avut un impact pozitiv, dar aceste exemple sunt izolate.
- Procentul infrastructurilor turistice modernizate este scăzut, iar investițiile în protecția naturii sunt în creștere, dar insuficiente pentru a acoperi întreaga regiune.

Finanțarea Zonei ITI Delta Dunării

Zona ITI Delta Dunării reprezintă un teritoriu unic din punct de vedere natural, economic și social, dar se confruntă cu provocări semnificative care necesită sprijin financiar dedicat pentru a valorifica potențialul său strategic.

Problemele și provocările specifice:

1. Izolarea geografică și accesibilitatea redusă:

- Delta Dunării este caracterizată de o infrastructură de transport slab dezvoltată, cu accesibilitate limitată atât pe cale terestră, cât și pe cale navigabilă, ceea ce restricționează mobilitatea locuitorilor și a turiștilor.
- Lipsa conexiunilor eficiente la rețelele regionale și naționale afectează transportul de persoane și mărfuri, limitând dezvoltarea economică.

2. Declinul demografic accelerat:

- Populația zonei este într-o scădere semnificativă, cu rate de depopulare mai mari decât media națională, în special în localitățile rurale precum Chilia Veche și C.A. Rosetti (scăderi de peste -6%).
- Emigrarea tinerilor și îmbătrânirea populației contribuie la o scădere a forței de muncă și la vulnerabilitatea socială.

3. Vulnerabilitate economică:

- Activitățile economice tradiționale, precum pescuitul și agricultura, sunt insuficient diversificate și depind de condițiile naturale și de accesul limitat la piețe.
- Turismul, deși în creștere, este slab dezvoltat din cauza lipsei infrastructurii turistice moderne și a serviciilor de calitate.

4. Necesitatea protecției mediului și a biodiversității:

- Delta Dunării este un sit Natura 2000 și o rezervație a biosferei UNESCO, dar se confruntă cu presiuni din cauza poluării, exploatarea resurselor naturale și schimbărilor climatice.
- Este necesară o gestionare atentă a resurselor naturale și a biodiversității pentru a preveni degradarea acestui ecosistem unic.

5. Capacitate administrativă limitată:

- Autoritățile locale și regionale întâmpină dificultăți în gestionarea fondurilor europene și implementarea proiectelor integrate, ceea ce întârzie dezvoltarea zonei.

Oportunități și priorități de finanțare:

1. Dezvoltarea infrastructurii de transport:

- Investițiile în modernizarea căilor navigabile, porturilor și drumurilor locale vor îmbunătăți accesibilitatea și vor stimula dezvoltarea economică.
- Podul de la Brăila, finalizat în 2023, reprezintă un exemplu de proiect major care poate contribui la creșterea conectivității.

2. Valorificarea sustenabilă a potențialului turistic:

- Dezvoltarea capacității de cazare (+17% între 2021 și 2024) și promovarea ecoturismului sunt esențiale pentru a atrage mai mulți turiști și pentru a genera venituri.
- Crearea de trasee turistice integrate și investițiile în protecția și promovarea patrimoniului natural și cultural pot transforma Delta Dunării într-o destinație de top.

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

Regio
Sud-Est

3. Regenerarea comunităților locale:

- Proiectele de modernizare a infrastructurii educaționale și de sănătate, precum și investițiile în infrastructura verde și albastră, vor îmbunătăți calitatea vieții locuitorilor și vor contribui la reducerea disparităților sociale.

4. Conservarea biodiversității:

- Sprijinirea măsurilor de protecție a naturii și a resurselor naturale va asigura sustenabilitatea pe termen lung a Deltei Dunării și va susține activitățile economice bazate pe natură.

5. Creșterea capacității administrative:

Programele dedicate îmbunătățirii capacității autorităților locale de a gestiona proiecte și fonduri vor accelera implementarea investițiilor și vor crește eficiența utilizării resurselor disponibile

6.2. Anexa II. Analiza contribuției PRSE la RST

RST emise de CE stabilesc direcțiile strategice pentru politica economică, socială și de mediu a statelor membre, având un impact direct asupra utilizării fondurilor europene. În cadrul Programului Regional Sud-Est (PRSE), aceste recomandări sunt integrate în obiectivele prioritare, astfel încât investițiile să contribuie eficient la dezvoltarea regiunii. Prin urmare, implementarea PRSE are ca scop stimularea inovării, promovarea digitalizării, îmbunătățirea eficienței energetice, dezvoltarea infrastructurii educaționale și crearea unui mediu urban mai sustenabil.

Tabelul de mai jos evidențiază RST adresate României în perioada 2019-2024, cu un nivel de relevanță ridicat, respectiv fiind direct relevante prin obiectivele și rezultatele planificate ale intervențiilor.

Tabel 4-Contribuția PRSE la RST

Nr crt	România	Prioritatea PRSE	OS corespondent	Valoare alocata (FEDR)(EUR)	Valoare contractata (FEDR) (EUR) ²⁸	Exemple de actiuni
Cercetare dezvoltarea Inovare						
1	RST4 2019 Să axeze politica economică în materie de investiții pe inovare	1	OS 1.1, OS 1.3, OS 1.4	270.348.317	3.106.091	Suștinerea activităților de cercetare și inovare, Sprijinirea transferului tehnologic pentru creșterea gradului de inovare a întreprinderilor, Creșterea gradului de digitalizare în IMM-uri. Sprijinirea companiilor prin intermediul infrastructurilor suport de afaceri, Stimularea activităților inovatoare și creșterea competitivității IMM-urilor, Dezvoltarea competențelor pentru specializare inteligentă și antreprenariat
Digitalizare						
2	RST3 2020 Să direcționeze cu prioritate investițiile către infrastructura de servicii digitale.	1	OS 1.2	25.000.000	0	Suștinerea digitalizării serviciilor publice într un cadru integrat la nivel local și regional
Eficiența energetică a clădirilor						
3	RST3 2022 Să intensifice ritmul renovărilor și să stabilească obiective mai ambițioase privind renovările, pentru o mai bună eficiență energetică a parcului imobiliar.	2	OS 2.1	169.450.000	79.682.671	Îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor publice și a clădirilor rezidențiale.

²⁸ Calculat in EUR din lei la curs 31.12.2024 1 EUR=4.9761 lei

4	<i>RST3 2023 Creșterea eficienței energetice și a eforturilor în ceea ce privește renovarea clădirilor, inclusiv prin asigurarea unui acces mai bun la informații și opțiuni de finanțare durabilă.</i>					
5	<i>RST4 2019 Să axeze politica economică în materie de investiții pe sectorul energetic cu emisii scăzute de dioxid de carbon și pe eficiența energetică</i>	2	OS 2.1	169450000	79.682.67 1	Îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor publice și a clădirilor rezidențiale, Reducerea emisiilor de carbon în mediul urban prin investiții pentru dezvoltarea infrastructurii urbane curate
Infrastructura de mediu						
6	<i>RST4 2019 Să axeze politica economică în materie de investiții pe infrastructura de mediu</i>	2	OS 2.4, OS 2.7,	136,310.41 5	2.358.945	Dezvoltarea de perdele forestiere de-a lungul drumurilor județene, Susținerea investițiilor pentru dezvoltarea infrastructurii verzi în zonele urbane, inclusiv prin valorificarea terenurilor publice neutilizate, Susținerea investițiilor pentru dezvoltarea infrastructurii verzi în siturile Natura 2000,
Transport durabil						
7	<i>RST4 2019 Să axeze politica economică în materie de investiții pe sectorul transporturilor, vizând în special sustenabilitatea acestuia</i>	3,4	OS 2.8, OS 3.2	163599128	82.767.03 3	Reducerea emisiilor de carbon în mediul urban prin investiții pentru dezvoltarea infrastructurii urbane curate, Investiții destinate reabilitării și modernizării infrastructurii rutiere de importanță regională pentru asigurarea conectivității la rețeaua TEN-T, Investiții destinate sistemului de transport public adaptat nevoilor, cerințelor actuale ale mediului și siguranței pasagerilor, coroborate cu infrastructura de acostare din arealul ITI DD și creșterea siguranței traficului
8	<i>RST3 2020 Să direcționeze cu prioritate investițiile către tranziția verde și tranziția digitală, în special către transportul durabil</i>	3	OS 2.8, OS 3.2	163599128	82767033	Reducerea emisiilor de carbon în mediul urban prin investiții pentru dezvoltarea infrastructurii urbane curate (infrastructuri de transport, ciclism, material rulant, combustibili alternativi, culoare de mobilitate), bazate pe planurile de mobilitate urbană durabilă
Educație incluzivă						
9	<i>RST3 2019 Să amelioreze calitatea și caracterul incluziv al educației, în special pentru romi și alte grupuri defavorizate</i>	5	OS 4.2 OS 4.6	47.849.198	16.612.96 0	Dezvoltarea infrastructurii educaționale la nivelul învățământului preșcolar, primar și secundar
10	<i>RST2 2020 Să asigure accesul egal la educație.</i>					
Investiții pentru redresare și dezvoltare						

11	<i>RST3 2020 Să promoveze investițiile private pentru a favoriza redresarea economică.</i>	1	OS 1.1, OS 1.2, OS 1.3 OS1.4 Selectiv doar întreprinderi	225.823.652	3.016.901	Suținerea activităților de cercetare și inovare, Sprijinirea transferului tehnologic pentru creșterea gradului de inovare a întreprinderilor, Creșterea gradului de digitalizare în IMM-uri, Sprijinirea companiilor prin intermediul infrastructurilor suport de afaceri, Stimularea activităților inovatoare și creșterea competitivității IMM-urilor
12	<i>RST1 2023 Menținerea investițiilor publice finanțate la nivel național și asigurarea absorbției eficiente a granturilor MRR și a altor fonduri ale UE, în special pentru a promova tranziția verde și cea digitală.²⁹</i>	Toate Prioritățile	Toate OS	1,238,760,838	503.756.893	Implementarea programului, cu precădere intervențiile privind tranziția verde și digitală (OS 1.2, 2.1, 2.8, 3.2)
13	<i>RST2 2024 Să accelereze în mod semnificativ punerea în aplicare a programelor politicii de coeziune și a Planului de redresare și reziliență, inclusiv a capitolului privind REPowerEU, asigurând finalizarea reformelor și a investițiilor până în august 2026, prin:</i>	Toate Prioritățile	Toate OS	1,238,760,838	503.756.893	Implementarea programului, cu precădere intervențiile de AT - Asistență tehnică (cod 182) 53 milioane EUR
	<i>gubernanță eficientă și prin consolidarea capacității administrative. În contextul evaluării la jumătatea perioadei, să continue să se concentreze asupra priorităților convenite, luând măsuri pentru a răspunde mai bine nevoilor legate de locuințele sociale, serviciile sociale conexe și dezvoltarea zonelor urbane mici, luând în considerare, în același timp, oportunitățile oferite de inițiativa platformei „Tehnologii strategice pentru EUROpa” pentru a îmbunătăți competitivitatea.</i>	P1, P2 P3 P6		549,056,199	67.225.709	- creșterea competitivității (OS 1.1, 1.2, 1.3, 1.4,) (308 mi EURO - Investiții în zone urbane mici și / sau vizând obiective sociale (OS 5.1. cod 079,093,127,165, 166, 168, 168) 100 milioane EUR - Guvernarea (OS170) 140 milioane EUR

²⁹Contribuția la tranziția verde și digitală este analizată odată cu recomandările din anii anteriori

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

Regio
Sud-Est

Exemple privind tipurile de acțiuni prin care PRSE sprijină recomandările RST.

Prima prioritate se adresează domeniului Cercetare, Dezvoltare și Inovare (CDI), în cadrul căruia o economie competitivă și dinamică necesită o capacitate solidă de inovare și dezvoltare tehnologică. RST adresate României subliniază necesitatea direcționării investițiilor spre inovare și sprijinirea mediului de afaceri în adoptarea tehnologiilor avansate. Regiunea Sud-Est prezintă provocări semnificative în acest domeniu, având o capacitate de cercetare și inovare sub media națională și Europeană. PRSE susține activitățile de cercetare și inovare, stimularea cooperării dintre IMM-uri și institutele de cercetare, precum și creșterea gradului de digitalizare în sectorul privat, cât și în sectorul public. Se sprijină proiecte care facilitează transferul tehnologic, crearea de infrastructuri suport pentru afaceri și dezvoltarea competențelor necesare pentru specializare inteligentă și antreprenariat. Aceste investiții au un impact direct asupra capacității regiunii de a deveni un pol de competitivitate și inovare.

Prioritatea 2 vizează Eficiența energetică și tranziția verde, se axează pe reducerea consumului de energie și a emisiilor de carbon. Aceasta este o prioritate esențială pentru atingerea obiectivelor Europene privind combaterea schimbărilor climatice. Regiunea Sud-Est se confruntă cu provocări semnificative în ceea ce privește eficiența energetică a clădirilor publice și rezidențiale, iar investițiile în acest domeniu sunt esențiale pentru îmbunătățirea calității vieții și reducerea costurilor energetice.

PRSE finanțează renovarea clădirilor și implementarea măsurilor de eficiență energetică. Aceste investiții vizează atât infrastructura publică, cât și cea rezidențială, având ca obiectiv reducerea consumului de energie și integrarea unor surse alternative de energie regenerabilă. De asemenea, se vor sprijini proiecte care contribuie la reducerea amprentei de carbon a orașelor prin dezvoltarea infrastructurilor verzi și a soluțiilor sustenabile pentru mediul urban.

Prioritatea 4 vizează mobilitatea urbană și conectivitatea, subliniind că un sistem de transport eficient și sustenabil este crucial pentru dezvoltarea unei regiuni dinamice. Regiunea Sud-Est mai are încă de rezolvat aspecte privind mobilitatea urbană și conectivitatea interregională, aspecte ce afectează atât economia locală, cât și calitatea vieții locuitorilor.

PRSE finanțează modernizarea infrastructurii de transport, reducerea emisiilor de carbon și dezvoltarea soluțiilor de mobilitate urbană durabilă. Printre măsurile finanțate se numără îmbunătățirea infrastructurii rutiere pentru a asigura o conectivitate mai bună la rețeaua TEN-T, extinderea transportului public ecologic și dezvoltarea infrastructurilor pentru mobilitate alternativă, precum piste pentru biciclete.

Domeniile educație și incluziune socială sunt acoperite în cadrul Priorității 5, ca fiind esențiale pentru dezvoltarea capitalului uman și reducerea disparităților sociale. PRSE finanțează dezvoltarea infrastructurii educaționale la nivel preșcolar, primar și secundar. Se vor finanța modernizarea și extinderea unităților de învățământ, dotarea acestora cu echipamente moderne și crearea unor medii de învățare incluzive. O atenție deosebită va fi acordată sprijinirii categoriilor vulnerabile, inclusiv a copiilor din medii defavorizate, pentru a reduce inegalitățile în accesul la educație și pentru a crește rata de participare școlară.

PRSE finanțează investiții în protecția mediului și dezvoltarea urbană sustenabilă. Dezvoltarea sustenabilă a regiunii Sud-Est necesită măsuri concrete pentru protecția mediului și reducerea poluării. În acest sens, PRSE sprijină proiecte care vizează îmbunătățirea infrastructurii verzi, conservarea biodiversității și promovarea unui model de dezvoltare urbană bazat pe protejarea resurselor naturale. De asemenea finanțează măsuri precum dezvoltarea perdelelor forestiere de-a lungul drumurilor județene, reabilitarea terenurilor urbane degradate și protejarea siturilor Natura 2000. De asemenea, se vor implementa soluții de infrastructură verde care să contribuie la îmbunătățirea calității aerului și la reducerea efectelor schimbărilor climatice în zonele urbane.

O contribuție importantă la reducerea disparităților teritoriale o aduc intervențiile priorității 6 prin **investiții în zonele urbane mici și zonele rurale**, prin investiții în infrastructura socială.

Alte contribuții indirecte la RSTJ.

În această categorie intră acțiuni ce nu fac obiectul principal al intervenției (acțiuni ale OS și priorităților programului), dar sprijină obiectivele, unele se aplică transversal în mai multe proiecte ca principii orizontale. Aceste contribuții sunt stimulate prin mecanismele apelurilor de proiecte, de evaluare și selecție și cumulate pot avea efecte semnificative și contribuții considerabile la RSTJ. Aceste măsuri sunt sumarizate în tabelul de mai jos și includ: formare ce poate include competențe verzi sau digitale,

Tabel 5-Recomandări specifice de țară 2019-2023

Prioritate	OS corespondent	Valoare alocată (EUR)	Arie	Exemple de acțiuni	România
1	OS 1.4	5,882,353	Competențe verzi și digitale	Dezvoltarea competențelor pentru specializare inteligentă și antreprenariat ce pot include competențe verzi fără a fi obiectivul principal al formării	<i>RST3 2019 Să asigure îmbunătățirea competențelor, inclusiv a competențelor digitale, în special prin sporirea relevanței pe piața forței de muncă a educației și formării profesionale și a învățământului superior RST2 2020 Să consolideze competențele și învățarea digitală RST3 2023 Intensificarea eforturilor în materie de politici care vizează furnizarea și dobândirea de competențe și competențele necesare pentru tranziția verde.</i>
Implementare transversală			Eficiență energetică	Includerea în investiții a surselor regenerabile de energie, fără ca producția de energie să fie obiectivul proiectului. Includerea de soluții de economisire a energiei pe perioada exploatarei	<i>RST3 2022 / 2023 Reducerea dependenței de combustibilii fosili</i>
Implementare transversală			Eficiență energetică	Includerea în investiții a surselor regenerabile de energie, fără ca producția de energie să fie obiectivul proiectului.	<i>RST3 2023 accelerează tranziția energetică, în special prin implementarea energiei din surse regenerabile mai rapid și îmbunătățirea capacității rețelei pentru a permite noi capacități de opera pe piață.</i>
Implementare transversală			Eficiență energetică	Stimularea producerii de energie regenerabilă ca și componentă a proiectelor de investiție	<i>RST3 2022 Să faciliteze extinderea în continuare a producției durabile de energie prin accelerarea dezvoltării surselor regenerabile de energie</i>

6.3. Anexa III. Analiza contribuției PRSE la PNIESC

Tabel 6-OS și intervenții care contribuie direct la politici și măsuri de eficiență energetică ale PNIESC

Nr crt	Politici & Măsuri PNIESC	OS	Cod Intervenție	Alocare FEDR pentru obiective climatice (milioane EUR)

1	P&M 37 Renovarea clădirilor rezidențiale	OS2.1	042 Renovarea fondului locativ existent în vederea creșterii eficienței energetice, proiecte demonstrative și măsuri de sprijin care respectă criteriile de eficiență energetică	48.55
2	P&M 36 Îmbunătățirea performanței energetice a clădirilor publice la nivel local	OS2.1	044 Renovarea în vederea creșterii eficienței energetice sau măsuri de eficiență energetică legate de infrastructurile publice, proiecte demonstrative și măsuri de sprijin	1.00
3	P&M 36 Îmbunătățirea performanței energetice a clădirilor publice la nivel local	OS2.1	045 Renovarea în vederea creșterii eficienței energetice sau măsuri de eficiență energetică legate de infrastructurile publice, proiecte demonstrative și măsuri de sprijin care respectă criteriile de eficiență energetică (Dacă obiectivul măsurii este de a realiza, în medie (a) cel puțin o renovare de amploare moderată, așa cum este definită în Recomandarea (UE) 2019/786 a Comisiei, sau (b) o reducere de cel puțin 30 % a emisiilor directe și indirecte de gaze cu efect de seră în comparație cu emisiile ex-ante. Renovarea clădirilor include și infrastructura, în sensul domeniilor de intervenție 120-127)	119.90
4	P&M 49 Modernizarea transportului public urban	OS2.8	081 Infrastructuri de transport urban curate (Prin infrastructuri de transport urban curate se înțelege infrastructuri care permit exploatarea materialului rulant cu emisii zero)	74.70
5	P&M 49 Modernizarea transportului public urban	OS2.8	082 Material rulant de transport urban curat (Prin material rulant de transport urban curat se înțelege material rulant cu emisii zero)	50.70
6	P&M 57 Mobilitate alternativă	OS2.1	083 Infrastructuri pentru biciclisti	30.11
7	P&M 47 Creșterea ponderii autoturismelor alimentate cu combustibili alternativi P&M 48 Creșterea ponderii autovehiculelor de transport pasageri alimentate cu combustibili alternativi	OS2.8	086 Infrastructuri pentru combustibili alternativi	4.09
8	P&M 47 Creșterea ponderii autoturismelor alimentate cu combustibili alternativi P&M 48 Creșterea ponderii autovehiculelor de transport pasageri alimentate cu combustibili alternativi	OS3.2	086 Infrastructuri pentru combustibili alternativi	4.00

Tabel 7-OS si intervenții care contribuie indirect la obiective de mediu ale PNIESC

Nr crt	Obiectiv de mediu	OS	Cod Intervenție	Alocare FEDR pentru obiective climatice (milioane EUR)
1	Eficiență energetică	OS1.4	017 Soluții TIC, servicii electronice și aplicații guvernamentale care respectă criteriile de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră sau criteriile de eficiență energetică	5.00
2	Eficiență energetică	OS1.4	037 TIC: Alte tipuri de infrastructuri TIC (inclusiv resurse informatice/ echipamente la scară mare, centre de date, senzori și alte echipamente wireless) care respectă criteriile de reducere a emisiilor de carbon și criteriile de eficiență energetică	5.00
3	Eficiență energetică	OS1.3	075 Sprijinirea proceselor de producție ecologice și a utilizării eficiente a resurselor în IMM-uri	4.00
4	Eficiență energetică	OS1.3	021 Dezvoltarea afacerii și internaționalizarea IMM-urilor, inclusiv investiții productive	Alocare nespecificată
5	Eficiență energetică P&M 49 Modernizarea transportului public urban	OS2.8	084 Digitalizarea transportului urban	
6	Eficiență energetică	OS3.2	093 Alte drumuri reconstruite modernizate	
7	Eficiență energetică	OS3.2	116 Căi navigabile și porturi interioare (regionale și locale)	

Tabel 8-Obiective de mediu ale PNIESC la care PRSE contribuie prin măsuri orizontale

Nr crt	Obiectiv de mediu	Politici si masuri
1	Creșterea ponderii energiilor regenerabile	P&M 22 Creșterea capacității instalate de producere a energiei electrice din surse solare
2	Îmbunătățirea eficienței energetice	P&M 41 Achiziții verzi
3	Îmbunătățirea eficienței energetice	P&M 42 Auditul și managementul energetic
4	Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră	P&M 17 Reducerea nivelului de deșeuri municipale per capita
5	Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră	P&M 18 Îmbunătățirea reciclării și a colectării deșeurilor biodegradabile pentru compostare

6.4. Anexa IV. Contribuția PRSE la PEDS

Tabel 9- Identificarea contribuției intervențiilor PRSE la pilonii PEDS

Arie/ Pilon principal	Pilon / Principiu	Relevanță PRSE	OS Relevant Alocare FEDR specifică (milioane EUR)
Egalitate de șanse și accesul pe piața forței de muncă	PEDS 1-Educație, formare și învățare pe tot parcursul vieții – Acces la educație și formare de calitate pentru dezvoltarea competențelor.	Acțiuni PRSE cu contribuții directe prin relizările și rezultatele proiectelor	OS4.2 , OS4.6 47,8
Egalitate de șanse și accesul pe piața forței de muncă	PEDS 2-Egalitate de gen – Eliminarea diferențelor de remunerare și de acces pe piața muncii.	Contribuții indirecte prin integrarea principiului ca aspect orizontal în implementarea proiectelor sau în operarea infrastructurilor	Aplicare transversală pentru mai multe OS
Egalitate de șanse și accesul pe piața forței de muncă	PEDS 3-Egalitate de șanse – Nediscriminare pe criterii de gen, origine, dizabilitate sau alte factori.-	Contribuții indirecte prin integrarea principiului ca aspect orizontal în implementarea proiectelor sau în operarea infrastructurilor	Aplicare transversală pentru mai multe OS
Egalitate de șanse și accesul pe piața forței de muncă	PEDS 4-Sprijin activ pentru ocuparea forței de muncă - – Acces la servicii personalizate pentru integrarea pe piața muncii.	Contribuții indirecte prin integrarea principiului ca aspect orizontal în implementarea proiectelor sau în operarea infrastructurilor	Aplicare transversală pentru mai multe OS
Condiții de muncă echitabile	PEDS 5-Ocupare sigură și adaptabilă - Dreptul la condiții de muncă sigure și flexibile.	Contribuții indirecte prin integrarea principiului ca aspect orizontal în implementarea proiectelor sau în operarea infrastructurilor	Aplicare transversală pentru mai multe OS
Condiții de muncă echitabile	PEDS 6-Salarii - – Dreptul la o remunerație echitabilă pentru un trai decent.	Contribuții indirecte prin integrarea principiului ca aspect orizontal în implementarea proiectelor sau în operarea infrastructurilor	Aplicare transversală pentru mai multe OS
Condiții de muncă echitabile	PEDS 7-Informații despre condiții de angajare - Dreptul la transparență în contractele de muncă și protecție împotriva abuzurilor.	Contribuții indirecte prin integrarea principiului ca aspect orizontal în implementarea proiectelor sau în operarea infrastructurilor	Aplicare transversală pentru mai multe OS
Condiții de muncă echitabile	PEDS 8-Dialog social și implicarea lucrătorilor - – Dreptul la negocieri colective și reprezentare sindicală	Nu sunt identificate contribuții	Nu este cazul
Condiții de muncă echitabile	PEDS 9-Echilibrul între viața profesională și viața personală - Dreptul la concedii pentru îngrijirea copiilor și a membrilor familioaneie-	Nu sunt identificate contribuții	Nu este cazul
Condiții de muncă echitabile	PEDS 10-Mediu de lucru sanatos, sigur si adaptat si protectia datelor - – Asigurarea sănătății și securității în muncă.	Contribuții indirecte prin integrarea principiului ca aspect orizontal în implementarea proiectelor sau în operarea infrastructurilor	Nu este cazul
Protecție și incluziune socială	PEDS 11-Îngrijirea copilului și sprijin pentru copii	Acțiuni PRSE cu contribuții directe prin relizările și rezultatele proiectelor	OS 4.2

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

Regio
Sud-Est

			45,8
Protecție și incluziune socială	PEDS 12-Protecție socială	Acțiuni PRSE cu contribuții directe prin relizările și rezultatele proiectelor	OS 5.1 2
Protecție și incluziune socială	PEDS 13-Sprijin pentru șomeri	Nu sunt identificate contribuții	Nu este cazul
Protecție și incluziune socială	PEDS 14-Venit minim	Nu sunt identificate contribuții	Nu este cazul
Protecție și incluziune socială	PEDS 15-Prestații de bătrânețe și pensii	Nu sunt identificate contribuții	Nu este cazul
Protecție și incluziune socială	PEDS 16-Sănătate	Nu sunt identificate contribuții	Nu este cazul
Protecție și incluziune socială	PEDS 17- Incluziune pentru persoanele cu dizabilități	Contribuții indirecte prin integrarea principiului ca aspect orizontal în implementarea proiectelor sau în operarea infrastructurilor	OS 5.1 2
Protecție și incluziune socială	PEDS 18-Îngrijire pe termen lung	Nu sunt identificate contribuții	Nu este cazul
Protecție și incluziune socială	PEDS 19-locuințe și asistență pentru persoane fără adăpost	Acțiuni PRSE cu contribuții directe prin relizările și rezultatele proiectelor	OS 5.1 2
Protecție și incluziune socială	PEDS 20-Acces la servicii esențiale	Acțiuni PRSE cu contribuții directe prin relizările și rezultatele proiectelor	OS 5.1 2

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

